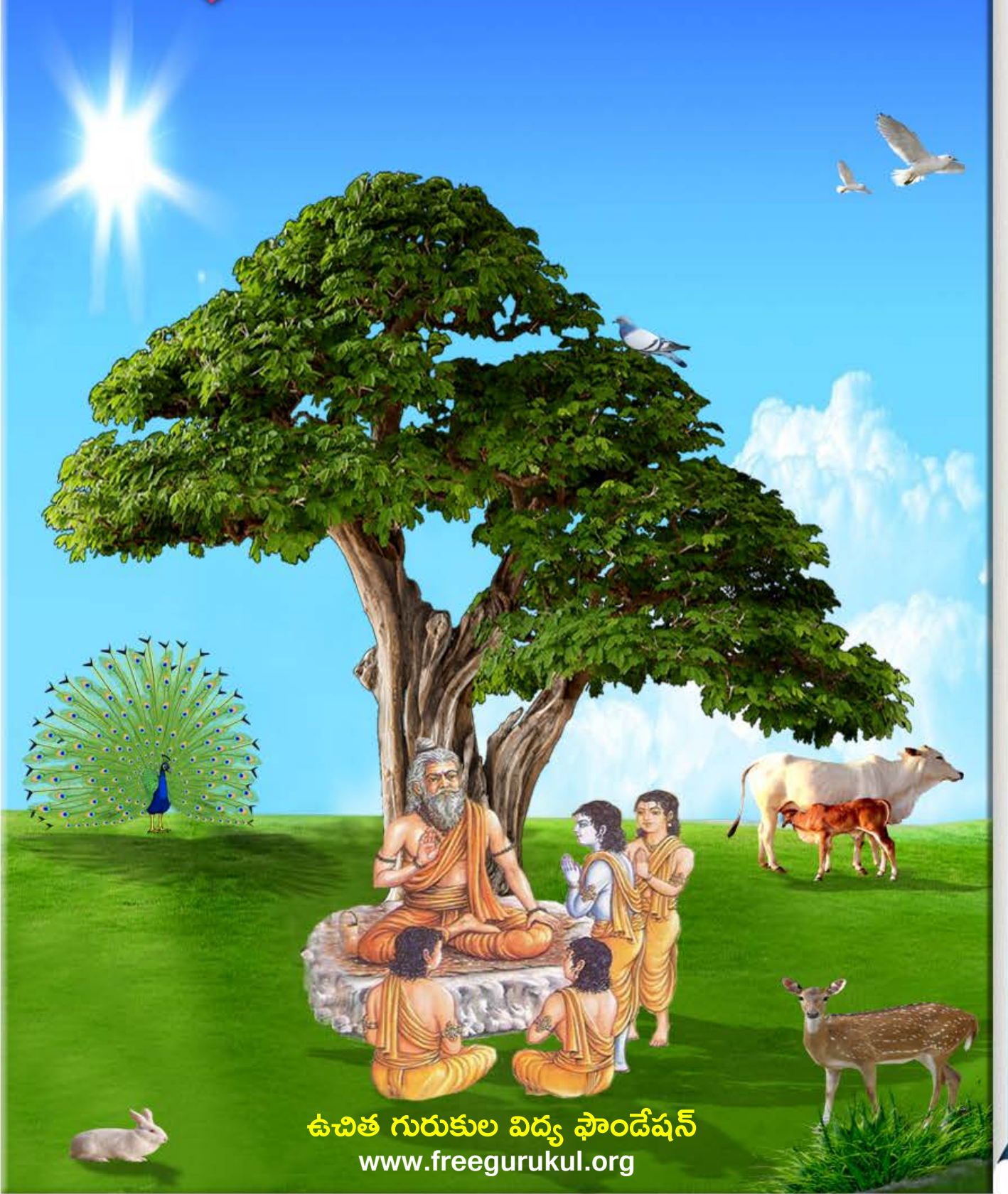

భగవద్గీత

గీతా మహాత్మ్యం

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కృష్ణ మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు ధర్మాత్రేయ

గురు బాణాజి

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

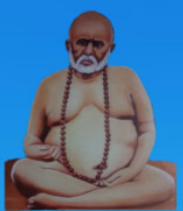

గురు వీరభక్త్యేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు వైలింగ్ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమ్మి శారదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయిబాబా

గురు అరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని ద్వారకాదీప్ వాస్తు వెబ్ సైట్ నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో భాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) ద్వారకాదీప్ వాస్తు వారి వెబ్ సైట్: <http://dwarkadheeshvastu.com>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో ద్వారకాదీప్ వాస్తు వారి వెబ్ సైట్ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul

Helpline/WhatsApp: 9042020123

“ మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికీ అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

ద్వారకాదీప్ వాస్తు వారి వెబ్ సైట్:
<http://dwarkadheeshvastu.com>

Free Download Indian epic x

dwarkadheeshvastu.com/Epic-List-of-Indian-Epics-in-Telugu.aspx

Hindi | Sanskrit | English | Gujarati | Bangali | Oriya | Telugu | Nepali | Marathi | Kannad | Asamiya | Urdu | Malayalam | Avdhi | Ved | Puran | Bhagwat | Ramayan | Geeta | Punjabi | Jain Dharm | Islam | Karm Kand

Dwarkadheesh Vastu

Home
Contact Us
हिन्दी वेबसाइट
Vastu Consultancy
Download Vastu Book
FREE Astrology Books

FREE Devotional Music (Mp3)
FREE Devotional Videos
FREE Devotional Books (PDF)
FREE Educational Books (PDF)
FREE Educational Videos
FREE Devotional Wallpapers

Dwarkadheesh Vastu
Like
3,663 people like Dwarkadheesh Vastu.

A | B | C | D | E | F | G | H | I
J | K | L | M | N | O | P | Q | R
S | T | U | V | W | X | Y | Z

Indian Epics in Telugu

1. Aadarsh Bhakti Prem (Telugu)
2. Aadarsh Dampatya Jeevan (Telugu)
3. Aadarsh Nari Sushila (Telugu)
4. Aadhyatm Ramayan (Telugu)
5. Aandhra Mahabagwat Dasham Skandh (Telugu)
6. Agni Puranam (Telugu)
7. Aladdin Adbhutha Deepam (Telugu)
8. Alibaba Dongalu Katha (Telugu)
9. Amavasya Somavara Vratam (Telugu)
10. Amma Neeti Kathalu Katha (Telugu)
11. Amulya Samaya Ka Upyog (Telugu)
12. Anantapadmanabha Asthotram (Telugu)

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పౌరమార్గిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది ఐలిప్పులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

Visit

Dwarkadheeshvastu.com

For

FREE

Vastu Consultancy, Music, Epics, Devotional Videos
Educational Books, Educational Videos, Wallpapers

All Music is also available in **CD** format. **CD Cover** can also be print with your Firm Name

We also provide this whole Music and Data in **PENDRIVE** and **EXTERNAL HARD DISK**.

Contact : Ankit Mishra (+91-8010381364, dwarkadheeshvastu@gmail.com)

Geeta-Mahatmya-Telugu

ప్రకాశకుల మనవి

ప్రియ పాఠకులారా!

సాక్షాత్తుగా విప్లవస్వరూపుడేమైన వేదవ్యాసమహర్షి శ్రీ మహాభారత - ఇతిహాసాన్ని రచించాడు. ఇది 'పంచమవేదం'గా ప్రసిద్ధమైంది. వ్యాసభారతంలో 700 శ్లోకాలతో విరాటల్లుతున్న అనర్థరత్నం 'శ్రీ మద్భగవద్గీత'. కురుక్షేత్ర సంగ్రామ - ఆరంభంలో శ్రీ కృష్ణుడు అర్జునునకు చేసిన ఉపదేశమే ఈ భగవద్గీత. ఇది 18 అధ్యాయాలలో ఉన్నది. ప్రతి అధ్యాయానికి ఒక పేరున్నది. ప్రతి అధ్యాయానికి దీప్యమహత్త్వ ఉన్నది. పద్మపురాణంలోని ఉత్తర ఖండంలో 18 అధ్యాయాల మాహాత్మ్యాలనూ 18 కథలలో పోధించాడు వ్యాసుడు. భగవద్గీతలోని ఒక అధ్యాయమైనా, లేక ఒక్క శ్లోకమైనా, లేక అందులో సగమైనా, ఒక్క పాదమైనా భక్తిశ్రద్ధలతో పఠిస్తే చాలు మోక్షం కరతలామలకం.

గీతలోని ప్రతి అధ్యాయానికి ఉన్న మాహాత్మ్యాన్నే పద్మపురాణంలో పరమశివుడు పార్వతీదేవికి కథల రూపంలో తెల్పుచున్నాడు.

మోక్షం అందరికీ కావాలి. సాధన చేసే విధానాన్ని మాత్రమే లోకానికి తెలియజెప్పాలి. ఈ కలయిగంలో భగవన్నామ స్మరణ మాత్రమే మోక్షాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. "నామస్మరణాదన్యోపాయం నహి పశ్యామో భవతరణే" అన్నారు ఆదిశంకరులు. భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్యదుల ద్వారా మోక్షాన్ని పొందవచ్చునని 'భగవద్గీత'లో స్పష్టంగా ప్రకటింపబడింది. ప్రస్తుత సమాజానికి ఆధ్యాత్మిక చింతనము చాలా అవసరం. కేవలం ఆధ్యాత్మిక చింతనతో పాఠకులను భక్తిమార్గంలోకి మళ్లించడానికి పుస్తకాలు ఎంతో తోడ్పడతాయి. అందుకోసం 'భగవద్గీత', విషయాలు బహిరూపాలలో హిందీలో ప్రకటింపబడ్డాయి. ప్రస్తుతం ఆ హిందీ రచనలు వివిధ భారతీయ భాషలలోనికి అనువాదం చేయబడుతున్నాయి. ఆ ప్రయత్నంలో భాగంగానే "గీతామాహాత్మ్య కథలు" అనే గ్రంథం తెలుగులో అనువదించబడుతున్నది.

ఈ కథలను పెద్దలు చదివి, పిల్లలకు బోధించాలి. టిక్టిరసస్థోరకములైన ఈ కథలు చిన్నారలను మంచి మార్గానికి మళ్ళిస్తాయి. బావీబారత పాఠులను ఉత్తమంగా తీర్చిదిద్దే బాధ్యత ప్రస్తుత తరానిది. దీనికి తెలుగు అనువాదంలో తోడ్పడిన శ్రీ దళిత కృష్ణమోహన్, M.A. గారికి మా కృతజ్ఞతలు.

ఇట్లు
ప్రకాశకులు

విషయసూచిక

I. శ్రీమద్భగవద్గీత	పుట
1వ అధ్యాయం [అర్జున విషాద యోగం] మూహాత్మ్యము	... 1
2వ అధ్యాయం [సౌఖ్యయోగం] మూహాత్మ్యము	... 12
3వ అధ్యాయం [కర్మయోగం] మూహాత్మ్యము	... 24
4వ అధ్యాయం [జ్ఞానకర్మసంన్యాసయోగం] మూహాత్మ్యము	... 33
5వ అధ్యాయం [కర్మసంన్యాస యోగం] మూహాత్మ్యము	... 41
6వ అధ్యాయం [ఆత్మసంయమ(ధ్యాన)యోగం] మూహాత్మ్యము	... 47
7వ అధ్యాయం [జ్ఞానవిజ్ఞానయోగం] మూహాత్మ్యము	... 57
8వ అధ్యాయం [అక్షరబ్రహ్మయోగం] మూహాత్మ్యము	... 63
9వ అధ్యాయం [రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగం] మూహాత్మ్యము	... 69
10వ అధ్యాయం [వియోతియోగం] మూహాత్మ్యము	... 76
11వ అధ్యాయం [విశ్వరూపదర్శనయోగం] మూహాత్మ్యము	... 86
12వ అధ్యాయం [భక్తియోగం] మూహాత్మ్యము	... 103
13వ అధ్యాయం [క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగం] మూహాత్మ్యము	... 110
14వ అధ్యాయం [గుణత్రయవిభాగయోగం] మూహాత్మ్యము	... 117
15వ అధ్యాయం [పురుషోత్తమయోగం] మూహాత్మ్యము	... 122
16వ అధ్యాయం [దైవాసురసంపర్దిభాగయోగం] మూహాత్మ్యము	... 127
17వ అధ్యాయం [శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగం] మూహాత్మ్యము	... 132
18వ అధ్యాయం [మోక్షసంన్యాసయోగం] మూహాత్మ్యము	... 138

I. గీతా మాహాత్మ్య కథలు

శ్రీమద్భగవద్గీత-ప్రథమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

తైలానుబంధో ఒకప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు సురసుసంభాషణలు సాగిస్తున్నారు. పరమశివుడు ఆమెకెన్నో పౌరాణికగాథలు వివరిస్తున్నాడు. అది విని "మహాదేవ! మీరు సమస్తవిషయాలు, అన్నితత్వాలు తెలిసినవారు కదా! మీదయ వలన నేను ఇంతవరకు అనేక విభాలయిన, విష్ణుసంబంధములైన ధర్మాలను గూర్చి తెలుసుకొన్నాను. ఆ ధర్మాలకు సమస్త లోకాలను ఉద్ధరించే శక్తి ఉన్నది. దేవేశ! భగవద్గీత యొక్క మాహాత్మ్యం కూడ మీకు తెలియును కదా! భగవద్గీతను వింటునే చాలు, ఆ శ్రీహరి యందు అనంతమైన దిక్తి విర్బడును కదా! అట్టి శక్తిగల ఆ భగవద్గీత యొక్క మాహాత్మ్యాన్ని నాకు వివరించి చెప్పండి" అని కోరింది.

మహాదేవుడు సంతోషించాడు. "పార్వతీ! ఆ శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క రూపం చాల మనోహరమయినది. అవిసేపువ్వు వలె శ్యామలవర్ణంగా ఉంటుంది. ఆయనకు వాహనం గరుత్మంతుడు ఆయన మహిమకు అనంతాలు. ఆయన శేషపాన్చుపై పవళించి ఉంటాడు. అట్టి శ్రీమహావిష్ణువును అందరూ విప్పడూ ఉపాసించాలి. ఒకనాటిమాట. 'ముర' అనే రాక్షసుని సంహరించుటచేత శ్రీమహావిష్ణువును మురారి, మురాంతకుడు అంటారు. ఆయన శేషపాన్చుపై సుఖాసీనుడై యున్న సమయంలో అక్షిదేవి ఆయనవైపు ప్రసన్నంగా చూస్తూ "నాదా! మీరే సమస్త ప్రపంచాన్ని పరిపాలిస్తూ కూడ, ఐశ్వర్యం పట్ల ఉదాసీనభావం వహించి, ఈ త్రిరసాగరంలో శేషపాన్చుపై పవళిస్తున్నారే! దీనికి కారణమేమిటి?" అని ప్రశ్నించింది.

అప్పుడాయన అంటున్నాడు. "ఓ లక్ష్మీ! నేను నిజానికి శేషపాన్తుడై నిద్రపోవడం లేదు. తత్త్వాన్ని అనుసరించే అంతర్బుద్ధి ద్వారా నాలోని మాహేశ్వర తేజస్సును సాక్షాత్కరింప జేసుకొంటున్నాను. దేవి! ఈ తేజస్సునే యోగిపుంగవులు కుశాగ్రయుద్ధితో తమ మనసులోనే దర్శిస్తూ ఉంటారు. ఈ తేజః ప్రభావం వేతనే మీమాంసాశాస్త్రజ్ఞులు వేదాల సారాంశాన్ని, తత్త్వాన్ని తెలుసుకొని గల్గుతున్నారు. ఆ మాహేశ్వర తేజానికి వార్తక్యం లేదు. అది మిక్కిలి ప్రకాశమానం. దానికి రోగశోకాలు లేవు. అయ్యది అఖండానందపు మూలు. అది నిష్కామం; అద్వైతం. ఈ జగత్తు యొక్క జీవనమంతా ఆ తేజస్సుయొక్క అధీనంలోనే ఉంటుంది; అలాంటి దివ్యతేజస్సును నేను అంతర్బుద్ధితో దర్శిస్తున్నాను. ఆ అనుభవానందం పొందుతున్నాను. లక్ష్మీ! నేను నిద్రపోతున్నట్లుగా కనిపించడానికి ఇదే కారణం."

ఈ మాటలు విని "హృషీకేశ! యోగిపుంగవులకూడ మిమ్మే ధ్యానిస్తారు కదా! మీ కంటే వేరయిన, ధ్యానింప దగిన తత్త్వం ఇంకొకటి ఉన్నదంటున్నారే, దానిని గురించి తెలుసుకోవాలని నాకు చాల కుతూహలముగా ఉన్నది. ఈ చరాచరజగత్తుకు సృష్టిస్థితి సంహారకర్తలు మీరేకదా, తాము సర్వసమర్థులు. ఇలాంటి స్థితిలో ఉండికూడ, మీరు ఆ తత్త్వం కంటే భిన్నులే అయినట్లయితే, నాకాతత్త్వం యొక్క మాహాత్మ్యాన్ని వివరించి చెప్పండి." అని లక్ష్మీదేవి కోరింది.

అప్పుడు శ్రీమహావిష్ణువు "ప్రియా! ఆత్మ ఉన్నది చూడు, అది ద్వైత - అద్వైతాలకు, బావ - అభావాలకు అతీతం. దానికి ఆది - అంతం కూడా లేవు. శుద్ధజ్ఞానం చేత లభించే పరమానంద స్వరూపం కావడం వల్ల అది ఏకమాత్రం. [అంటే ఆత్మ అనేది ఒక్కటే. ఇంకొకటి లేదు. అదియే భిన్నరూపాలు భరించి విభిన్నముగా కనబడుతూ భ్రమింప జేస్తూ ఉంటుంది] అదే, సుందరమైన నా ఈశ్వరీయ స్వరూపం. ఆత్మ యొక్క ఏకత్వాన్నే అందరూ తెలుసుకోవాలి. భగవద్గీతలో ఈ విషయమే ప్రతిపాదింప బడింది." అని చెప్పాడు.

మహాతేజస్వి విష్ణుమూర్తి పలుకులు విని లక్ష్మీదేవి మళ్ళీ "ఆర్యా!

మీ యొక్క రూపమే స్వయంగా పరమానందనింధాయకం కదా! మనస్సునకు, వాక్కునకు అందకుండా ఆ స్వరూపం మూలంగా ఉంటున్నదికదా! అట్టే స్థితిలో గీత వానిని ఏ విధంగా చోకించ గలదు? [అంతే మనోవాక్కులు పొంద భౌతిక శరీరానికే అంతర్గతాలు. ఈ గీతోపదేశం ఈ శరీరాన్ని చాటి లోపలనున్న మనోవాక్కులకు ఎలా చేరుతుంది? ఇది సర్వసాధారణ ప్రమ.] అనేది నా సందేహం. ఈ సందేహాన్ని మీరు నివారించాలి" అని ప్రార్థించింది. ఆమె మాటలు విని "సుందరీ! విను. నేను భగవద్గీతలో నా స్థితిని వివరించాను. మొదటి ఐదు అధ్యాయాలు ఐదు ముఖాలుగాను, తరువాత పది అధ్యాయాలను పది భుజాలుగాను, తరువాత 10వ అధ్యాయాన్ని ఉదరముగాను, చివరి రెండు అధ్యాయాలను నా పాదములుగాను తెలుసుకో. ఈ విధంగా భగవద్గీత 18 అధ్యాయాల వాచ్యమాన్వంతటినీ ఈశ్వరీయ మూర్తిగా గ్రహించు. ఇలా తెలుసుకొన్నంత మాత్రాననే మహాపాపాలన్నీ నశిస్తాయి. ఉత్తమముడు, యుద్ధిమంతుడయిన ఏ మానవుడు గీతలో ఒక అధ్యాయం కాని, అందులో కొంతకాని, లేక ఒక్క శ్లోకంకాని, లేక ఒక పాదంకాని, పాదంలోని సగంకాని, ప్రతిరోజూ అధ్యాసం చేస్తాడో అట్టివాడు 'సుశర్మ' వలె ముక్తిని పొందగలడు." అని వివరించాడు విష్ణుమూర్తి.

"దేవా! ఆ సుశర్మ యెవరు? ఏ జాతి వాడు? అతనికి ముక్తి ఎలా లభించింది? ఇదంతా వివరించి చెప్పండి." అన్నది లక్ష్మీదేవి ఎంతో ఉత్సాహంగా.

అంతట విష్ణుమూర్తి సుశర్మవృత్తాంతాన్ని చెప్పనారంభించాడు.

• శ్లో. శృణు సుశ్రోణ! పశ్యమి గీతాను స్థితిమార్కసః॥

పశ్యమి పంచ జానీహ పంచాధ్యాయాననుక్రమాత్॥

దశాధ్యాయాన్ బుభుక్షైరముచరం ద్వా పదాంబుజే॥

వివమష్టైరదశాధ్యాయా వాక్యాయా మూర్తిరైశ్వరీ॥

[పద్యపురాణం- ఉ.కం అధ్యాయ 171,171/27-28,127,28]

ప్రియా! సుశర్మ చాల కపట బుద్ధికిల మనిషి. పాపాత్ములలో శిరోమణి. అతడు వైదికజ్ఞునలెని, గ్రూరకర్మల నాచరించే బ్రాహ్మణులయింట్లో పుట్టాడు. అందుచేత అతనికి ధ్యానం, జపం, భోమం, ఆతిథిసత్కారం - ఇలాంటి వేమీ లేవు. సర్వదా విషయవాసనలతో లంపటబుడ్డై ఉండేవాడు. నాగరికున్నుకొని, ఆకులమ్ముకొని జీవనం సాగించేవాడు. మద్యమాంసాలు సేవించేవాడు. ఇలా అతని జీవితంలో చాలా భాగం గడిచిపోయింది. ఒకనాడు ఆకుల సేకరించుకొనే నిమిత్తం సుశర్మ ఒక ముసివాటికలో తిరుగాడు తున్నాడు. ఇంతలో ఒక కాలసర్పం అతనిని కాటేసింది. చనిపోయాడు. అనంతరం అతడు నరకయాతనల ననుభవించి మళ్ళీ భూలోకంలో బరువులు మోసే ఎడ్డుగా జన్మించాడు. దానిని ఒక కుంటేవాడు తన జీవనయానం కోసం కొన్నాడు. తన వీపుమీద కుంటేవాణ్ణి మోస్తూ నానా యాతనలూ అనుభవిస్తోంది. ఏడెనిమిది ఏళ్ళు గడిచాయి. ఒకరోజున కుంటేవాడు ఒక ఎత్తయిన చోటుకు ఎడ్డును వేగంగా తోలుతున్నాడు. అది అలసిపోయి, క్రింద పడి మూర్ఛిల్లి మరణించింది. ఏం జరిగిందో అనుకొంటూ చాలామంది జనాలు అక్కడ గుమిగూడారు. అందులో ఒకపుణ్యాత్ముడు ఎడ్డు మీద జాలపడి, దానికి మేలు కలగాలని భావించి, తన పుణ్యాన్ని ఛాచిపోశాడు. అలాగే మరికొంతమంది పుణ్యాత్ములకూడ తమతమ పుణ్యాలను గుప్తచేసుకొని దానికోసం ఛాచిపోశారు. ఆ గుంపులో ఒక వేశ్య కూడ వుంది. ఆమెకు తానేమియినా పుణ్యం చేసిందో, లేదో తెలియదుకాని, ఆ ప్రజల స్మృతితో ఆమె కూడ సద్భావనతో ఆ ఎడ్డుకోసం ఎంతో కొంత పుణ్యం త్యాగం చేసింది.

ఆ తరువాత యమదూతలు వచ్చి చనిపోయిన ఎడ్డు ఆత్మను యమలోకానికి తీసుకొని పోయారు. అయితే అక్కడ వేశ్య త్యాగం చేసిన పుణ్యఫలం వల్లనే ఈఎడ్డుకు మోక్షం వచ్చిందని నిర్ణయంపడింది. ఎడ్డు మరల భూలోకంలో ఉత్తమబ్రాహ్మణ వంశంలో పుట్టింది. ఆ బ్రాహ్మణునికి పూర్వజన్మస్మృతి పోలేదు. కొంతకాలం

తమవారత అతడు జ్ఞానియై, ఒకరోజున ఆ వేశ్యయంటికి వెళ్ళాడు. ఆమె చేసిన దానం గురించి అడిగాడు. ఆమె ఆయనను సాదరముగా గౌరవించి "ఆ పంజరంలోనే రామచిరుకను చూడండి. అది ప్రతిరోజూ ఏదో చదువుతూ ఉంటుంది. దానివల్ల నా అంతఃకరణం పవిత్రమైనది. ఆ పుణ్యాన్నే నేను మీకు దానం చేశాను." అని చెప్పింది. ఆ చిరుక చదివే దేమిటో ఆమెకూ తెలియదు. అందుచేత వారిద్దరూ కలిసి ఆ చిరుకనే అడిగాడు. ఆ చిరుక తన పూర్వజన్మ విషయాన్ని గుర్తు చేసుకొని చెప్పుడం ప్రారంభించింది.

"పూర్వజన్మలో నేనొక విద్వాంసుడను. నాకు విద్వాంసుడనే గర్వం చాలా ఎక్కువగా ఉండేది. నా గర్వం, రాగద్వేషాలు ఎంతగా పెరిగాయంటే గుణవంతులయిన విద్వాంసులను చూచి ఎంతో ఈర్ష్యపడేవాడను. కొంత కాలానికీ చనిపోయి, ఏవగింపు కలిగించే అనేక జన్మలనెత్తాను. తమవారత ఈ లోకంలో మళ్ళీ మానవుడనై పుట్టాను. కానీ ఒక సద్గురువును నిందించిన కారణంగా చిరుకనై పుట్టాను. గ్రీష్మకాలంలో తట్టుకోలేక, ఒకసారి మార్గమధ్యంలో పడిపోయాను. ఒక మహాత్ముడైన ముని నన్ను లేవదీసి, సేదదీర్చి, తన ఆశ్రమంలోని పంజరంలో పెట్టాడు. అక్కడే నేను చదువు నేర్చుకొన్నాను. ఎందుచేతనంటే అక్కడున్న మునిబాలకులంతా ప్రతిరోజూ ఎంతో ఆదరంగా భగవద్గీత మొదటి అధ్యాయమయిన 'అర్జున విషాదయోగము'ను ఆవృత్తి చేస్తూ ఉండేవారు. అది విని విని నాకు కూడ కింకర్షమయినది. ఇలా ఉండగా దొంగితనాలు చేసే ఒక చోయవాడు నన్ను అక్కడ నుండి దొంగిలించాడు. దానివల్ల నుండి ఈమె నన్ను కొన్నది. ఇది - నా వృత్తాంతం." అన్నది. ఇంకాకొనసాగిస్తూ - "పూర్వం నేను భగవద్గీత ప్రథమాధ్యాయం అధ్యాయం చేశానని చెప్పానుకదా! దాని పుణ్యం వల్ల నేను సమస్త పాపాలనుండి విముక్తి పొందాను. ఆ కారణంగానే ఆ వేశ్యయొక్క అంతఃకరణం కూడ పరిశుద్ధ మయింది. ఈ పుణ్యం వలననే ద్విజ శ్రేష్టుడయిన సుశర్మ కూడ పాపవిముక్తి పొందాడు." అని ముగించింది.

ఈ విధంగా పరస్పరం భగవద్గీత ప్రథమాధ్యాయ మోక్షోత్థ్యం గురించి ముచ్చటించుకొని ఆ ముగ్గురూ కూడా నిరంతరం గీతాభ్యాసం చేయసాగారు. జ్ఞానులై ముక్తి పొందారు. అందుచేత భగవద్గీత ప్రథమాధ్యాయాన్ని శ్రద్ధాభక్తులతో ఎవరూ చదువుతారో, ఎవరూ అభ్యాసం చేస్తారో, ఎవరు వింటారో వారందరూ కూడా ఈ భవసాగరాన్ని తరించుటలో ఏ విధమైన ఇబ్బందులు అనుభవించరు."

"ఇది భగవద్గీత ప్రథమాధ్యాయ మోక్షోత్థ్యము" - కినిని విష్ణుమూర్తి అక్షిప్తచేచితిని, పరమశివుడు పార్వతీదేవికిని వివరించారు.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

శ్రీమద్భగవద్గీతా
అథ ప్రథమోఽధ్యాయః - అర్జునవిషాదయోగః

భృతరాష్ట్ర ఉవాచ

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః ।
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ ॥ ౧ ॥

సంజయ ఉవాచ

దృష్ట్వా తు పాండవానీకం పూర్ణం దుర్యోధనస్తదా ।
ఆచార్యముపసంగమ్య రాజా వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨ ॥

పశ్యేతాం పాండుపుత్రాణామ్ ఆచార్య మహతీం చమూమ్ ।
పూర్వేథాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ భీమతా ॥ ౩ ॥

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమార్జునసమా యుధి ।
యుయుధానో విరాలశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః ॥ ౪ ॥

దృష్టవేయశ్చేతితానః కాశిరాజశ్చ వీర్యవాన్ |
పురుజిత్ కుంతిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవః || 5 ||

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్ |
సౌభద్రో ద్రౌపదేయూశ్చ సర్వ ఏవ మహారథః || 6 ||

అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిభోభ ద్విజోత్తమః |
నామకా మమ సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ బ్రవీమి తే || 7 ||

భిమాన్ భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయుః |
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తిస్తధైవ చ || 8 ||

అన్యే చ బహవః శూరా మదర్థే త్వక్తజీవితాః |
నానాశస్త్రప్రహరణాః సర్వే యుద్ధవిశారదాః || 9 ||

అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితమ్ |
పర్యాప్తం త్విదమేతద్దాం బలం భీమాభిరక్షితమ్ || 10 ||

అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగమవస్థితాః |
భీష్మమేవాభిరక్షంతః భవంతః సర్వ ఏవ హి || 11 ||

తస్య సంజనయన్ హర్షం కురువృద్ధః పితామహః |
సింహనాదం వినద్యోచ్చైః శబ్దం దదౌ ప్రతాపవాన్ || 12 ||

తతఃశబ్దాశ్చ భేర్యశ్చ పణవాసకగోముఖాః |
సహస్రైవాభ్యహన్యన్ స శబ్దస్తుములోభవత్ || 13 ||

తతః శ్వేతైర్మయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితౌ |
మూఢపః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మయః || 14 ||

పాంచజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం దనంజయుః ।
పాండ్రం దధ్మో మహాశంఖం భీమకర్మా వృకోదరః ॥ 15 ॥

అనంతవిజయుః రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః ।
నకులః సహదేవశ్చ సుహృషమణిపుష్పకౌ ॥ 16 ॥

కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండీ చ మహారథః ।
ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః ॥ 17 ॥

ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే ।
సౌభద్రశ్చ మహాబాహుః శంఖాన్దధ్ముః పృథక్ పృథక్ ॥ 18 ॥

స హోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్ ।
నభిశ్చ పృథివీం చైవ తుములో వ్యనునాదయన్ ॥ 19 ॥

అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః ।
ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః ॥ 20 ॥
హృషీకేశం తదా వాక్యమిదమాహ మహీపతే ।

అర్జున ఉవాచ

సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత ॥ 21 ॥

యావదేతాన్ నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామానవస్థితాన్ ।
తైర్మయా సహ యోద్ధవ్యమ్ అస్మిన్ రణసముద్యమే ॥ 22 ॥

యోత్స్యమానానవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః ।
ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుద్ధేః యుద్ధే ప్రియచికిర్షవః ॥ 23 ॥

సంజయ ఉవాచ

ఏవముక్తో హృషీకేశో గుదాకేశన భారత ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమమ్ ॥ 24 ॥

భీష్మద్రోణప్రముఖతః సర్వేషాం చ మహీక్షితామ్ ।
ఉవాచ పార్థ పశ్యేతాన్ సమవేతాన్ కురూనితి ॥ 25 ॥

తత్రాపశ్యత్ స్థితాన్ పార్థః పితౄనథ పితామహాన్ ।
అచార్యాన్ మాతులాన్ భ్రాతౄన్ పుత్రాన్ పిత్రాన్ సఖీంస్తథా ॥ 26 ॥
శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి ।

తాన్ సమీక్ష్య స కౌంతేయః సర్వాన్ బంధూనవస్థితాన్ ॥ 27 ॥
కృపయా పరయాఽవిష్ణ్వే విషీదన్నిదమబ్రవీత్ ।

అర్జున ఉవాచ

దృష్ట్యేషుః స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సుః సముపస్థితమ్ ॥ 28 ॥

సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి ।
వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే ॥ 29 ॥

గాండీవం సంసతే హస్తాత్ త్వక్తైవ పరిదహ్యతే ।
స చ శత్రోన్మృవస్తాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః ॥ 30 ॥

నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ ।
స చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే ॥ 31 ॥

స కౌంత్వే విజయం కృష్ణ స చ రాజ్యం సుఖాని చ ।
కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్నీవితేన వా ॥ 32 ॥

యేషామర్థే కాంక్షితం నో రాజ్యం భోగాః సుఖాని చ ।
త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాన్త్యక్త్వా భనాని చ ॥ 33 ॥

అచార్యాః పితరాః పుత్రాస్తథైవ చ పితామహాః ।
మాతులాః శ్వశురాః పౌత్రాః శ్యాలాః సంబంధినస్తథా ॥ 34 ॥

ఏతాన్మ హంతుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మమసూదన ।
అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే ॥ 35 ॥

నిహత్య ఛార్తరాష్ట్రాన్మ తా ప్రీతిః స్యాజ్జనార్తన ।
పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హత్యైతానాతతాయినః ॥ 36 ॥

తస్మాన్నార్హా వయం హస్తుం ఛార్తరాష్ట్రాన్ స్వభాంధవాన్ ।
స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినః స్యామ మాభవ? ॥ 37 ॥

యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోపహతచేతసః ।
కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహే చ పాతకమ్ ॥ 38 ॥

కథం న జ్ఞేయమస్మాఢిః పాపాదస్మాన్నివర్తితుమ్ ।
కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భిర్జనార్తన ॥ 39 ॥

కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాః సనాతనాః ।
ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్నమధర్మోఽభిభవయ్యత ॥ 40 ॥

అధర్మాభిభవాత్ కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రియః ।
స్త్రీషు దుష్టాసు వార్ణ్యేయ జాయతే వర్ణసంకరః ॥ 41 ॥

సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ ।
పితంతి పితరో హ్యేషాం బ్రహ్మపిండోదకక్రియాః ॥ 42 ॥

దోష్టేరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకాకతైః ।
ఉత్సాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః ॥ 43 ॥

ఉత్సన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన ।
సరతేఽనియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ ॥ 44 ॥

అహో జత మహర్భాషం కర్తుం వ్యవసితా వయమ్ ।
యద్రాజ్యసుఖలోభేన హింతుం స్వజనముద్యతాః ॥ 45 ॥

యది మామప్రతీకారమశస్త్రం శస్త్రపాణయః ।
ధార్తరాష్ట్ర రణే హన్యుస్తన్యే క్షేమతరం భవేత్ ॥ 46 ॥

సంజయ ఉవాచ

ఏవముక్త్వార్జునః సంఖ్యే రథోపస్త ఉపావిశత్ ।
విస్మయ సశరం వాపం శోకసంవిగ్నమానసః ॥ 47 ॥

ఏం తత్సాదిత శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
అర్జున విషాదయోగో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥౧॥

★ ★ ★

శ్రీమద్భగవద్గీత-ద్వితీయాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

‘అక్ష్యే! ప్రభుమాధ్యాయం యొక్క చక్కని ఉపాఖ్యానాన్ని నేను నీకు వినిపించాను. ఇప్పుడు రెండవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్మ్యం విను’ అని విష్ణుమూర్తి చెప్పిన కథను శివుడు పార్వతికి వివరిస్తున్నాడు.

దక్షిణాదేశంలో ‘పురంజనపురం’ అనే ఒక గ్రామం ఉంది. అందు వేదవేత్తలయిన ఎంతోమంది బ్రాహ్మణులుండేవారు. వారిలో దేవశర్మ ఒకడు. ఆయనకు అతిథి పూజలు, వేదాధ్యయనాలు, వేదశాస్త్ర విశేషాల చర్చలు, తపస్సు, యజ్ఞానుష్ఠాన పనులు అంటే ఎంతో ఇష్టం, గౌరవం కూడా. ఆయన ఉత్తమ ద్రవ్యాలతో భోమములు చేసి చాలాకాలం దేవతలను తృప్తిపరచాడు. కానీ, ఆ సదాబ్రాహ్మణునకు కూడా ఎల్లప్పుడూ ఉండవలసిన మనశ్శాంతి మాత్రం లభించలేదు. ఆయన పరమకల్యాణ మయమైన తత్త్వజ్ఞానాన్ని పొందాలనే కాంక్షతో ప్రతిరోజు చక్కని పూజా ద్రవ్యాలతో, సత్యసంకల్పాలయిన తపస్వలను సేవించ నారంభించాడు. ఇలా ఆయన జీవితంలో కొంతకాలం గడిచింది. ఒకానొక రోజున సర్వ సంగి ఫరిత్యాగియైన మహాత్ముడొకడు ఆయన యెదుట సాక్షాత్కరించాడు. ఆయన పరిపూర్ణానుభవం కలవాడు. కామనారహితుడు. నాసికాగ్రంపై దృష్టిని కేంద్రీకరించి చిగవద్దర్శనం చేయగల మహాత్ముడు. నిరంతరం పరమాత్మ చింతనతో ఆనంద పరవశుడై ఉంటాడాయన. నిత్య సంతుష్టుడయిన ఆ మహాత్ముని చూచి, దేవశర్మ హృదయపూర్వకముగా పవిత్రభావంతో నమస్కరించి, “మహాత్మా! నాకు శాంతి ఎలా లభిస్తుంది?” అని ప్రశ్నించాడు. అప్పుడా మహాత్ముడు “దేవశర్మా! సాపురమనే గ్రామంలో మిత్రవంతుడనే వ్యక్తి ఉన్నాడు. అతడు మేకలను మేపుకొంటూ ఉంటాడు. అతడు నీకు ఉపదేశం చేస్తాడు. వెళ్ళు” అని చెప్పాడు.

దేవశర్మ ఆ మహాత్ముని పాదాలమీద వ్రాలి వీడుకొల్పి, అన్ని విధాల వృద్ధి చెందిన సామ్రాజ్యముల చేరాడు. దానికి ఉత్తర ప్రాంతంలో ఒక విశాలమయిన ఉద్యానవనం. ఆత్మదౌక నది. ఆ నదిగట్టున ఒక శిలపైన మిత్రవంతుడు కూర్చుని ఉన్నాడు. అతని నేత్రాలు ఆనందాచార్యులతో ప్రకాశిస్తున్నాయి. అతడు నిశ్చలమయిన దృష్టితో చూస్తున్నాడు. అతని నివాస పరిసరాల్లో పరస్పర విరోధ జంతువులన్నీ ఎంతో మైత్రితో ప్రేమతో తిరుగుతున్నవి. మందమందమైన వాయువు వీస్తోంది. ఆనందంగా మనోహరంగా ఉన్న మిత్రవంతుని స్వర్ణవల్ల, చల్లని చూపులవల్ల అచటి నేల కూడ అమృతాన్ని చిందిస్తోంది. ధ్యాన నిమగ్నుడై యున్న మిత్రవంతుని చూచి దేవశర్మ చాల ఆనందించాడు. ఎంతో ఉత్సాహంతో అతనిని సమీపించాడు. ఆ ధ్యానం పూర్తియైన పిమ్మట వినయ శీలుడైన మిత్రవంతుడు కూడ శిరసువంచి దేవశర్మకు అతిథిసత్కారాలు చేశాడు. "మహాత్మా! ఆత్మజ్ఞానాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలని, పొందాలని కాంక్షిస్తున్నాను. ఈ విషయమై తాము నాకేదయిన ఉపదేశం చేయాలి. దాని వలన నాకు ఆత్మజ్ఞానం సిద్ధించాలి." అని మిత్రవంతుని దేవశర్మ ప్రార్థించాడు.

ఆ మాటలు విని మిత్రవంతు డొక్కుక్కుణం ఆలోచించాడు. 'మహానీయా! నేనొకప్పుడు అడవుల్లో మేకలను మేపుకొంటూ తిరుగుతున్నాను. ఇంతలో ఒక బయంకరమైన పెద్ద పులి నాకంటబడింది. అది అన్నింటిని తినేసేలా ఉంది. నన్ను కూడ చంపకమానదని భయం కలిగింది. మేకల గుంపు కకావికల్లై పరుగెత్తి పోతోంది. కాని ఒక మేక మాత్రం సర్పయంగా నిలుచుని, చాల ధైర్యంగా పులికి దగ్గరగా పోతున్నది. పులి దానిని చూచి స్థాణువులా నిలబడిపోయింది. "ఓ వ్యాఘ్రమా! నీకెప్పుడైనా ఆహారాన్ని నేను ఎదురుగానే వున్నాను. నా మాంసమారగించి తృప్తి పొందుము. ఇలాగ నిలబడి పోయావేమి? నన్నుతినాలనే కోరిక నీకు కలగడం లేదా?" అని అడిగింది మేక. "ఓ మేక! నీవు ఈ చోటుకు రాగానే నాకు ఏవిధమయిన ద్వేష భావమూ కలగడం లేదు. ఆకలి దప్పలు కూడ మాయమయ్యాయి.

అందుచేత నీవు దగ్గరగా వచ్చి నా, చంపితినాలనే లేదు." అన్నది పురి.
 'ఇంత నీర్భయత్వం ఎలా వచ్చిందో నాకే తెలియదు. నీకేమైనా తెలిస్తే
 చెప్పగలవా' అడిగింది మేక. 'నాకు కూడా తెలియదు. అదిగో,
 అక్కడోక మహాపురుషుడున్నాడు. ఆయననిడుగుదాం. పద' అంది పురి.
 ఆ రెండూ కలిసి వస్తున్నాయి. వాని ప్రవర్తన నాకు చాలా
 విస్మయం కలిగించింది. ఇంతలో ఆ రెండూ నా దగ్గరకే వచ్చి
 ప్రశ్నించాయి. నేను నిలబడి ఉన్న చెట్టుపైన ఒక కోరి కూర్చుని
 ఉంది. ఆ రెంటితోపాటు నేను కూడా వానరరాజును ఈ విషయమై
 ప్రశ్నించాను. అంతట ఆ వానరం ఇలా చెప్పసాగింది.

"ఓ మేకల కాపరీ! విను. ఈ విషయంలో నీకొక ప్రాచీన వృత్తాంతం
 వినపిస్తాను. ఇక్కడకు ఎదురుగా అదిగో అలా చూడు. అక్కడ లోపలగా
 ఒక అందమయిన ఆలయం. అందు బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠితమయిన శివలింగం.
 పూర్వకాలంలో సుకర్ముడనే ముద్దిమంతుడయిన మహాత్ముడొకడు అక్కడ
 చాలాకాలం ఉండి, తపస్సు చేసుకొంటూ శివుని ఉపాసించేవాడు.
 ప్రతిరోజు అడవిలోనికి వెళ్ళి పువ్వులు కోసుకొని తెచ్చి, ఈ నదిలోని
 పవిత్ర జలాలచే అభిషేకం చేసి, పూజలు చేసేవాడు. నిత్యం శివారాధన
 చేసేవాడు. చాలాకాలం తరువాత ఒక అతిథి ఆయన వద్దకు వచ్చాడు.
 సుకర్ముడు ఆయనకు ఫలాలు సమర్పించి, అయ్యా! నేను తత్త్వజ్ఞునం
 పొందాలనే కోరికతో చాలాకాలం నుండి శివారాధన చేస్తున్నాను.
 నేటితో ఆ ఆరాధన పరిపక్వమయింది. మీ వెంటి మహాపురుషులు
 ఇక్కడకు విచ్చేయడం వల్ల నాకు తత్త్వజ్ఞునం లభించింది." అన్నాడు.

సుకర్ముని పలుకులకు తపస్వియైన ఆ అతిథి ప్రసన్నుడైనాడు. ఆయన
 ఒక శిలాఫలకంపై భగవద్గీత రెండవ అధ్యాయం [సాంఖ్యయోగం] పూర్తిగా
 వ్రాసి యిచ్చి, "అయ్యా! నీవు దీనిని ప్రతిరోజూ చదువు. ఇతరులచేత
 చదివించు. దీనివల్ల నీకు అత్మజ్ఞునం లభించి సఫలమనోరథుడవౌతావు."
 అని పలుకుతూనే అంతర్ధానమైపోయాడు. సుకర్ముడు ఆశ్చర్యచకితుడై ఆ
 మహాత్ముని ఆదేశాన్ని నిరంతరం పాటిస్తూ వచ్చాడు. అందువలన అతని

అంతఃకరణం పవిత్రమై ఆయునకు ఆత్మజ్ఞానం లభించింది. తరువాత ఆయున విక్రదెక్కుడకు వెళ్ళినా, ఆ తపోవనం ప్రశాంతంగా కనిపించేది. అక్కడ శీతోష్ణాలు, రాగద్వేషాలు, సుఖదుఃఖాలు కనిపించేవి కావు. భయమనేది ఉండేదికాదు. ఇదంతా భగవద్గీత ద్వితీయాధ్యాయాన్ని అధ్యయనం చేయడం వల్ల కల్గిన ఫలితమని నీవు గ్రహించు" అని ముగించింది.

వానర రాజు పలుకులు విని నేను కూడ శివాలయం వద్దకు వెళ్ళాను. అక్కడ ఒక శిలాపలకం మీద వ్రాసియున్న భగవద్గీత ద్వితీయాధ్యాయాన్ని పఠిశీలించి చదివాను. మరల మరల చదివాను. ఆ అప్పత్తి చేత నా తపస్సు ఫలించింది. నాకు కూడ ఆత్మజ్ఞానం సిద్ధించింది.

అందుచేత ఓ మహాత్మా! నీవు కూడ భగవద్గీత రెండవ అధ్యాయాన్ని చిత్తితో పఠించు, నీకు కూడ తప్పక ముక్తి లభిస్తుంది." అని చెప్పాడు మిత్రవంతుడు దేవశర్మతో.

మిత్రవంతుని ఉపదేశం విని దేవశర్మ అతనిని సత్కరించి, ప్రణమిల్లి తిరిగి పురంవరపురం చేరుకున్నాడు. ఒకనాడు అక్కడ దేవాలయానికి వెళ్ళాడు. ఇంతకు ముందు చెప్పబడిన ఆత్మజ్ఞాని యైన మహాత్ముడే అక్కడ కనిపించాడు. జరిగిన వృత్తాంత మంతా ఆయునకు నివేదించాడు. ఆయున వల్లనే భగవద్గీత ద్వితీయాధ్యాయం ఉపదేశం పొందాడు. పవిత్రమైన మనస్సుతో ప్రతిరోజు మోనకుండ శ్రద్ధతో ద్వితీయాధ్యాయం పఠించాడు. ప్రశంసాయోగ్యమయిన, అనవద్యమయిన, పరమపదాన్ని పొందగలిగాడు.

"ఇది భగవద్గీత ద్వితీయాధ్యాయ మహాత్యయము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతిదేవికినీ వివరించారు.

|| ౬౦ || శ్రీమహాత్మ్యనే నమః ||

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః - సాంఖ్యయోగః

సంజయ ఉవాచ

తం తథా కృపయావిష్టమశ్రుపూర్ణాకృలేక్షణమ్ |
విషీదంతమిదం వాక్యమువాచ మధుసూదనః || 1 ||

శ్రీభగవానువాచ

కుతస్త్వాకశ్మలమిదం విషమే సముపస్థితమ్ |
అనార్యజుష్టమస్వర్గమక్రీర్తికరమర్జున || 2 ||

తైఱ్యం మా స్య గమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే |
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వాత్మిష్ఠ పరంతప || 3 ||

అర్జున ఉవాచ

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన |
ఇషుభిః ప్రతియోత్స్యామి పూజార్హావరిసూదన || 4 ||

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్ |
శ్రేయో భోక్తుం చైక్ష్మమపిహ తోతే |
హత్వార్థకామాంస్తు గురూనిహ్నావ |
భుజ్జీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్ || 5 ||

న చైతద్విద్యుః కతరన్నో గరీయో |
యద్వా జయేమః యది వా నో జయేయుః |
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామః |
తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః || 6 ||

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః

ప్రచ్ఛామి త్వం ధర్మసమ్మూఢచేతాః ।

యచ్ఛ్రేయః స్యాన్నిశ్చితః బ్రూహి తస్మై

శిష్యస్తే హి శాది మాం త్వం ప్రపన్నమ్ ॥ 7 ॥

స హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాద్

యచ్ఛ్రేయమచ్యోషణమింద్రియాణామ్ ।

ఆవాప్య భూమావసపత్నమృద్ధం

రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యమ్ ॥ 8 ॥

సంజయ ఉవాచ

ఏవముత్త్వా హృషీకేశః గుడాకేశః పరంతప ।

న యోత్స్య ఇతి గోవిందముత్త్వా తూష్ణిం బభూవ హి ॥ 9 ॥

తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత ।

సేనయోరభయోర్మధ్యే విష్ణీదంతమిదం వచః ॥ 10 ॥

శ్రీ భగవానువాచ

అశోచ్యానన్యశోచస్త్వం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే ।

గతాసునగతాసుంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః ॥ 11 ॥

న త్యేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః ।

న వైవ న భవిష్యామః సర్వే వయమతః పరమ్ ॥ 12 ॥

దేహినోఽస్మిన్ యథా దేహే కామారం యౌవనం జరా ।

తథా దేహంతరప్రాప్తిః ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి ॥ 13 ॥

మాత్రాస్పృశ్యాస్తు కాంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః ।

ఆగమాపాయినోఽనిత్యాస్తాన్స్తితిక్షస్య భారత ॥ 14 ॥

అచ్యుద్భవోఽయమదాహ్నోఽయమశ్లేద్యోఽశోష్య ఏవ చ ।

నిత్యః సర్వగతః స్థాణురవతోఽయం సనాతనః ॥ 24 ॥

అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమవికార్యోఽయమచ్యుతే ।

తస్మాదేవం విదిత్వేనం నానుశోచితుమర్హసి ॥ 25 ॥

అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతమ్ ।

తథాపి త్వం మహాబాహో నైవం శోచితుమర్హసి ॥ 26 ॥

జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ ।

తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 27 ॥

అవ్యక్తాదీని భూతాని వృక్షమధ్యాని భారత ।

అవృక్షనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేషనా ॥ 28 ॥

అశ్చర్యపత్తశ్చతి కశ్చిదేనమాశ్చర్యవద్వదతి తదైవ వాన్యః ।

అశ్చర్య వద్యేనమన్యః శృణోతి శ్రుత్వాప్యేనం వేద స చైవ కశ్చిత్ ॥ 29 ॥

దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహీ సర్వస్య భారత ।

తస్మాత్ సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 30 ॥

స్వభర్తృమపి వావేక్ష్య న వికమ్పితుమర్హసి ।

భక్త్యాపి యుద్ధాచ్ఛ్రేయోఽన్యత్ క్షితియస్య న విద్యతే ॥ 31 ॥

యద్యచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతమ్ ।

సుఖినః క్షుతయా పార్థ అభంతే యుద్ధమీదృశమ్ ॥ 32 ॥

అథ చేత్త్విమిమం భర్తృం సంగ్రామం న కరిష్యసి ।

తతస్స్వభర్తృం కీర్తిం చ హిత్వా పాపమవాప్స్యసి ॥ 33 ॥

అకీర్తిం వాపి భూతాని కథయిష్యంతి తేఽవ్యయామ్ ।

సంభావితస్య వాకీర్తి మరణాదతిరిచ్యతే ॥ 34 ॥

చియాన్తరామవరతం మంశ్యస్తే త్వం మహాకథాః ।
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాభవమ్ ॥ 35 ॥

అవాద్యవాదాంశ్చ బహూన్ పదిష్యస్తే రహాహితాః ।
నిందంతస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖరతం నః కిమ్ ॥ 36 ॥

హతో వా ప్రాప్స్యసి స్వర్గం జిత్వా వా భోక్త్యసే మహిమ్ ।
తస్మాదుత్తిష్ఠ తాస్తేయ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ॥ 37 ॥

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ ।
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి ॥ 38 ॥

ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్కోగే త్విమాం శృణు ।
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబంధం ప్రహస్యసి ॥ 39 ॥

నేహాభిక్రమినాశోఽస్తి ప్రత్యవామో న విద్యతే ।
స్వప్రమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ ॥ 40 ॥

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిరేకేహ కురుసంధన ।
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినామ్ ॥ 41 ॥

యామిమాం ప్రష్ప్రతాం వాచం ప్రపదంత్యవిపశ్రితాః ।
వేదవాచరతాః పార్థ నాన్యదస్తీతి వాదినః ॥ 42 ॥

కామాత్మానః స్వర్గపరా జన్మకర్మఫలప్రదామ్ ।
క్రియావిశేషబహులాం భోగైశ్చర్యగతిం ప్రతి ॥ 43 ॥

భోగైశ్చర్యప్రసక్తానాం తయాపహృతదేతసామ్ ।
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌ న విధీయతే ॥ 44 ॥

త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిత్యైగుణ్యో భవార్జున ।
సిద్ధ్యంత్యో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్మోగత్వేషు అత్మవాన్ ॥ 45 ॥

యూవానర్థ ఉదహనే సర్వతః సంఘ్నతోదతే ।
తావాన్ సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః ॥ 46 ॥

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన ।
మా కర్మఫలహేతుర్యాః మా తే సంగోదస్త్యైకర్మణి ॥ 47 ॥

యోగస్తః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా భనంజయః ।
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే ॥ 48 ॥

మూలేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాద్దనంజయః ।
బుద్ధౌ శరణమన్వేష్య కృషణాః ఫలహేతవః ॥ 49 ॥

బుద్ధియుక్తే జహోతీహ ఉభే సుకృతదుస్కృతే ।
రస్మాద్యోగాయ యుజ్యస్య యోగః కర్మసు కాశలమ్ ॥ 50 ॥

కర్మజం బుద్ధియుక్తా హి ఫలం త్యక్త్వా మనీషీణాః ।
దస్మజంభవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛంత్యనామయమ్ ॥ 51 ॥

యదా తే మోహకరిణం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి ।
తదా గంతాసి నర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ ॥ 52 ॥

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా ।
సమాధావదలా బుద్ధిస్తదా యోగమవాప్స్యసి ॥ 53 ॥

అర్జున ఉవాచ

క్షీతప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్తేస్య కేశవ ।
క్షీతభీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత ప్రజేత కిమ్ ॥ 54 ॥

శ్రీభగవానువాచ

ప్రజహతి యదా కామాన్ సర్వాన్ పార్థ మనోగతాన్ ।
అత్యన్యదాత్యనా తస్య స్థితప్రజ్ఞస్తదోష్యతే ॥ 55 ॥

మఃఖేష్యమద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగతస్పృహః ।
వీరకాగభయక్రోధః స్థితధీర్మునిరుచ్యతే ॥ 56 ॥

యః సర్వత్రానభిన్నేహ తర్తక్ ప్రాప్య శుభాశుభమ్ ।
నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 57 ॥

యదా సంహరతే వాయుః కూర్మోఽంగానీష సప్తశః ।
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 58 ॥

విషయా వినివర్తంతే నిరాహారిస్య దేహినః ।
రసవర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నెవర్తతే ॥ 59 ॥

యతతో హ్యపి కౌంతేయ పురుషస్య విపశ్చితః ।
ఇంద్రియాణి ప్రమాథీని హరింతి ప్రసభం మనః ॥ 60 ॥

తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత్ మత్పరః ।
వశే హి యస్యేంద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 61 ॥

ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసః సంగస్తేషాపజాయతే ।
సంగాత్ సంజాయతే కామః కామాత్ క్రోధోఽభిజాయతే ॥ 62 ॥

క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహాత్ స్మృతివిభ్రమః ।
స్మృతిభ్రంశాద్భుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ ప్రణశ్యతి ॥ 63 ॥

రాగద్వేషవియుక్తైస్త
అత్యవశ్యైర్విధేయాత్మా విషయాని నివృత్తైర్చరన్ ।
ప్రసాదమధిగచ్ఛతి ॥ 64 ॥

ప్రసాదే సర్వముఖానాం హనీరన్యపదామరే ।
ప్రసన్నచేతసో హ్యశః కుద్ధో వద్యవతిష్ఠతే ॥ 65 ॥

శాస్త్రే కుద్ధిరయన్తస్య న వాయన్తస్య భావనా ।
న దాభావయతః శాంతిః అశాంతస్య కుతః సుఖమ్ ॥ 66 ॥

ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽను విధీయతే ।
తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివాంభసే ॥ 67 ॥

తస్మాద్వస్య మహాబాహో! నిగృహీతాని సర్వశః ।
ఇంద్రియాణేంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 68 ॥

యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ ।
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా వశ్యతో మునేః ॥ 69 ॥

అపూర్వమాణమచప్రతిష్ఠం
సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్ ।
తద్వత్ కామా యం ప్రవిశంతి సర్వే
స శాంతిమాప్నోతి న కామకామీ ॥ 70 ॥

విహేయ కామాన్ యః సర్వాన్ పుమాంశ్చరతి నిస్సృహః ।
నిర్మమో నిరహంకారః స శాంతిమధిగచ్ఛతి ॥ 71 ॥

ఏషో బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి ।
స్థిత్యాస్యామంతకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి ॥ 72 ॥

ఉం తత్సదితి శ్రీ మద్భగవద్గీతానువాసనిషత్సర్వ
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే
సౌఖ్యయోగో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-తృతీయాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

మూడవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్మ్యాన్ని తెలుపుడు పాప్యతీతి ఇలా వివరిస్తున్నాడు. ప్రియా!

పూర్వం జనస్థానంలో కాశిక పంశోద్భవుడయిన ఒక బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. అతడు తన జాతి ధర్మాలను విడిచి, వైశ్యధర్మమైన వ్యాపారం చేస్తూ ఉండేవాడు. అతనికి పరస్మీలతో వ్యతిరేకంగా వ్యసనం కలగడం ఉండేది. విల్లప్తుడు జాదమాడును, మద్యం సేవిస్తూ, వేలాడుతూ జీవులను హింసించేవాడు. అతని సంపద అంతా పోయిన తరువాత ఆ ప్రాంతం వదిలి, ఉత్తరదేశం పోయి మరల వ్యాపారం చేసి, చాలాధనంతో ఇంటికి తిరిగి వస్తూండగా, దారిలో మారపుప్రయాగం వల్ల చాగా ఆసులట చెంపాడు. సూర్యాస్తమయం తరువాత చిక్కుని చీకటి ఆలుముకున్న సమయంలో ఒక బొంగిలముతా ఆతనిని చాచిచాచి ధనం దోచుకుపోయారు. అతడు మరణించాడు. పర్మిలోపం వల్ల అతడొక చయంకరప్రేతంగా అవిర్భవించాడు.

అతనికొడుకు భర్తబుద్ధికలవాడు. వేద విద్వాంసుడు. చాలకాలమై పయలుదేరి వెళ్ళిన తండ్రి ఇంకాకాలేదేమిటా? అనుకొంటూ యిల్లు విడిచి వెళుక్కంటూ పయలుదేరాడు. మార్గమధ్యంలో ఎంతోమంది ప్రయాణీకులను అడుగుతూనే ఉన్నాడు. కాని తండ్రి సమాచారం లేదు. ఒకరోజున తన తండ్రి మిత్రుడొకడు విచారయ్యాడు. అతని ద్వారా తండ్రి వృత్తాంతాన్ని, మరణ వార్తను తెలుసుకొని ఎంతో ముగించాడు. అతడు విద్వాంసుడు, బుద్ధిశాలి కదా! ఆలోచించి తండ్రికి పరలోక కర్మలు చేయాలని తలచాడు. కాశిక పోవాలనుకున్నాడు. మార్గమధ్యంలో ఏడెనిమిది మణిలీలు చేసి తొమ్మిదవనాడు ప్రయాణిస్తూ తన తండ్రి చనిపోయి ప్రేతమయిన వ్యక్తిని క్రిందనే నీడకోసం నిలబడ్డాడు. అక్కడే అతడు సేదదీర్చుకొని, సంతోషమొసిన చేసి చగవద్గీత

మూడవ అధ్యాయం [కన్యాయోగం] పరిచయం. ఆ సమయంలో ఆకాశం నుండి ఒక భయంకరమైన శబ్దం వినిపించింది. పైకి చూచాడు. భయంకరాకారంలో తండ్రి. తండ్రికి దగ్గరగానే ఆకాశంలో ఒక దివ్యవిమానం. దానికి వ్రేలాడుతున్న అనేక క్షుద్రముంటులు. దాని కాలతికి అన్నివైపులా వెలుగులు. ఈ దృశ్యం చూచి అతని మనోవ్యథ కొంత తీరింది. ఆ విమానమెక్కిన తండ్రికి అద్భుతమైన దివ్యరూపం ప్రాప్తించింది. తండ్రి పీతాంబరాలు ధరించాడు. మునిజనులు అతనిని స్తుతిస్తున్నారు. పుత్రుడాయనకు సమస్కరించి ఆశీస్సులు పొందాడు.

తరువాత తండ్రిని వృత్తాంత మంతా అడిగాడు. తండ్రి ఇలా చెప్పారంటిందాడు. "కుమారా! నీవు భగవత్ ప్రేరణచే గీతలోని తృతీయాధ్యాయాన్ని పఠించావు. అది విని నేను సమస్త కర్మబంధాల నుండి, ఈ ప్రేతాత్మ నుండి విముక్తి పొందాను. చాల సంతోషం. ఇది నీవు ఇంటికి వెళ్ళు. ఎందుకంటే, నీవు కాశీకి వెళ్ళడంచిన స్రయోదనం ఈ సమయంలో ఇక్కడే తృతీయాధ్యాయ పఠనం వల్ల లభించింది." అన్నాడు. తండ్రి మాటలు విని పుత్రుడు "తండ్రి! నాకేదైన మేలు కలిగించే ఒక ఉపదేశాన్ని అనుగ్రహించండి. ఇంకా నేను దేయగలమహత్తర కార్యమేదయిన ఉంటే సలవియ్యండి." అని కోరాడు. అంతట తండ్రి "పుణ్యాత్మ! నీవు ఈ పఠనాన్ని మరొకసారి సాగించాలి. నేను గావించిన పాపకర్మలనే నా స్థాపించు కూడ ఆచరించాడు. అందుచేత అతడు మోరసవకంలో పడి ఉన్నాడు. నీ వల్ల అతడు కూడ ఉద్ధరింప బడాలి. అలాగే మన పంశంలోని పూర్వీకులు ఎంతమంది నరకంలో ఉన్నారో అంతమందికి మోక్షం సిద్ధించాలి. ఇది నా కోరిక. నా కోసం నీవు గావించిన ఈ అనుష్ఠానం ఇతరులకోసం కూడ ఆచరించడం మంచిది. ఆ పుణ్యం వల్ల నా పూర్వీకులందరూ నరక యాతనల నుండి విముక్తులై అనతికాలంలోనే శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క సన్నిధికి చేరుకుంటారు" అని చెప్పాడు తండ్రి.

"అయ్యా! మీ కోరికమేరకు సమస్తదేవుల నరక చాపలు తొలగి పోవుటకు భగవద్గీత మూడవ అధ్యాయాన్ని మళ్ళీ మళ్ళీ చదువుతాను."

అని కుమారుడు చెప్పగా 'తథాస్తు. నీకు శుభముగుగాక! నాకు అత్యంత ప్రేయముయిన కార్యం సిద్ధించింది." అంటూ తండ్రి పుత్రునాగీప్యదించి విష్ణులోకం చేరుకొన్నాడు.

కొడుకు తిరిగి జనస్థానం వచ్చి శ్రీ కృష్ణభగవానుని సుందరమందేరంలో కూర్చోని, తండ్రి ఆదేశానుసారం గీత మూడవ అధ్యాయాన్ని మరల మరల పఠించాడు. ఆ పుణ్యపలాన్ని వాచపోసి, నరక జీవులకు విముక్తి కలిగించుటకు ప్రయత్నించాడు. ఇంతలో విష్ణుమూతలు నరక వాసులను విడిపించడానికి యముని వద్దకు వెళ్ళాడు. యముడుకుశల ప్రశ్నలతో వారిని సత్కరించాడు. వారు ఆనందంతో సత్కారాలు స్వీకరించిన తరువాత వారు వచ్చిన కారణం అడిగాడు పితృలోకపతి యమధర్మరాజు.

"యమరాజా! శేషశయ్యపై సుఖంగా పరుండే మా విష్ణుమూర్తులవారు మీకోసం మాచే ఒక సందేశం పంపారు. మీ కుశలము కనుక్కొన్న తరువాత, నరకంలో ఉన్న సమస్త ప్రాణులను విడిచిపెట్ట వలసినదిగా తెలుపమన్నారు" అని చెప్పారు దూతలు.

మహాతేజశ్శాలి యైన విష్ణుమూర్తి ఆదేశాన్ని శిరసావహించి మన్నించి, యముడు ఆలోచింప సాగాడు. ఆదేశానుసారం మహాన్యత్తులైనా, ఆ నరకవాసుల నందరిని విడిచిపెట్టి, వారితోపాటు రానుకూడ విష్ణుమూర్తి సన్నిధికి, క్షీరసాగరానికి వచ్చాడు. క్షీరసాగరంలో కోటి ఆదిత్యుల తేజస్సు కలిగి, నీలోత్పలసమాన శ్యామసుందరుడు, లోకనాథుడు, జగద్గురువు అయిన శ్రీహరిని చూచాడు. భగవంతుని దివ్యతేజస్సు వల్ల శేషనాగుని శిరస్సుపైన మణులు మరింత దేదీప్యమానంగా ప్రకాశిస్తున్నాయి. ఆయన చాల ఆనందంగా ఉన్నాడు. ఆయన హృదయం ప్రసన్నతతో నిండి వుంది. భగవతి లక్ష్మీదేవి సరసామృత పవనాలతో ప్రేమపూర్వకముగా ఆయనను సేవిస్తున్నది. నలువైపుల యోగి జనులు నిశ్చలభ్యానంతో కీర్తిస్తున్నారు. దేవేంద్రుడు తన శత్రువులపై విజయం సాధించుటకు ఆయనను స్తోత్రం చేస్తున్నాడు. భగవంతుడు సంతోషుడై యున్న

కానిగానిగా సమస్త జీవులలో ఆనందంగోచరిస్తోంది. జీవులలో ఎవరు యోగిసాధన ద్వారా అధికపుణ్యం సంపాదిస్తారో వారందరిపై విష్ణుమూర్తి ఒకేసారి తన కృపాదృష్టిని ప్రసరిస్తాడు. ఆయన తన స్వరూపమే ఆయన అఖిలకరాచర జగత్తును ఆనందపూర్వకమయిన దృష్టితో ఆమోదిస్తున్నాడు. శేషనాగుని ప్రభలచే వెలుగొందుచు, దివ్యమంగళ విగ్రహాన్ని ఛరించి, సర్వవ్యాపకుడై, నీలోత్పలం వంటి శ్యామలవర్ణం కల్గిన శ్రీహరి వెన్నెల విరిసిన ఆకాశం వలె విరాజిల్లుతున్నాడు. ఇట్టి పరమాత్మను దర్శించుకొని యముడీ విధంగా స్తుతించ సాగాడు.

“అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నిర్మాతలైన పరమేశ్వరా! మీ అంతఃకరణం వింతో నిర్మలమైనది, మీ ముఖతా వేదాలు అవిర్భవించాయి. తామే విశ్వస్వరూపులు. దానిని సృష్టించిన బ్రహ్మస్వరూపులును మీరే. మీకు వందనములు. జవసత్త్వాల వలన మీరు ఆజేయులు. దేవదానపుల అదిమాన గర్వాన్ని అణచివేసిన మీకు నమస్కారములు. స్థితికోసం సత్త్వమయమైన శరీరం ఛరించి, విశ్వానీకంతకు ఆధారమౌతున్న సర్వవ్యాపులయిన మీకు నమస్కారము. సమస్త దేహదారుల పాతకాలను పటాపంచలు చేసే పరమాత్మయైన మీకు నా ప్రణామాలు. ఫలనేత్రాన్ని తొద్దిపోటిగా తెరచినా, సమస్త జగత్తు దహింపబడే మీ శక్తికి తోహాతులు. సమస్త ప్రపంచానికి గురువు, ఆత్మ, మహేశ్వరులు మీరే. అందుచే సమస్త భక్తజనులకు ముక్తి మీ అనుగ్రహం వల్లనే లభిస్తుంది. మాయా మేయమయిన ఈ సమస్త విశ్వంలోను వ్యాపించియుండి కూడ, మీకు మాయవలన కాని, దాని నుండి పుట్టిన వికారముల వలన కాని, ఏ మాత్రము మోర్చు కలుగదు. మాయా-మాయాగుణాల మధ్యన ఉండి కూడ మీరు వాని ప్రభావానికి తోనుకారు. మీ మహిమలు అనంతములు. వాటి వర్ణన ఎట్లు సాధ్యమము? అందుచేత ఇకనేను మౌనంగా ఉండడం మంచిది.”

అని ఈ విధంగా స్తుతించి, యముడుచేతులు జోడించి, జగద్గురూ! తమ ఆదేశానుసారం ఈ జీవులందరిని (వారు సమీకరణ రహితు

అయినప్పటికీ) నేను విడిచి పెట్టాను. ఇప్పుడు నేను దేవునివలన కాద్యమేదైన ఉన్నచో అనుగ్రహించండి." అని వేడుకొన్నాడు. ముముగ్ధుని మాటలాటలేంది, మునునూచినదాని ఆమృతము పరిపూర్ణములైన మేఘ గంధీరవాక్కులతో "యమభిచ్ఛరాజా! నీవు అందరియెడ నుమవర్తిస్తే లోకులనందరినీ పాపాల నుండి ఉద్ధరించుము. దేహభావాలందరి భారాన్ని నీకప్పుగించి ఇకనేను నిశ్చింతగా ఉంటాను. అందుచేత నీవు నీ లోకానికి పోయి నీ కాఠ్యములను నిర్వహించుకో." అని పలికాడు. ఈ విధంగా చెప్పి భగవానుడు కూడ అంతర్ధానం చేసాడు. యముడు యమలోకానికి వెళ్ళాడు. అనంతరం ఆ బ్రాహ్మణుడు తన కులంతోని వారినే కాక నరకంలో పడి మ్రగ్గుతున్న జీవుల నందరినీ ఉద్ధరించి తాను కూడ దేవవిమాన మధిరోహించి శ్రీవిష్ణుభామాన్ని చేరుకొన్నాడు.

"ఇది భగవద్గీత తృతీయాధ్యాయ మాహాత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిదేవతినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవతినీ వివరించాడు.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః - కర్మయోగః

అర్జున ఉవాచ

జ్యాయసీ చేత్ కర్మణస్తే మతా బుద్ధిర్వినాశిన |
తత్క్రిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ || 1 ||

వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే |
తదేకం వద నిశ్చిత్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయామ్ || 2 ||

శ్రీభగవానువాచ

లోతేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ |
జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యశాం కర్మయోగేన యోగినామ్ || 3 ||

స కర్మణామనారంభాన్మోక్షార్థ్యం పురుషోఽశ్నుతే ।
స చ సన్న్యసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి ॥ 4 ॥

స హి కర్మిల్ క్షణమపి జాతు తస్మత్కర్మకర్మల్
కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః ॥ 5 ॥

కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య అస్తే మనసా స్మరన్
ఇంద్రియార్థాన్ విముఢాత్మా మిథ్యాచారః స ఉచ్యతే ॥ 6 ॥

యస్త్యేంద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున
కర్మేంద్రియైః కర్మయోగమసత్తః స విశిష్యతే ॥ 7 ॥

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః ।
శరీరయాత్రాఽపి చ తే స ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః ॥ 8 ॥

యజ్ఞార్థాత్ కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః ।
తదిద్ధం కర్మ కౌంతేయ ముక్తసింగః సమాచర ॥ 9 ॥

సహయజ్ఞాః ప్రజాః సృష్ట్యా పురోవాచ ప్రజాపతిః ।
అనేన ప్రసవిష్యద్భవేషు వోఽస్త్యస్తకామభుక్ ॥ 10 ॥

దేవాన్ భావయతానేన తే దేవా భావయంతి షః ।
పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పరమవాప్స్యేథ ॥ 11 ॥

ఇష్టాన్ భోగాన్ హి వో దేవా దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః ।
తైర్జ్ఞానప్రదామైభ్యో యో భుంక్తే స్తేన ఏవ సః ॥ 12 ॥

యజ్ఞశిష్టాశినః సంతో ముచ్యంతే సర్వకీర్తిషైః ।
భుంజతే తే త్వఘం పాపా యే పవంత్యాత్మకారణాత్ ॥ 13 ॥

అన్నాద్భవంతి భూతాని పర్జన్యాచన్నసంభవాః ।
యజ్ఞాద్భవంతి పర్జన్యో యజ్ఞాః కర్మసముద్భవాః ॥ 14 ॥

కర్మ బ్రహ్మోద్భవం విద్ధి బ్రహ్మైక్షకసముద్భవమ్ ।
తస్మాత్ సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ 15 ॥

ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానుపర్తయతీహ యః ।
అఘాయురింద్రియాశామో మోఘం పార్థ స జీవతి ॥ 16 ॥

యస్త్యైర్మతరేష స్వాదాత్మత్వైశ్చ మానవాః ।
ఆత్మస్వేష చ సంతుష్టా తస్య కార్యం న విద్యతే ॥ 17 ॥

శైవ తస్య కృతేనార్థే నాకృతేనేహ కశ్చన ।
న దాస్యే సర్వభూతేషు కశ్చిద్వర్తన్యపాశ్రయః ॥ 18 ॥

తస్మాదసక్తః సతతం కార్యం కర్మ సమాచర ।
అసక్తో హ్యేవరన్ కర్మ పరమాహ్నోతి పూరుషః ॥ 19 ॥

కర్మణైష హి సంసిద్ధిమాస్తితా జనకాదయః ।
లోకసంగ్రహమేవాపి సంపశ్యన్ కర్తుమర్హసి ॥ 20 ॥

యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరో జనః ।
స యత్ప్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥ 21 ॥

స మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కించన ।
నానవాప్తమవాప్తవ్యం పర్త ఏవ చ కర్మణి ॥ 22 ॥

యది హ్యహం న పరేయం జాయే కర్మణ్యరంద్రితః ।
మమ పర్యానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 23 ॥

ఉత్పిదేయిరిమే లోకా న కుర్యాం కర్మ వేదహవః ।
సంకరస్య చ కర్తా స్యాముపహన్యామిమా ప్రజాః ॥ 24 ॥

సత్త్వ కర్మణ్యవిద్వాంసో ముఖా కర్మవతి భారత ।
కర్మాద్విద్వాంస్తేషాసత్త్వ వికర్మర్థోక్తసంప్రమాదే ॥ 25 ॥

స మద్విభవం జనయేదజ్ఞానాం కర్మసంసేవామ్ ।
జోషయేత్ సర్వకర్మాణే విద్వాన్ యుద్ధ్య సమాపరన్ ॥ 26 ॥

ప్రకృతే శ్రీయమాణాన సత్త్వే కర్మాణే సర్వశా ।
అహంకారవిముఢాత్మా కర్తాప్రమామిత మన్యతే ॥ 27 ॥

తర్హివిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయో ।
గుణా గుణేషు వర్తంత ఇతి మత్వా న సజ్జతే ॥ 28 ॥

ప్రకృతేషుగసమ్మూఢా సజ్జంతే గుణకర్మసు ।
తాసకృత్స్నవిహో ముచహన్ కృత్స్నవిన్న విచాలయేత్ ॥ 29 ॥

మయి సర్వాణే కర్మాణే సన్న్యస్యాత్మాత్మచేతసా ।
సరాశీర్నిర్మమో భూత్వా యుభ్యస్య విగతత్వరః ॥ 30 ॥

మే మే మతమిదం నిత్యమనురిష్ఠంతి మానవా ।
శ్రద్ధాపంతోఽనసూయంతో ముద్యంతే తేఽపి కర్మభా ॥ 31 ॥

మే త్వేరదభ్యుదాయంతో నానుతిష్ఠంతి మే మతమ్ ।
సర్వజ్ఞానవిముఢాంస్తాన్ విద్ధి నష్టానచేతసా ॥ 32 ॥

సద్భవం దేష్టతే స్వస్యా ప్రకృతే జ్ఞానవానపి ।
ప్రకృతిం యాంతి భూతాని నిగ్రహా కిం కరిష్యతి ॥ 33 ॥

ఇంద్రియస్పృహ్యయస్యార్థే రాగద్వేషా వ్యవస్థితా ।
తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్ తా హ్యస్య పరివృన్తా ॥ 34 ॥

శ్రేయాన్ సృభర్మ్యో విగుణా పరభర్మాత్ స్వనుష్ఠితాత్ ।
స్వభర్మ్యే నచనం శ్రేయః పరభర్మ్యో భియానహా ॥ 35 ॥

అర్జున ఉవాచ

అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః ।
అనిచ్ఛన్నపి వాక్ష్మేయ బలాదివ నియోజితః ॥ 36 ॥

శ్రీభగవానువాచ

కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః ।
మహేశనో మహాపాప్యా విద్వేనమిహ వైరిణమ్ ॥ 37 ॥

ఘామేనాద్రియతే షష్ఠీ యథాదద్యో మలేన చ ।
యథోల్లేనాప్యతో గర్భః తథా తేనేదమాప్యతమ్ ॥ 38 ॥

అప్యరం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా ।
కామరూపేణ కౌంతేయ మహ్యారేణానలేన చ ॥ 39 ॥

ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిరస్యాధిష్ఠానముద్యతే ।
ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమాప్యత్య దేహినమ్ ॥ 40 ॥

తస్మాత్ త్వమింద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ ।
పాప్యానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనమ్ ॥ 41 ॥

ఇంద్రియాణి పరాణ్యాహః ఇంద్రియేభ్యః పరం మనః ।
మనసస్త్య పరా బుద్ధిః యో బుద్ధేః పరితస్త్వ సః ॥ 42 ॥

ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్యా సంస్తభ్యాత్మానమార్మనా ।
జహి శత్రుం మహాబాహో కామరూపం దురాసదమ్ ॥ 43 ॥

ఏం తత్కదితి శ్రీమద్భగవద్గీతామోపనిషత్సర్గ
ప్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
కర్మయోగో నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-చతుర్థాధ్యాయ మాహాత్యము

“ప్రియా! నేను నీతిపుడు నాల్గవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్యాన్ని వివరిస్తాను. విను.

గంగానదీ తీరంలో వారణాశి (కాశీ) అనే ఒక ప్రసిద్ధ నగరం ఉన్నది. అక్కడ శ్రీవిశ్వనాథుని ఆలయంలో చరితుడిను పేరుగల యోగినిష్ఠాగిరిష్ఠు ఉండేవాడు. అతడు అత్మచింతన తత్పరుడు. ప్రతి నిత్యం భగవద్గీత నాల్గవ అధ్యాయం [జ్ఞానకర్త సహ్యాసం యోగాన్ని] పఠిస్తూ ఉండేవాడు. ఆ అధ్యాయం వల్ల ఆయన యొక్క మనస్సు ఎప్పుడూ నిర్మలముగా ఉండేది. ఆయన శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వాలకు అతీతుడు. ఒక సమయంలో ఆ తపోవసుడు కాశీపట్టణం మిట్టప్రక్కల ఉండే దేవతలను దర్శించుకొనే నిమిత్తం నగరం నుండి బయట పడేవాడు. అక్కడి రెండు రేగుచెట్లున్నాయి. వాని క్రింద ఆయన విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నాడు. ఒక చెట్టు నీడలో శిరస్సు, రెండవ చెట్టు మొదలు కాళ్ళు పెట్టుకొని విశ్రమించాడు. ఆయన తన వెళిపోయిన రితువార అయివారురోజుల్లోనే ఆ రెండు చెట్లు కూడ పూర్తిగా విండిపోయాయి. ఆకులు కొమ్మలు కూడ రాలిపోయాయి. అనంతరం ఆ రెండు చెట్లు ఒక బ్రాహ్మణోత్తముని ఇంట కన్యలుగా విన్నించాయి.

ఆ పిల్లలెక్కువ ఏడేనిమిది సంవత్సరాల వయసు వచ్చిన తరువాత ఒకనాడు మారదేశాల నుండి సందారం చేస్తూ అచటకు వచ్చిన భరితమునిని చూచారు. ఆయనను చూస్తూనే పాదాలమీద బ్రాలిపోయారు. ‘ఓ మహర్షి! మీ దయవలన మేమిట్లకం ఉక్తరింపబడినాము. మాకు వృక్షమూపాలు పోయి మానవరూపాలు లభించాయి, అన్నది వాళ్ళు అలా అంటూంటే, మహర్షికి ఆశ్చర్యం కలిగింది. “కన్యలారా!

నేను ఎప్పుడు ఎలాగ మీకు ముక్తి కలిగించాను? మీరు వృక్షాలుగా ఎలా అవతరించారు? ఎక్కడ? అసలు ఆ సంగతి నాకు గుర్తు లేదు. వివరించి తెల్పండి. అన్నాడాయన.

వారు తమకు వృక్షరూపం ఎలా వచ్చిందో చెప్పవారంటించారు-

"మునీశ్వరా! గోదావరీ నదీతీరములో 'భిన్నపాపము' అనే పేరుగల ఒక ఉత్తమమైన తీర్థముంది. అది మానవులకు పుణ్యప్రదము, పవిత్రతకు అది ప్రాణం. ఆ తీర్థంలో సత్యతపుడు అనే పేరు గల మహర్షి కరోరమయిన తపస్సు చేస్తున్నాడు. ఆయన గ్రీష్మకాలంలో ప్రచండాగ్ని మధ్యంలోను, వర్షాకాలంలో తన శిరస్సుపై వేగంగా పడుతున్న సెలయేళుక్రింద, శీతాకాలంలో చల్లని నీటి మధ్యన ఉండి భయంకరమైన తపస్సు చేస్తూ ఉండేవాడు. అందుచేత ఆయన తల వర్షాకాలంలో ఎప్పుడూ తడిగానే ఉండేది. శీతాకాలంలో శరీరం ఎప్పుడూ రోమాంచ స్థితిలోనే ఉండేది. సర్వకాల సర్వావస్థలలోను ఆయన పవిత్రుడే. నియమానుసారం తపస్సు నాచరించి, ఇంద్రియాలను తన పశంలో నుంచుకొని, ప్రశాంత చిత్తుడై ఆయన సదా అంతరాత్మతో విహరిస్తూ ఉండేవాడు. ఆయన తన విద్యార్థునకు తగినట్లు చేసే వ్యాఖ్యానాన్ని వినడానికి బ్రహ్మదేవుడు ప్రతిరోజు ఆయన వద్దకు వచ్చి నమస్కరించి, కూర్చునేవాడు. ఆయనను తన సందేహాలడిగి తెలుసుకొనే వాడు. అందుచేత బ్రహ్మగారంటే ఆయనకు ఏ భయమూ లేదు. ఒక్కొక్కసారి బ్రహ్మగాడు వచ్చే సరికి కూడ ఆయన తపస్సు పూర్తయేది కాదు. పరమోత్మయందు నిరంతరం తన మనసు అగ్నిం చేయడం వల్ల ఆయన తపశ్శక్తి మరింత వృద్ధి పొందుతూ వచ్చింది. ఈ సత్యతపమహర్షి జీవన్ముక్తిని పొందితే తన ఇంద్రపదవికి ముప్పు వస్తుందని భావించి దేవేంద్రుడు ఆయన తపస్సునకు అనేక విధాల విఘ్నాలు కల్గించాడు. మేము అప్పుడు దేవేంద్రుని కొలువులో అప్పరిసలుగా ఉండేవాళ్ళము. ఇంద్రుడు మమ్మిద్దర్ని పిలిచి, 'మీరు ఆ తపస్వియొక్క ఏకాగ్రతకు భంగం కల్గించాలి. అందువల్ల అతని తపస్సు

చిగ్గుల వావారి. వాడు నన్ను ఇంద్రపదవి నుండి తప్పించి, ఆ పదవిని తాను పొంది సకల స్వర్గ భోగాలు అనుభవించాలని చూస్తున్నాడు. వెళ్ళండి.' అని ఆదేశించాడు."

ఇందుని ఆదేశాన్ని పాలించక తప్పదు కదా! మేమిద్దరం గోదావరీ తీరం చేరి, ఆయన తపస్సు చేస్తున్న ప్రదేశం సమీపించాము. గిరిధీరంగా మోగింపబడుతున్న మృదంగధ్వనులు, మృదుమధురంగా సాగుతున్న వేణుగానం - వీని మధ్య ఇతర అప్పరికన్యలతోపాటు గానం ప్రారంభించాము. ఇంతేకాదు. ఆ యోగీశ్వరుని మా వశంతోనికి తెచ్చుకొనుటకు మేము సర్వతాళలయ బద్ధంగా నృత్యం కూడా చేయసాగాము. మధ్యమధ్యలో అయ్యారముగా మాపియ్యెదలు కూడా జారుతూ ఉండేవి. మత్తెక్కిందే కామ వికారం ఆ మునికి కలిగించాలని మేమిద్దరం మా ప్రయత్నమంతా చేశాము. కాని నిర్వికార చిత్తుడయిన ఆముని మా చేష్టలకు ఎంత మాత్రం లొంగివాడేడు. పైగా క్రోధాలిరేకంతో కమండలంలోని నీళ్ళు చేతిలో పోసెకొని మామీద చల్లి, "దాసీ! మీ రిద్దరూ నా తపస్సునకు భంగం కల్గింప జూచారు. కాబట్టి ఈ గోదావరీ తీరంలోనే రేగుచెట్లయి పడి ఉండండి." అని శాపించాడు. మేము భక్తితో వణికి పోయాం. ఆ మహర్షినే ప్రార్థించాము. "మహర్షా! మేము పరాధీనలం కదా! కావున మావలన జరిగిన దోషాన్ని మన్నించి, మమ్ము క్షమించండి." అని వేడుకొన్నాము. పవిత్రాత్ముడయిన ఆ ముని శాంతించి, ప్రసన్నుడై మాకు శాపావసానం అనుగ్రహించాడు. "ఇక్కడకు భరతముని వచ్చినప్పుడు, మీ నీడన విశ్రమించినప్పుడు మీ శాపం తొలగిపోతుంది. తరువాత మీరు మానవలోకంలో పాపల్లె జన్మిస్తారు. మీకు పూర్వజన్మజ్ఞానం కూడా ఉంటుంది." అని సెలవిచ్చాడు.

మహర్షా! అలా మేమిద్దరం వృక్షాలుగా అవతరించాము. ఆ సమయంలో మీరు వచ్చి మానీడన విశ్రమించి, భగవద్గీతలోని నాల్గవ అధ్యాయాన్ని జపించారు. అందువల్ల మేము ఉద్ధరింప పడినాము.

మేము మీకు కృతజ్ఞులతో కూడిన ప్రణామాలర్పించుకొంటున్నాము. మీరు మమ్ము కేవలం శాపం నుండి కాదు. ఈ చియింకరమయిన ప్రపంచం నుండి కూడ గీతా చతుర్థాధ్యాయ పఠనం వల్ల విముక్తి కలిగించారు." అన్నారు ఆ కన్యలు.

పార్వతీ! ఈ విధంగా ఆ కన్యలు చెప్పగా విని, ముని ఎంతో ప్రసన్నుడై వారి పూజలందుకొని ఎలా వచ్చాడో, అలాగే వెళ్ళి పోయాడు. ఆ కన్యలు కూడ ఎంతో ధైర్యంతో ప్రతిరోజూ భగవద్గీత నాల్గవ అధ్యాయాన్ని చదువుతూ ముక్తి పొందారు.

"ఇది భగవద్గీత చతుర్థాధ్యాయ మహాత్మ్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిప్తించితిని, పఠమశిష్యుడు పార్వతీదేవికిని వివరించారు.

॥ ఓం శ్రీవిరామాత్మనే నమః ॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః జ్ఞానకర్మసన్న్యాసయోగః

శ్రీ భగవానువాచ

ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవాసహమిష్యయమ్ |
వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ మనుర్విశ్వాకపేఽబ్రహ్మీర్ || 1 ||

ఏవం పరింపరాప్రాప్తమిమం వాజర్షయో విదుః |
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరింతప || 2 ||

స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః |
భక్తోఽసి మే సఖా వేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమమ్ || 3 ||

అర్జున ఉవాచ

అపరిం భవతో జన్మ పరిం జన్మ వివస్వతః |
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవాసితి || 4 ||

శ్రీభగవానువాచ

జహాని మే వ్యతీతాని జన్మాని తప చార్జ్యస |
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేర్త పరంతప || 5 ||

అహోఽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపి సన్ |
ప్రకృతిం స్వామిధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్యమాయయా || 6 ||

యదా యదా హి ధర్మస్య ధ్వానిర్భవతి భారత |
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహమ్ || 7 ||

పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్ |
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే || 8 ||

జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమేవం యో వేర్తి తత్త్వతః |
త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి నోఽర్జున || 9 ||

వీరరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః |
జహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావమాగతాః || 10 ||

యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహమ్ |
మమ కర్మానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః || 11 ||

కాంక్షస్తా కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః |
క్షీప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా || 12 ||

చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః |
తస్య కర్తారమపి మాం విద్వ్యకర్తారమవ్యయమ్ || 13 ||

న మాం కర్మాణి లిమ్పన్తి న మే కర్మఫలే స్పృహ |
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స జన్యతే || 14 ||

విచం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుః ।
కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్ ॥ 15 ॥

కిం కర్మ కిమకర్మేతి కపయోఽప్యత్ర మోహితా ।
తర్తే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యద్జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 16 ॥

కర్మణో హ్యపి బోద్ధవ్యం బోద్ధవ్యం చ వికర్మణా ।
అకర్మణశ్చ బోద్ధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః ॥ 17 ॥

కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యేదకర్మణి చ కర్మ యః ।
స బుద్ధిమాన్ మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ ॥ 18 ॥

యస్య సర్వే సమారంభాః కామసంకల్పవర్జితాః ।
జ్ఞానాన్విదగ్ధకర్మాణాం తమాహా పండితం మథా ॥ 19 ॥

త్యక్త్వా కర్మఫలాసంగం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః ।
కర్మణ్యభీప్రదృత్తోఽపి నైవ కింవిత్కరోతి స ॥ 20 ॥

నిరాశీర్యతవిత్తాత్మా త్వక్తసర్వపరిగ్రహా ।
శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాహ్నోతి కిర్బిషమ్ ॥ 21 ॥

యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టో ద్వంద్వతీతో విమత్సరః ।
సమః సిద్ధావసిద్ధౌ చ కృత్వాపి స నిబద్ధతే ॥ 22 ॥

గతసంగస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థితచేతసః ।
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే ॥ 23 ॥

బ్రహ్మర్పణం బ్రహ్మ హవిర్బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణా హతమ్ ।
బ్రహ్మైవ తేన గస్తవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా ॥ 24 ॥

దైవమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పశ్యుపాసితే ।
బ్రహ్మాగ్నాపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజహ్వతి ॥ 25 ॥

శ్రోత్రాదీనిం ద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషు జహ్వతి ।
శబ్దాదీన్ విషయానన్య ఇంద్రియాగ్నిషు జహ్వతి ॥ 26 ॥

సర్వాణాం ద్రియకర్మాణా ప్రాణకర్మాణా వాపరే ।
అత్యసంయమయోగాగ్నౌ జహ్వతి జ్ఞానదీపితే ॥ 27 ॥

ద్రవ్యయజ్ఞస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞస్తథాపరే ।
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయః సంశితద్రతాః ॥ 28 ॥

అపారే జహ్వతి ప్రాణం ప్రాణేనపానం తథాపరే ।
ప్రాణాపానగతీ రుచ్ఛాన్ ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ 29 ॥

అపరే నయతాహారాః ప్రాణాన్ ప్రాణేషు జహ్వతి ।
సర్వేనైవేతే యజ్ఞవిదో యజ్ఞక్షేత్రకల్పయాః ॥ 30 ॥

యజ్ఞశిష్టాద్భుతభుజో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
నాయం లోకోన్స్త్యయజ్ఞస్య కురోన్యన్య కురుసత్తమ ॥ 31 ॥

ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే ।
కర్మిణాన్ విద్ధి తాన్ సర్వానేవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే ॥ 32 ॥

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాల్ జ్ఞానయజ్ఞా పరంతప ।
సర్వం కర్మాశీలం షాత్త్వా జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥ 33 ॥

తద్విద్ధి ప్రణపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా ।
ఉపదేశ్యంతి తే జ్ఞానం జ్ఞానైస్తత్త్వచర్చినాః ॥ 34 ॥

యదృజ్జాత్యా న పునర్మోహమేవం యాస్యసి పాండవ ।
యేన భూతాన్యశేషేణ ద్రక్ష్యస్యాత్మనృతో మయః ॥ 35 ॥

అపి చేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః ।
సర్వం జ్ఞానప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి ॥ 36 ॥

యథైథాంసి సమిద్ధోఽగ్నిః భస్మసాత్కురుతేఽర్జున ।
జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥ 37 ॥

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధా కాలేనాత్మని విందతి ॥ 38 ॥

శ్రద్ధావాన్ అభతే జ్ఞానం తత్పరః సంయతేంద్రియః ।
జ్ఞానం లబ్త్వా పరాం శాంతిమవిరేణాభిగచ్ఛతి ॥ 39 ॥

అజ్ఞశ్చాశ్రద్ధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి ।
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః ॥ 40 ॥

యోగసన్న్యస్తకర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్నసంశయమ్ ।
అత్యవంతం న కర్మాణి నిబద్ధంతి భనంజయ ॥ 41 ॥

తస్మాదజ్ఞానసంఘాతం హృత్స్పృం జ్ఞానాసినాత్మనః ।
చిత్తైస్సం సంశయం యోగమతిష్ఠేత్తిష్ఠ భారత ॥ 42 ॥

ఓం తత్సద్గీత శ్రీమద్భగవద్గీతాసూప్తనిషత్సా
ప్రహృదీద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
జ్ఞానకర్తృసన్న్యాసయోగో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥౪॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-పంచమాధ్యాయ మాహాత్యాయము

పరమశివుడు పార్వతికి అయిదవ అధ్యాయం [కర్మసన్న్యాసయోగం] యొక్క మాహాత్యాయాన్ని వివరిస్తున్నాడు.

"దేవి! జనులందరూ ఏంతో ఆదరముగా చదివే ఈ అధ్యాయ మాహాత్యాయాన్ని సంక్షిప్తంగా వివరిస్తాను. సావధానముగా ఆలకించుము.

మద్రదేశంలో పురుకుత్సపురం అనే ఒక నగరం ఉన్నది. అక్కడ పింగళుడనే ఒక బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. ఆయన వేదపండితులుగా విఖ్యాతి చెందిన కుటుంబంలో జన్మించాడు. కాని తనకులాచార భర్తావ నన్నిటినీ విడిచి, వేదాధ్యయనం మాని, మద్యం వాయిదాడంలోను, పాటలు - నాట్యాలలోను తన మనసులన్నింటిని వేశాడు. ఆ కళలో ఆయన చాల పరిశ్రమ చేసి పెద్ద పేరు కూడా పొందాడు. ఆయనకు రాజవంశంలో చోటు లభించింది. విష్ణుడూ రాజుగాలితోనే ఉండేవాడు. క్రమంగా అతని వీరవిభావానికి అడ్డు ఆపు లేకుండా పోయింది. స్త్రీల వీరవనే విల్లప్పుడు అతని మనసు. పరాయిస్త్రీలను రప్పించుకొని వారితో కామకలాపాలలో మునిగి తేలుతూ ఉండేవాడు. ఏకాంతంలో ఉన్న సమయంలో రాజుగాలితో ఇతరుల మీద చాడీలు చెబుతూ ఉండేవాడు. పింగళునకు భార్య ఉంది. దానిపేరు అరుణ. అది నీచకులంలో జన్మించింది. కామకులైన పురుషులతో విష్ణుడూ కులుకుతూ ఉండాలని దాని కోరిక. అందుకే అది వారికోసం వెదకులాడుతూ ఉండేది. దాని స్వేచ్ఛవిభావానికి భర్త అవరోధంగా కన్పించాడు. ఒక రాత్రి ఇంటి తలుపులన్నీ మూసి వాని తల నరికింది. శవాన్ని అక్కడే భూమిలో పాతిపెట్టింది. ఈ విధంగా మరణించిన పింగళుడు యమలోకం చేరి మహారౌరవాది నరకాలన్నీ చూచి, చివరకు భూలోకంలో విక్రమంగా జనసంచారం లేని పనెడలో ఒక గ్రద్దగా జన్మించాడు.

అరుణకూడ భగవంతుని రోగం వచ్చి తనువు చాలించి, ఘోర నరకాలననుభవించి, చూలోకంతో అదే వనంతో ఒక చిలుకగా అవతరించింది. ఒకరోజున అది గింజవేరుకొంటూ ఆ అడవిలో ఇటుఅటు తిరుగుతుంటూ ఉండగా, గ్రద్ద పడునైన నోళ్ళతో దాన్ని బలంగా గీలింది, [గ్రద్దకు చిలుకకు జన్మాంతరవైరం] అయితే చిలుక ప్రాణాలతో తప్పించుకొని ఆయాసపడుతూ వచ్చి, నీళ్ళతో నిండి ఉన్న ఒక మానవకపాలంలో పడి చనిపోయింది. గ్రద్ద కూడ అటువైపు లంఘించింది. ఇంతలో వలవేసి పట్టుకొనే బోయవాళ్ళు దాన్ని బాణాలతో కొట్టారు. పూర్వజన్మలో తన భార్య అయిన అరుణ [చిలుక] ఏ కపాలంలోని నీళ్ళలో పడి చనిపోయిందో అది కూడ అందులోనే పడి మరణించింది. ఆ రెండింటి ఆత్మలను యమదూతలు వారి లోకానికి తీసుకొని వెళ్ళారు. అక్కడ ఆ రెండు డీవులు తమ పూర్వజన్మలలో చేసుకొన్న పాపాలు విని భయకంపితులయ్యాయి. అసంతోషం యముడు వాని పాపకర్మల ఫలితం మీద వృద్ధి సాధించాడు. అయితే మృత్యు సమయంలో అకస్మాత్తుగా తమకు తెలియకనే, కపాలంలోని నీటిలో మునిగి [స్నానం చేసి] నందున, వాటి పాపాలన్నీ నశించాయి. యముడా యిద్దరిని “మీరు కోరుకొన్న లోకాలకు పోయి సుఖంగా కాలం గడపండి” అని ఆజ్ఞాపించాడు. అప్పుడవి తమపాపాలను గుర్తు చేసుకొంటూ యముని చరణాల మీద వ్రాలి “మహానుభావా! మేమిద్దరం కూడ పూర్వజన్మలలో అత్యంత ఘోరమయిన పాపాలనే మూట కట్టుకొన్నాము. మేము కోరుకొన్న లోకాలకు మమ్ము పొమ్మన్నారే! దానికి కారణం తెలియ జెప్పండి.” అని ప్రార్థించాయి.

సరే, అని ప్రారంభించాడు యముడు.

గంగానదీ తీరంలో వలుడు అనుపేరుగల ఒక బ్రహ్మజ్ఞుని ఉండేవాడు. అతడు భగవంతునికి ఏకాంత సేవ చేసేవాడు. అతనికి ఏ మమతలు అనురాగాలులేవు. శాంతుడు, విరక్తుడు. ఎవరి యెడల ద్వేషభావం లేదు. అతడు ప్రతిరోజు భగవద్గీత పంచమోధ్యాయం మాత్రం శ్రద్ధగా జపించేవాడు. అది అతని నియమం. ఆ పుణ్యప్రభావం చేతనే అతడు

శ్రీ మహావిష్ణువు సన్నిధి చేరుకొన్నాడు. ఆ మహాత్ముని యొక్క కపాలంతో నున్నజలంతోనే మీరిష్టరూ మునిగి పవిత్రులయ్యారు. మీ పాపాలన్నీ నశించాయి. అందుచేత మీరిష్టరూ మీకు నచ్చిన లోకాలకు వెళ్ళండి." అన్నాడు.

పార్వతీ! విన్నావు కదా, అందరి యెడల సమభావంతో ప్రవర్తించే యమధర్మరాజు వలన అవి మోక్షకారణం చక్కగా తెలుసుకొన్నవై, సంతోషించి, ఒక దివ్య విమాన మధిరోహించి వారికి నచ్చిన వైకుంఠభామానికి చేరుకొన్నారు.

"ఇది భగవద్గీత పంచమోధ్యాయ మహాత్మ్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిప్తదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ, వివరించాడు.

॥ ఓం శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ పంచమోఽధ్యాయః - కర్మసన్న్యాసయోగః

అర్జున ఉవాచ

సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునర్యోగం చ శంససి ।
యచ్ఛ్రేయ ఏతయోరేకం తన్నే బ్రూహి సునిశ్చితమ్ ॥ 1 ॥

శ్రీ భగవానువాచ

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిశ్రేయసకరాపుభా ।
తయోస్తు కర్మసన్న్యాసాత్ కర్మయోగో విశిష్యతే ॥ 2 ॥

జ్ఞేయః స నిత్యసన్న్యాసే యో న ద్వేష్టి న కాంక్షతి ।
నిర్వృంద్యో హి మహాబాహో సుఖం బంధాత్ ప్రముచ్యతే ॥ 3 ॥

సాంఖ్యయోగో పృథగ్బలాః ప్రవదంతి న పండితాః ।
ఏకమప్యస్తోత్రం సమ్యగనుభయోర్విందతే ఫలమ్ ॥ 4 ॥

యత్సాంఖ్యే ప్రాప్యతే స్థానం తద్వ్యగైరపి గమ్యతే ।
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 5 ॥

సన్న్యాసస్త్ర మహాబాహో దుఃఖమాప్నుమయోగితః ।
యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ సచిరేణాదిగచ్ఛతి ॥ 6 ॥

యోగయుక్తో విశుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః ।
సర్వభూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే ॥ 7 ॥

నైవ కించిత్ కరోమితి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవిత్ ।
పశ్యన్ శృణ్వన్ స్పృశన్ జప్రన్నన్నన్ గచ్ఛన్ శృణన్ శృణన్ ॥ 8 ॥

ప్రళప్న్ విస్మజన్ గృహ్లాన్నుస్మిషన్ నిమిషన్నపి ।
ఇంద్రియాణేంద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి భారయన్ ॥ 9 ॥

బ్రహ్మణ్యాభాయ కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా కరోతి యః ।
లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివాంభసా ॥ 10 ॥

కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలైరింద్రియైరపి ।
యోగినః కర్మ కుర్వంతి సంగం త్యక్త్వాత్మశుద్ధయే ॥ 11 ॥

యుక్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతిమాప్నోతి నైష్ఠికీమ్ ।
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సత్తో నిబధ్యతే ॥ 12 ॥

సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాస్తే సుఖం వశీ ।
నచద్వారే పురే దేహి నైవ కుర్వన్ స కారయన్ ॥ 13 ॥

స కర్తృత్వం స కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః ।
స కర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే ॥ 14 ॥

నాదత్తే కస్యచిత్ పాపం స చైవ సుకృతం విభుః ।
అజ్ఞానేనాదృతం జ్ఞానం తేన ముఖ్యం తి జంతవః ॥ 15 ॥

జ్ఞానేన య తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమౌత్మనః ।
తేషామాదిత్యవద్ జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్ ॥ 16 ॥

తద్బుద్ధయస్తదాత్మానః తస్మిన్మాస్తత్పరాయణాః ।
గచ్ఛంత్యపనరావృత్తిం జ్ఞాననిర్మూలకల్మషాః ॥ 17 ॥

ఏద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తినీ ।
శుని చైవ శ్వపాతే చ పండితాః సమదర్శినః ॥ 18 ॥

ఇహైవ తైర్జితం సర్వో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః ।
నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్ బ్రహ్మణే తే స్థితాః ॥ 19 ॥

స బ్రహ్మైవోక్తీప్రియం ప్రాప్య నోద్విజేత్ ప్రాప్య వాప్రియమ్ ।
స్థిరబుద్ధిరసంమూఢో బ్రహ్మచిద్బ్రహ్మణే స్థితః ॥ 20 ॥

బాహ్యస్పర్శేష్వసక్తాత్మా చిందత్యాత్మనీ యత్సుఖమ్ ।
స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే ॥ 21 ॥

యే హి సంస్పర్శజా భోగా ముఖయోనయః ఏవ తే ।
అద్యంతవంతః కౌంతేయః స తేషు రమతే బుధః ॥ 22 ॥

శక్నోతీహైవ యః సోఘం ప్రాక్ శరీరవిమోక్షణాత్ ।
కామత్రోదోద్భవం వేగం స యుక్తః స సుఖీ నరః ॥ 23 ॥

యోగంతఃసుఖోఽంతరాశామ్ తథాంతర్హృదిరేవ యః ।
స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽభిగచ్ఛతి ॥ 24 ॥

అభంతే బ్రహ్మనిర్వాణమ్ ఋషయః క్షీణకల్మషాః ।
ఛిన్నదృఢా యతాత్మాసః సర్వభూతహితే రతాః ॥ 25 ॥

కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతదేతసామ్ ।
అభిరో బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనామ్ ॥ 26 ॥

స్వశాన్ కృత్వా బహిర్బాహ్యన్ వత్సశ్చైవాంతరే భువ్ ।
ప్రాణాపానౌ సమా కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ ॥ 27 ॥

యతేంద్రియమనోబుద్ధిః మునిర్మోక్షపరాయణః ।
విగతేచ్ఛాభయక్రోధో యః సదా ముక్త ఏవ సః ॥ 28 ॥

భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్ ।
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాంతిమృచ్ఛతి ॥ 29 ॥

పంచ తత్పదాని శ్రీమద్భగవద్గీతానువాచసిషత్సుః
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
కర్మసన్న్యాసయోగో నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥౧॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-షష్ఠాధ్యాయ మాహాత్యము

పరమేశ్వరుడు విపరీత్యున్నాడు:-

“౬ పార్వతీ! ఇక ఆరవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్యం చోదిస్తాను. వినుము. దానివల్ల మానవులకు ముక్తి చాల సులభంగా లభిస్తుంది.

గోదావరీ నదీతీరంలో ప్రతిష్ఠానపురం అనే విశాలమయిన పట్టణం ఉంది. అక్కడ నేను పిప్పలేళుడనే పేరుతో విఖ్యాతి చెంది యున్నాను. ఆ పట్టణంలో జానశ్రుతి అను పేరు గల రాజుండేవాడు. అతడు మామండలంలోని జనులందరికీ ప్రయతముడు. అతని ప్రతాపం ప్రచండమైన సూర్యమండల తేజస్సుతో సమానం. ప్రతిరోజు యజ్ఞాలనుండి వచ్చే పొగలు నందనవనంలో కల్పవృక్షం వలకు కూడ వ్యాపించి ఆవృక్షం నల్లబడింది. ఆ రాజు యొక్క ఆసాధారణ దానశీలతకు కల్పవృక్షం కూడ సిగ్గుపడేది. ఆయన చేసే యాగాలకు సంబంధించిన పురోహితము (యజ్ఞాలలో నివేదన చేసే అప్సార)ను భుజించుటకు అమితాసక్తులై దేవతలు ఆ పట్టణం విడిచి ఎక్కడకూ వెళ్ళేవారు కాదు. ఆ సమయంలో ఏర్పడిన దాన జలభార, ప్రతాపరూపమయిన ఆయన తేజస్సు, యజ్ఞాల నుండి వచ్చిన పొగ - ఈ మూడింటితో పరిపుష్టమయిన మేఘాలు చక్కగా సమయానికి వర్షించేవి. ఆ రాజు పరిపాలన చేస్తున్నంతకాలం ఈలిహాభలకు ఉపద్రవాలకు చోటేలేదు. సర్వత్ర జనులు నీతితో ప్రవర్తించేవారు. ఆయన దిగుడువావులు, నూతులు, చెరువులు త్రవ్వించి భూగర్భనిధిని ప్రజలకందించే వాడు. ఒక రోజుని రాజు యొక్క దానతపయజ్ఞపాలనాదులకు సంతోషులై దేవతలందరూ ఆయనకు వరాలు ప్రసాదించాలని వచ్చినారు. తెల్లని ప్రకాశవంతములయిన హంసల మాపాలను వలించి, వారు

అకాశమార్గంలో వస్తున్నారు. ఆ హంసలు చాల వేగంగా వస్తున్నాయి. పరస్పరం సంభాషించుకొంటున్నాయి. వానిలో ఛద్రాశ్వం మొదలయిన రెండుమూడు హంసలు మరింత వేగంతో ముందుకు పోతున్నాయి. తమకంటే వెనుకబడియున్న హంసలు "అరే! సోదరా! ఛద్రాశ్వ! మీరు వేగంగా వెళ్ళిపోతున్నారేమిటి? ఈ మార్గం దుర్గమమయినది కదా? మనమంతా కలిసే వెళ్ళాలి. అదిగో, మీరు కనబడటం లేదా? అక్కడే పుణ్యాత్ముడయిన జానశ్రుతి మహారాజు యొక్క పవిత్ర తేజఃపుంజం అత్యంత స్పష్టంగా ఉన్నది. ఆ తేజస్సులో మీరు భస్మమైపోయే ప్రమాదమంది. అందుచేత సావధానంగా కదలండి" అని పిలిచి చెప్పాయి.

ముందు ముందుకు పోవుచున్న ఛద్రాశ్వాది హంసలు వెనుకబడి పోయిన వానివైపుచూచి, అపహేళన చేస్తూ వాని మాటలు పట్టించుకోకుండా, 'అరే! సోదరా! ఆ జానశ్రుతి మహారాజు తేజస్సు రైక్యుని తేజస్సు కంటే ఎక్కువేమీ కాదులే' అంటూ సాగుతున్నాయి.

అవి జానశ్రుతి మహారాజు భవనానికి కొంతదూరంలో ఉన్నాయి. రాజు భవనం పైఅంతస్తులో ఉండి వాని మాటలను విని, వెంటనే క్రిందికి దిగివచ్చాడు. తన సారథికి కయిరంపాడు. "వెళ్ళు. ఆ మహాత్ముడు రైక్యుడు ఎక్కడున్నాడో జాగ్రత్తగా తెలుసుకొని, సగౌరవంగా వెంటనే ఇక్కడకు తీసుకొని రా." అని కొన్ని గుర్తులు చెప్పి ఆజ్ఞాపించాడు. రాజుజ్ఞుని పాటించి, మహాదనే పేరుగల ఆ సారథి వెంటనే నగరం నుండి బయలుదేరాడు. మార్గం తెలుసుకొన్నాడు. ముందుగా, పరమేశ్వరుడు విశ్వనాథునిగా కొలువున్న, ముక్తిదాయనియైన కాళీపట్టణం చేరుకున్నాడు. అక్కడ నుండి కమలాక్షుడయిన శ్రీమహా విష్ణువు సమస్తలోకాలను ఉద్ధరించుటకు గదాధారుడై విలసిల్లిన గయ చేరుకున్నాడు. ఆ క్షేత్రం శ్రీకృష్ణుని మొదటి నివాసస్థానం, మోక్ష ప్రదాయని. వేదశాస్త్రాలలో గయ త్రిభువన పతియైన గోవిందుని అవతారస్థానంగా ప్రసిద్ధి కెక్కింది. దేవతలు బ్రహ్మర్షులు మొదలయిన

వారంతా ఆయనను సేవిస్తారు. అది చూచి, మమకారం వెళ్ళాడు. మమకారానగరం చుట్టూనా నది ఒడ్డున విరాజిల్లుచున్నది. అది అర్థచంద్రాకారంగా ఉంటుంది. అన్ని లీర్తాలకు అది తలమోనికం. పరమానంద సంధాయినియైన ఆ నగరం చహు సుందరమయినది కూడ. గోవర్ధనపర్వతం అక్కడే ఉండడం చేత ఆ నగరశోభ మరింత పెరిగింది. పవిత్ర వృక్షాలు తలతో నిండిన నగరం అది. అందు 12 ఎనాలున్నాయి. పరమ పుణ్యమయమయినది. అందరకు మోక్షాన్ని ప్రసాదించే శ్రీకృష్ణపరమాత్మకు ఆచారభూతమయిన నగరమది.

అక్కడ నుండి పశ్చిమదిశగా, తిరిగి ఉత్తరదిశగా ఎంతో దూరం ప్రయాణం చేసిన తరువాత కాశ్మీరపట్టణం కనిపించింది. అక్కడ శంఖ సదృశమయిన కాంతితో గగన తలాన్ని చుంటుంటే దివవాలు శంకరుని అట్టహాసాన్ని తలపిస్తున్నాయి. అచటి పండితులు ఆలపించే మంత్రాలు, శాస్త్రవాక్యాలు విని మూగవారు కూడ మూటలను పలికే దివ్య శక్తులను పొందుతున్నారు. అక్కడ నిరంతరం యజ్ఞధూమం విస్తరించడం చేత ఆకాశమండలం మేఘ విహీనమై నలుపు వర్షం కలిగి ఉంటున్నది. అప్పుటి ఉపాధ్యాయుల వద్దకు వచ్చి శిష్యులు సమస్త కళలను స్వతస్సిద్ధంగానే నేర్చుకొంటున్నారు. మాణిక్యేశ్వరుడనే పేరుతో ప్రసిద్ధి కెక్కిన చంద్రశేఖరుడు మానవులకు పరాలను ప్రదానం చేయుటకు అక్కడే నిత్యనివాసియై ఉన్నాడు. కాశ్మీరరాజు మాణిక్యేశ్వరుడు జైత్రయాత్రచేసి దిక్కులన్నీ జయించి, రాజులందిరిని ఓడించి, అచటి పరమేశ్వరుని నిరంతరం సేవిస్తూ ఉండే వాడు. అప్పుటి నుండి అచటి శివుడు మాణిక్యేశ్వరుడయ్యాడు. ఆ శివాలయద్వారం వద్దనే మహాత్ముడైన రైక్యుడు తన శరీరాన్ని గోక్కుంటూ ఒక వృక్షచ్ఛాయలో ఒక బండిమీద కూర్చున్నాడు. తనకు రాజుగారు చెప్పిన ఆనవాళ్ళను బట్టి సారథి రైక్యుని తేలికగానే గుర్తుపట్టాడు. ఆయన వద్దకు చేరి, పాదాభివందనం చేసి, 'అయ్యా! తామెక్కడ నివాసముంటున్నారు? తమ పూర్వనామదేయమేమి? తాము

స్వచ్ఛందంగా విచ్చటికైనా సంచరించే శక్తి కలవారు. మరి ఇట్లునే ఎందుకుంటున్నారు? ఇప్పుడు మీరు ఏమి చేయాలనుకొంటున్నారు?" అని ప్రశ్నించాడు వినయంతో.

సారథి వినయం రైక్యునకు సంతోషం కలిగించింది. కొంతసేపు ఆలోచించి, "నాయనా! మేము పూర్ణమనోరథులమైనా, మాకు ఏ వస్తువు అవసరం లేదు. అలాగే ఎవరయిన కూడ మామనోవృత్తిని అనుసరించి మాకు పరిచర్యలు చేయటానికి వస్తూ ఉంటారు." అని చెప్పాడు.

సారథి తాను వచ్చిన పనిని మనవి చేసి, నెమ్మదిగా, తన రాజుగారి పద్ధతు చేరుకున్నాడు. తాను గ్రహించిన సమాచారాన్ని రాజుగారికి నివేదించాడు. రైక్యుని సందర్శించాలని రాజుగారికి కుతూహలం ఎక్కువైనది. ఆయనను సత్కరించాలనుకొన్నాడు. అనేక ధనకనక వస్తువస్త్రవాహనాలు, వేయిగోవులు తీసుకొని బయలుదేరాడు. కాశ్మీరమండలానికి ఈ బరువులన్నీ మోయాలంటే ఇదే నయమని రెండు కంచరగాడిదలను బండికి కట్టి బహమతులన్నీ అందులోపేసి మెల్లగా అక్కడకు చేరాడు. ఆయనను చూచి, సాష్టాంగ నమస్కారం చేసి ఎంతో వినయంగా ఆ బహమతులన్నీ అక్కడ పెట్టాడు. తన పాదాల మీద ఎంతో భక్తితో వ్రాలిన, జానశ్రుతి మహారాజుపై రైక్యుడు మండిపడ్డాడు. "ఓరీ రాజా! నీవు దుష్టుడవు. నీ సంగతి నాకు తెలియదా! ఈ కంచరగాడిదల బండి, ఈ వస్తువులు, ఈ గోవులు - వీటన్నిటితో సహా వెంటనే నీవు ఇక్కడ నుండి వెళ్ళిపో" అని హంకరించాడు. [ఇవేమీ ఆయనకు అవసరం లేవు కదా] రాజుకు అర్థంకాలేదు. భయంపేసింది. శపిస్తాడేమో ఈయన అని కంగారు పడ్డాడు. అయినా ఆయన పాదపద్మాలను మరొక్కసారి గట్టిగా పట్టుకొని, వినయవిధేయతలతో భక్తిశ్రద్ధలతో "బ్రహ్మజ్ఞ! ఓ మహాత్మా! తాము నా పట్ల ప్రసన్నత పొందండి. అయ్యా! ఇంతటి మాహాత్యం తమకు ఎలా లభించిందో సెలవియ్యండి." అని ప్రార్థించాడు. రైక్యుడు శాంతించి,

"రాజా! నేను ప్రతిరోజూ భగవద్గీత ఆరవ అధ్యాయాన్ని [ధ్యాన ఆత్మసంయమ యోగాన్ని] జపిస్తూ ఉంటాను. అందుచేత నా తేజో రాశి దేవతలకు కూడా సహింపరానిది" అన్నాడు.

అనంతరం బుద్ధిశాలియైన జానశ్రుతీ మహారాజు రైక్వుని పల్లనే ధ్యానయోగాన్ని అధ్యసం చేశాడు. అందువల్ల అతనికి మోక్షం కూడా లభించింది. రైక్వుడు మాణిక్యేశ్వరుని సన్నిధివిడువక మోక్షదాయక మయిన భగవద్గీత ఆత్మసంయమ యోగాను ఆరవ అధ్యాయాన్ని జపిస్తూ పరమానందం పొంద సాగాడు.

హంసరూపదారులై వరాలను ప్రసాదించడానికి వచ్చిన దేవతలందరూ ఈ సంఘటన చూచి విస్మయితులై స్వర్గలోకానికి కదలిపోయారు. ఎవడు సర్వదా భగవద్గీతలోని ఈ అధ్యాయాన్ని నియమపూర్వకముగా జపిస్తూ ఉంటాడో, అతడు తప్పక విష్ణు స్వరూపాన్నే పొందుతాడు. ఇందులో ఇసుమంత సందేహం కూడా లేదు.

"ఇది భగవద్గీత షష్ఠాధ్యాయ మాహాత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ వివరించాడు.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ షష్ఠాధ్యాయః - ఆత్మసంయమయోగః

శ్రీభగవానువాచ

అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః ।
స సన్న్యాసే చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్నవాక్రియః ॥ ౧ ॥

యం సన్న్యాసమితి ప్రాహుః యోగం తం విద్ధి పాండవ ।
స భ్యాసన్న్యస్తసంకల్పో యోగీ భవతి కశ్చన ॥ ౨ ॥

అరురుక్షోద్యునేర్వ్యగం కర్మ కారణముచ్యతే |
యోగారూఢస్య తస్మైవ శమః కారణముచ్యతే || 3 ||

యదా హి నేంద్రియాక్షేపః స కర్మస్వనుష్ఠితే |
సర్వసంకల్పసన్న్యాసే యోగారూఢస్తదోచ్యతే || 4 ||

ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం నాత్మానమవసాదయేత్ |
అత్మైవ హ్యత్మనో బంధురాత్మైవ విపురాత్మనః || 5 ||

బంధురాత్మాత్మనస్తస్య యేనాత్మేవార్థనా జితః |
అనాత్మనస్త శత్రుత్వ పక్షేలాత్మైవ శత్రుపత్ || 6 ||

జితాత్మనః ప్రళాంతస్య పరమాత్మా సమాహితః |
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు తదా మానావమానయోః || 7 ||

జ్ఞానవిజ్ఞానతృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేంద్రియః |
యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్టాశ్చకాంచనః || 8 ||

సుహృస్మిత్రార్యదాసీనమభ్యస్తద్యేష్యబంధుషు |
సాధుష్యపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే || 9 ||

యోగీ యుజ్జీత సతతమాత్మానం రహసి స్థితః |
ఏకాకీ యతచిత్తాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః || 10 ||

శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిరమాసనమాత్మనః |
నాత్యుద్భ్రంశం నాతినీచం చైలాజినకుశోత్తరమ్ || 11 ||

తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్తేంద్రియక్రియః |
ఉపవిశ్యాసనే యుంజ్యాత్, యోగమాత్మవిశుద్ధయే || 12 ||

సమం కాయశిరోశ్రీమం భారయన్నదళం స్థిరం ।
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చాసవలోకయన్ ॥ 13 ॥

ప్రశాంతాత్మా విగతభీః బ్రహ్మచారివ్రతే స్థిరం ।
మనః సంయమ్య మద్భిత్తే యుక్త అసీత మర్చరం ॥ 14 ॥

యజ్ఞాన్నేషం సవాత్మానం యోగీ నియతమానసః ।
శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్తామధిగచ్ఛతి ॥ 15 ॥

చాత్యశ్చ తస్మై యోగోఽస్తి న చైకాంతమనశ్చరం ।
న చాతి స్వప్నశీలస్య జాగ్రతో నైవ చార్జున ॥ 16 ॥

యుక్తాహరవిహరస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు ।
యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి ముఖ్యః ॥ 17 ॥

యదా వినియతం చిత్తమాత్మ న్యేవావతిష్ఠతే ।
సోస్సృహః సర్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా ॥ 18 ॥

యథా దీపో నివాతస్తో నేంగతే శోపమా స్యుతా ।
యోగినో యతచిత్తస్య యజ్ఞాలో యోగమాత్మనః ॥ 19 ॥

యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా ।
యత్ర చైవాత్మానాత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి ॥ 20 ॥

సుఖమాత్యంతికం యత్తద్బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియమ్ ।
వేత్తి యత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః ॥ 21 ॥

యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః ।
యస్మిన్ స్థితో న ముఖేన గురుణాపి విచార్యతే ॥ 22 ॥

తం విద్యాద్వైఖానంయోగవియోగం యోగసంజ్ఞితమ్ ।
స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోఽనర్పిణ్యచేతసా ॥ 23 ॥

సంకల్పప్రభవాన్ కామాన్ త్యక్త్వా సర్వాసశేషతః ।
మనసైవేంద్రియగ్రామం వనియమ్య సమంతతః ॥ 24 ॥

శనైః శనైరుపరమేద్భుద్ధ్యా భృతగృహీతయా ।
అత్యసంస్తం మనః కృత్వా న కిందిదపి చింతయేత్ ॥ 25 ॥

యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచలమస్థిరమ్ ।
తతస్తతో నియమ్యైతదాత్మనేవ వశం నయేత్ ॥ 26 ॥

ప్రశాంతమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖముత్తమమ్ ।
ఉపైతి శాంతరజసం బ్రహ్మభూతమకల్యణమ్ ॥ 27 ॥

యుద్ధాన్నేపం సవాత్మానం యోగీ విగతకల్యణః ।
సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శమత్యంతం సుఖమన్నతే ॥ 28 ॥

సర్వభూతస్తమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని ।
రక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శినః ॥ 29 ॥

యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి ।
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి న చ మే న ప్రణశ్యతి ॥ 30 ॥

సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః ।
సర్వథా వర్తమానోఽపి న యోగీ మయి వర్తతే ॥ 31 ॥

అత్యపమేయ సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున ।
సుఖం వా యది వా దుఃఖం న యోగీ పరమో మతః ॥ 32 ॥

అర్జున ఉవాచ

యోఽయం యోగస్త్వయా ప్రోక్తః సామేయ మభిసూచనః ।
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చందలత్పాత్ స్థితం స్థిరామ్ ॥ 33 ॥

చందలం హి మనః కృష్ణ సమాధి బలవక్తృభవమ్ ।
తస్యాహం సగ్రహం మమ్యే వాయోరివ సుమస్కరమ్ ॥ 34 ॥

శ్రీ భగవానువాచ

అసంశయం మహాబాహో మనో దుర్విగ్రహం చలమ్ ।
అభ్యాసేన తు కాంతేయ వైరాగ్యేణ వ గృహ్యతే ॥ 35 ॥
అసంయతాత్మనా యోగో మష్కృత్ ఇతి మే మతిః ।
విశ్వాత్మనా తు యతరా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః ॥ 36 ॥

అర్జున ఉవాచ

అయతిః శ్రద్ధయోగేతో యోగాధురితమానసః ।
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ గచ్ఛతి ॥ 37 ॥
కచ్చిన్నోభయవిభ్రష్టః ఛిన్నాభిమిదః నశ్యతి ।
అప్రతిష్ఠో మహాబాహో విముఢో బ్రహ్మణః పథి ॥ 38 ॥
ఏతస్మై సంశయం కృష్ణ భేత్తుమర్హస్యశేషతః ।
త్వదన్యః సంశయస్యాస్య భేత్తా న హ్యపపద్యతే ॥ 39 ॥

శ్రీ భగవానువాచ

పార్థ నైవేహ నామత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే ।
న హి కల్యాణకృత్ కశ్చిద్దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి ॥ 40 ॥
ప్రాప్య పుణ్యకృతాం భోకానుషిత్వా శాశ్వతః సమాః ।
శుదీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే ॥ 41 ॥
అథవా యోగినామేవ కులే భవతి భీమతామ్ ।
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్ ॥ 42 ॥

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పార్వదేహికమ్ ।
యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన ॥ 43 ॥

పూర్వాభ్యాసేన తస్యైవ హ్రియతే హృదయోఽపి సః ।
తిష్ఠానురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మలిప్యతే ॥ 44 ॥

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిర్బిషః ।
అనేకజన్మసంసిద్ధః తతో యాతి పరాం గతిమ్ ॥ 45 ॥

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః ।
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున ॥ 46 ॥

యోగినామపి సర్వేశ్వరం మద్భతేనాంతరాత్మనా ।
శ్రద్ధావాన్భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః ॥ 47 ॥

పం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాః షష్ఠాధ్యాయః
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
అత్మసంయమయోగో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥౧॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-సప్తమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

పార్థ! నీకిష్టము సప్తమాధ్యాయం యొక్క మాహాత్మ్యమును వివరిస్తాను. విను. ఇది వింటే చెవులతో అమృతం పోసినట్లుగా ఉంటుంది. అనుచున్నాడు పరమేశ్వరుడు.

పాల్వలీపుత్రం అనే మర్గముమయిన సగరం ఒకటున్నది. దాని పురద్వారాలు చాల విత్తయినవి. ఆ సగరంలో 'శంకుకర్ణుడు' అనే బ్రాహ్మణుడు నివసిస్తూ ఉండేవాడు. అతడు వైశ్యవృత్తి కదాన్ని అనుసరించి, వ్యాపారం చేసి ఎంతో ధనం గడించాడు. కాని పితృదేవతలకు విష్ణుడూ తత్పణాలు పవలలేదు. దేవతలకు పూజలు చేయలేదు. ఎంతసేపు కష్టాత్మనే ద్వేయంగా, అందులోనే నిమగ్నుడై, రాజులకు మాత్రం విందులు చేస్తూ ఉండేవాడు. ఒకప్పుడు ఏమి జరిగిందంటే, ఆ బ్రాహ్మణుడు తన నాల్గవ వివాహం చేసుకొనుటకు పుత్రులు, బంధువులతో కలిసి యాత్ర సాగిస్తున్నాడు. మార్గ మధ్యంలో అర్హరాత్రమైనది. అతడు నిద్రిస్తుండగా ఎక్కడ నుండి వచ్చిందో కాని ఒక పాము అతని చేతిపై కాటు వేసింది. ఏ విషమయిన మణులు, మంత్రాలు మందులు పనిచేయలేదు. అతని ప్రాణరక్షణ అసాధ్యమయింది. కొంతసేపటికి అతని ప్రాణాలు అనంత వాయువుల్లో కలిసిపోయాయి. కొంతకాలానికి అతడొక సప్తమై జన్మించాడు. అతనికి పూర్వజన్మస్మృతి పోలేదు. అతని మనసు తాను సంపాదించిన ధనం మీదే ఉంది. తన పూర్వవృత్తాంతాన్ని స్మరించుకొన్నాడు. "నేను నా ఇంటి ఆవరణలో కొన్ని కోట్ల ధనం బంగారం పోలిపెట్టాను. నా పుత్రులకు కూడ తెలియకుండా నేను దాన్ని రక్షించాలి." అనుకొన్నాడు. అయితే, ఈ సప్తజన్మలో అతడు ఉండలేక పోతున్నాడు. ఒకరోజున నిద్రిస్తున్న తనకుమారులందరికీ స్వప్నంలో

కనిపించి, తన వృత్తాంతాన్ని తెలియజెప్పాడు. వానిలో మధ్యవాడు నాలుగో అర్హరాత్రివేళ ఒక గునపంతీసుకొని తన తండ్రి సర్పంగా ఉన్న పుట్టపట్లకు ఒంటరిగా బయలుదేరాడు. వానికి భనం పాతిపెట్టబడిన చోటు సరిగా తెలియక పోయినా, ఆ పుట్టలోనే ఉంటుందనుకొని త్రవ్వడం ప్రారంభించాడు. అందులో నుండి ఒక భయంకర సర్పం బయలు కొట్టుచు బయటకు కనిపించి "ఒరీ మూర్ఖుడా! ఎవడురానీవు? ఎందుకు వచ్చావు? నా పుట్టను ఎందుకు పెల్లగిస్తున్నావు? లేక నీన్నెపడయిన పంపించాడా? చెప్పు" అన్నది.

"నాన్నగారూ! నేను, మీ కొడుకును, నా పేరు శివ. నాకు రాత్రి వచ్చిన సర్పం ఆశ్చర్యం కలిగించింది. అందుచేత ఇక్కడే భన మంతా చాచిపెట్టబడి ఉంటుందని పుట్టను త్రవ్వచున్నాను." అన్నాడు కొడుకు.

వాని మాటలు విని, మందహాసంతో ఆ సర్పం 'నీవు నా కొడుకువే అయితే నాకు శీఘ్రంగా ఈ సర్పజన్మ నుండి విముక్తి కలిగించు. అంటే నన్ను సంహరించి కాదు. నేను పూర్వజన్మలో పాతి ఉంచిన భనాన్ని సంక్షేపించడానికే ఈ సర్పజన్మ నెత్తాను.' అన్నది.

"తండ్రి! నేను మీ సర్పజన్మకు ఎలా విముక్తి కలిగించగలను? నా కేదయిన ఉపాయం చెప్పండి. ఎందుచేత నంటే ఇంత రాత్రివేళ అందరినీ విడిచిపెట్టి ఒంటరిగా ఇక్కడకు వచ్చాను" అన్నాడు శివ.

"పుత్రా! భగవద్గీతలో అమృతమయమైనది సప్తమాధ్యాయం. [జ్ఞాన విజ్ఞాన యోగం] అది తప్ప మరే తీర్థాలు, దానాలు, తపస్సులు, యజ్ఞాలు, ముక్తిని కలిగించలేవు. గీతలో సప్తమాధ్యాయం మాత్రమే. జరామరణాది సమస్తదుఃఖాలను దూరం చేయగలదు. నాకు శ్రాద్ధం పెట్టే సమయంలో కూడ ఈ సప్తమాధ్యాయాన్ని శ్రద్ధగా పఠించే బ్రాహ్మణులకు చక్కని చోదనం పెట్టు. దీనివల్ల నిస్సందేహంగా నాకు ముక్తి లభిస్తుంది. నీ శక్తికి తగినట్లుగా ఆ రోజున వేదపండితులయిన

మరికొంతమంది ప్రాహ్లాదులకు కూడ చక్కగా బోధించి పెట్టు." అని ఉపాయం చెప్పాడు. తండ్రి.

ఈ మూలము విని పుత్రుడు తండ్రి చెప్పిన వానివలెను చాల శ్రద్ధతో విక్రుషే చేశాడు. అప్పుడు శంకుకర్ణుడు తన సర్వశరీరాన్ని విడచి దివ్య శరీరాన్ని వరించి, భవాన్నంతటినీ పుత్రులందరికీ ఆప్పగించాడు. అయితే, కోట్లకోలది విలువైన ఆ భవాన్ని చూచి సహచారులయిన పుత్రులు మిక్కిలి ప్రసన్నులయ్యారు. వస్కుబుద్ధితో దిగుడుబావులు, నూరులు, చెరువులు, త్రవ్వించి, దేవాలయాలు అన్నసత్రాలు నిర్మించి ఆ భవాన్ని సద్వినియోగం చేశారు. తరువాత వారంతా కూడ విడువకుండా శ్రీమద్భగవద్గీతలోని సప్తమోఽధ్యాయాన్ని పఠిస్తూ ఉండేవారు. కొంత కాలానికి వారు కూడ మోక్షం పొందారు.

పార్థ! ఎన్నంత మూత్రానకే సమస్త పాపాలను సంపూర్ణముగా నశింప జేసే భగవద్గీత సప్తమోఽధ్యాయం యొక్క మాహాత్మ్యాన్ని సంపూర్ణంగా నీకు వినిపించాను. అని తెలియజేశాడు పరమశివుడు.

"ఇది భగవద్గీత సప్తమోఽధ్యాయ మాహాత్మ్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిప్తచేచితిని, పరమశివుడు పార్థునిచేచితిని వివరించాడు.

॥ ౬౦ శ్రీసంమాఖ్యే నమః ॥

అథ సప్తమోఽధ్యాయః - జ్ఞానవిజ్ఞానయోగః

శ్రీభగవానువాచ

మయాసక్తమనా, పార్థ యోగం యుజ్జన్మదాశ్రయః ।

అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛృణు ॥ ౧ ॥

జ్ఞానం తేహం సవిజ్ఞానమిదం వత్స్వామ్యశేషతః ।

యద్జ్ఞాత్యా నేహ యామోఽన్యత్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే ॥ ౨ ॥

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే |
యతరామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః || 3 ||

భూమికాపోలనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేష వ |
అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతిరష్టభా || 4 ||

అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరామ్ |
తీపమూతాం మహాబాహో యయేదం ఛార్కతే జగత్ || 5 ||

ఏతద్వ్యసీని భూతాని సర్వాణ్యుపచారయ |
అహం కృత్స్నిస్య జగతః ప్రభవః ప్రలయస్తథా || 6 ||

మత్తః పరతరం నాన్యత్ కింవిదస్తి భనంజయ |
మయి సర్వమిదం ప్రోతం మూత్ర మణిగణా ఇహ || 7 ||

కసోఽహమపు తాంతేయః ప్రభాస్మి శశిసూర్యయో |
ప్రణవః సర్వవేదేషు శబ్దః శే పౌరుషం నృషు || 8 ||

పురోగో గంధః పృథివ్యాం వ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ |
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్వీషు || 9 ||

దీప్తం మూం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనాతనమ్ |
బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్ || 10 ||

బలం బలవతాం వాహం కామరాగవివర్జితమ్ |
భక్త్యావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ || 11 ||

మే వైవ సాత్త్వికా భావా రాజసాస్తామసాశ్చ మే |
మత్త ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి || 12 ||

త్రాధిర్గుణమయైర్భావైరేభః సర్వమిదం జగత్ |
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయమ్ || 13 ||

దైవీ ఘోషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా |
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే || 14 ||

స మాం మస్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః |
మాయామూఢహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః || 15 ||

చతుర్విధా భజంతే మాం జనాః సుకృతినోఽర్జున |
అర్హే జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ || 16 ||

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్టతే |
ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థమహం స చ మమ ప్రేమః || 17 ||

ఉదారాః సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతమ్ |
అస్థితాః స హి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిమ్ || 18 ||

బహునాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే |
వాసుదేవః సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః || 19 ||

కామైశ్చైష్టైర్భృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేఽన్యదేవతాః |
తం తం నియమమాస్థాయః ప్రకృత్యా నియతాః స్వయా || 20 ||

యోయో యాం యాం తనుం భక్తః శ్రద్ధయాన్యాయమిచ్ఛతి |
తస్య తస్యాచలాం శ్రద్ధాం తామేవ విదధామ్యహమ్ || 21 ||

స తయా శ్రద్ధయా యుక్తః తస్యారాధనమీహతే |
లభతే చ తతః కామాన్ మమ్మైవ విహితాన్ హి తాన్ || 22 ||

అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్భవత్యర్థమేదసామ్ ।
దేవాన్ దేవయతో యాంతి మద్భక్తా యాంతి మామపి ॥ 23 ॥

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః ।
పరం భావమజానంతో మమాప్యయమనుత్తమమ్ ॥ 24 ॥

నాహం ప్రకాశః సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః ।
మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయమ్ ॥ 25 ॥

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున ।
భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్యచ ॥ 26 ॥

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వంద్వమోహేన భారత ।
సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గే యాంతి పరింతప ॥ 27 ॥

యేషాం త్వంతగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణామ్ ।
తే ద్వంద్వమోహానిర్ముక్తా భజంతే మాం దృఢవ్రతాః ॥ 28 ॥

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతంతి మే ।
తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నమధ్యాత్మకం కర్మ చాశంమ్ ॥ 29 ॥

సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియుజ్జం చ యే విదుః ।
ప్రయాగకాలేఽపి చ మాం తే విదుర్వృక్షచేతసాః ॥ 30 ॥

ఓం తత్సద్గీత శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సం
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
జ్ఞానవిజ్ఞాన యోగో నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-అష్టమాధ్యాయ మాహాత్యము

దేవి! నీకప్పుడు అష్టమాధ్యాయం యొక్క మాహాత్యాన్ని తెలియజేస్తున్నాను. దీనిని వినడం వల్ల నీ మనస్సు ఎంతో ప్రసన్నమవుతుంది. విను అని చెప్పినారంటించాడు శివుడు.

పత్తిణదేశంలో 'ఆమర్తకపురం' అనే ప్రసిద్ధమైన నగరం ఉండేది. అక్కడి భావశర్మ అనే బ్రాహ్మణుడొక డుండే వాడు. అతడొక వేద్యుడు భార్యగా చేసుకొన్నాడు. అంతేకాక మద్యమాంసాది సేవనం, పొంగితనం, వ్యధిచారం, వేట వెబదలయిన వ్యసన లోలుడు. వాని స్వభావం మయంకవమైనది. వాని మనస్సులో చాల చాల కోరికలుండేవి. ఒకనాడు కిల్లు త్రాగే వాళ్ళంతా ఒకచోట గుమిగూడారు. వారితోపాటు భావశర్మ కూడా పీకవరకు తాటికల్లు సేవించాడు. శరీరమంతా మైకమెత్తింది. తరువాత విపరీతమయిన అజీర్ణరోగం పట్టుకొంది. ఆ పాపాత్ముడు కొన్ని రోజులకు కాలపశాన మరణించి, ఒక తాడి చెట్టు పుట్టాడు. ఆ చెట్టు నీడ నాశ్రయించుకొని బ్రహ్మరాక్షసుభావం పొందేసి ఒక భావ్యాభిర్తల జంట నివసిస్తోంది.

వాని పూర్వజన్మవృత్తాంతమేమంటే, కుశీలుడనే పేరు గల ఒక మంత్రుడైన బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. అతడు వేదవేదాంగాలు, తత్త్వాలు బాగుగా తెలిసినవాడు. సమస్త శాస్త్రాలు అధ్యయనం చేశాడు. సవాచారం పాటించేవాడు. అట్టి విద్వాంసుడైన ఆ బ్రాహ్మణునకు లోభం చాల ఎక్కువ. అందుచేత తన భార్యను కూడా వెంట పెట్టుకొని పోయి, పట్టకూడిని దివిప్రపు వానాలన్నీ స్వీకరిస్తూ ఉండేవాడు. కాని తక్కిన బ్రాహ్మణు లెవ్వరికీ చిల్లిగవ్వ కూడా పోనిచ్చేవాడు కాదు. ఆ దీపంతులు చనిపోయిన తరువాత బ్రహ్మరాక్షసులై ఆ తాడిచెట్టు నాశ్రయించారు. ఆకలి దీప్తులతో చాలకాలం ఆలమటించి వారు వాని నీడకు చేరారు.

భార్య 'నాభా! మనకు ఈ భయంకర మయిన దుఃఖం ఎలా తీరుతుంది?' అని అడిగింది. "ఓ భామా! బ్రహ్మవిద్యోపదేశం, ఆత్మతత్త్వవిచారణ కర్మవిధి జ్ఞానం లేకుండా మనకు విముక్తి కలుగదు." అన్నాడు భర్త. అప్పడామె 'కింతల్ బ్రహ్మ? కిమభ్యాత్మం? కింకర్మ? పురుషోత్తమ! (అంటే ఓ పురుషోత్తమ! బ్రహ్మము అంటే ఏమి? అభ్యాత్మం అంటే ఏమిటి? కర్మ అంటే ఏమి?)' అన్నది. తన భార్య ఆమోలాలు పలకడంతో అతని ఆశ్చర్యానికి మేరలేదు. ఎందుచేత అంటే విను. ఆమె అనినమాటలు భగవద్గీతలోనివి. అది అష్టమాధ్యాయంలోని ఒక శ్లోకపాదం. దైవవశముననే, అదృష్టవశముననే ఆమెనోట ఆ పాదం వచ్చింది. ఆమె తన భర్తను ప్రశ్నించిన విధానం యాదృచ్ఛికంగా భగవద్గీతలోని శ్లోకపాదం ఆయిందన్నమాట. ఆ మాటలు వింటూనే తాడి చెట్టు చూపంతో ఉన్న భావశర్మకు ముక్తి కలిగి వెంటనే తన పూర్వపు ఆకారాన్ని పొందాడు. అనంతరం ఆ వింపతులీడ్తరు కూడ తమ పాపాల మూల నుండి బయట పడి, జ్ఞానం పొంది, విశుద్ధ చిత్తులై ముక్తులయ్యారు. ఆకాశం నుండి ఒక విప్రవిమానం వచ్చింది. భార్యాభర్తలీడ్తరు అందులో కూర్చుని హాయిగా స్వర్గలోకానికి చేరుకున్నారు. వారి వృత్తాంతం విని స్వర్గనివాసులు కూడ ఆశ్చర్యపోయారు.

అనంతరం బుద్ధికాశి బ్రాహ్మణుడియైన భావశర్మ ఎంతో ఆదరంతో భర్తతో ఆ శ్లోక పాదాన్ని వ్రాసుకొని దేవదేవుడైన ఆ జనార్దనుని సేవించుకొనుచు ముక్తి ప్రదాయనియైన కాశీపట్టణం చేరుకొన్నాడు. అక్కడ మహాత్మరమయిన తపస్సు నాచరిస్తున్నాడు. సరిగా అదే సమయంలో క్షీరసాగరకన్య లక్ష్మి దేవి. "నాభా! మీరు భారాత్మగా లేచి నిలబడి నారేమి?" అని అడిగింది తన భర్తయైన జనార్దనుని.

"దేవీ! కాశీపట్టణంలో కాశీరేణి తీరాన భావశర్మ అనే బుద్ధిమంతుడియైన బ్రాహ్మణుడు భక్తిరస పరిపూర్ణుడై తదేకభ్యాసంతో నాగుచింది కరోరమయిన తపస్సు చేస్తున్నాడు. అతడు తన ఇంద్రియాలను అదుపులో

ఒక శ్లోకపాదాన్ని నిరంతరం జపిస్తున్నాడని అతని తపస్సు నాకు సంతృప్తిని కలిగించింది. ఆ తపస్సునకు తగిన ఫలితాన్ని అతనికి ప్రసాదించాలని చాల సేపటి నుండి ఆలోచిస్తున్నాను. అతనికి తత్ఫలితాన్ని ప్రసాదించిడానికే ఉత్కంఠతో లేచాను." అన్నాడు విష్ణుమూర్తి.

"ఓ మహాదేవ! శ్రీహరి ప్రసన్నుడై అతని తపస్సుకు తగిన ఫలితాన్ని ప్రసాదించాలని భావించాడు కదా! భావశక్తిను విష్ణుమూర్తి ఎలా అనుగ్రహించాలో చెప్పండి" అని కోరింది పార్వతి.

"దేవి! ద్వైతశ్రేష్టుడయిన భావశక్తికు శ్రీమహావిష్ణువు సాక్షాత్తు మోక్షాన్నే అనుగ్రహించాడు. ఆ అనుగ్రహం వల్ల అతని పూర్వీకులు ఎవరైతే నరకంలో ఉండి యాతనల ననుభవిస్తున్నారో, వారంతా కూడా వివిత్రులై వైకుంఠం చేరుకొన్నారు. కావున పార్వతి! ఈ వినిమిదవ అధ్యాయ మూహత్యాయన్నీ సంక్షిప్తంగానే నీకు చెప్పాను. ఈ అధ్యాయాన్ని విల్లవేళల భ్యానిస్తే ఎంతైన శుభం కలుగుతుంది." అని వివరించాడు పరమశివుడు.

"ఇది భగవద్గీత అష్టమోధ్యాయ మూహత్యాయము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిప్తదేవితినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవితినీ వివరించాడు.

॥ ౬౦ శ్రీపరమార్కనీ నమః ॥

అథ అష్టమోఽధ్యాయః - అక్షరబ్రహ్మయోగః

అర్జున ఉవాచ

కిం తద్రూప్య కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ ।

అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తమధిదైవం కిమచ్యుతే ॥ ౧ ॥

అధియుజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మిన్ మధుసూదన ।

పయూణకాలే చ కథం జేమోఽసి నియంతాతః ॥ ౨ ॥

శ్రీ భగవానువాచ

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే ।
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః ॥ 3 ॥

అధిభూతం క్షరో భాష పురుషశ్చాధిదైవతమ్ ।
అధియుక్తోఽహ మేవాత్ర దేహే దేహభృతాం పర ॥ 4 ॥

అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ ముక్త్వా కలేవరమ్ ।
యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్వేత్ర సంశయః ॥ 5 ॥

యం యం వాపి స్మరన్ భావం త్యజత్యంతే కలేవరమ్ ।
తం తమేవైతి కాలేయ సదా తద్భావభావితః ॥ 6 ॥

తస్మాత్ సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుక్త్య చ ।
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః మామేవైష్యస్యసంశయమ్ ॥ 7 ॥

అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా ।
పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్ ॥ 8 ॥

కవిం పురాణమనుశాసితారమ్ అగోరణీయాంసమనుస్మరేద్యః ।
సర్వస్య భాతారమచింత్యరూపమ్ ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥ 9 ॥

ప్రయాణకాలే మనసాచలేన

భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన వైష ।

భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణమూవేశ్య సమ్యక్

స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యమ్ ॥ 10 ॥

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి విశంతి యద్యతయో వీతరాగాః ।

యదిచ్చంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి తత్తే వదిం సంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే ॥ 11 ॥

సర్వద్యరాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య వ ।
మూర్ఖ్యాభాయాత్మనః ప్రాణమూర్ఛితో యోగభారణామ్ ॥ 12 ॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్ మామనుస్మరన్ ।
యః ప్రయాతి త్యజన్ దేహం స యాతి పరమాం గతిమ్ ॥ 13 ॥

అనన్యదేతాః సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః ।
తస్యాహం సుఖభిః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః ॥ 14 ॥

మామపేత్య పునర్జన్య దుఃఖాలయమశాశ్వతమ్ ।
నాపుషంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః ॥ 15 ॥

అబ్రహ్మభవనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున ।
మామపేత్య తు తౌంతేయ పునర్జన్య న విద్యతే ॥ 16 ॥

సహస్రయుగపర్యంతమహర్వర్షద్విహృతో విదుః ।
రాత్రీం యుగసహస్రాంతాం తేఽహోరాత్రవిదో జనాః ॥ 17 ॥

అవ్యక్తాద్వ్యక్తియః సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే ।
రాత్ర్యాగమే ప్రళయంతే తత్రైవాద్వ్యక్తసంజ్ఞకే ॥ 18 ॥

భూతగ్రామః స విచాయం భూత్వా భూత్వా ప్రళయతే ।
రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ప్రభవత్యహరాగమే ॥ 19 ॥

పరస్తస్మాత్తు భావోఽన్యోఽవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్ సనాతనః ।
యః స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్పు న వినశ్యతి ॥ 20 ॥

అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్తః తమాహః పరమాం గతిమ్ ।
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్దామి పరమం మమ ॥ 21 ॥

పురుషః స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా ।
యస్యాంతఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్ ॥ 22 ॥

యత్ర కాలే త్వనాప్నోతిమాప్నోతి చైవ యోగినః ।
ప్రయూతా యాంతి తం కాలం వత్స్వమి భరితర్తథ ॥ 23 ॥

అగ్నిర్హోతిరహః శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్ ।
తత్ర ప్రయూతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిద్ జనాః ॥ 24 ॥

భూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనమ్ ।
తత్ర చాంద్రమసం జ్యోతిర్జ్యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే ॥ 25 ॥

శుక్లకృష్ణే గతీ హ్యేతే జగతః శాశ్వతే మతే ।
ఏకయా యాత్యనాప్నోతిమన్యయావర్తతే పునః ॥ 26 ॥

నైతే సృతీ పార్థ జానన్ యోగీ ముహ్యతి కశ్చన ।
తస్మాత్ సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున ॥ 27 ॥

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ
చానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిప్యమ్ ।
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా
యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యమ్ ॥ 28 ॥

ఈ తత్సదేతి శ్రీమద్భగవద్గీతాశ్వాసనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగిశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
అక్షరబ్రహ్మయోగో నామ అష్టమోఽధ్యాయః ॥ ॥

॥ ౬౦ శ్రీచరమాత్యనే నమః ॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-నవమాధ్యాయ మాహాత్యము

పార్థ! నీకు సాక్షాత్తుగా భవగద్గీత తోడ్పెట్టిన ఆధ్యాత్మిక చైతన్య మాహాత్యాన్ని చోకిస్తాను. సావకాశంగా విను.

నర్మదానదీ తీరంలో మూహిష్మలీపురం అనే పట్టణం ఉంది. అక్కడ మూఢపుడనే బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. ఆయన వేదవేదాంగపారంగతుడు. తత్త్వజ్ఞుడు కూడా. అతిథిమర్యాదలు చక్కగా చేసే వాడు. ఆయన విద్యల ద్వారా ఎంతో సొమ్మును సంపాదించి ఒక మహత్తరమైన యాగాన్ని ప్రారంభించాడు. ఆయాగానికి బలియివ్వడానికి ఒక మేకను తెప్పించాడు. ఆ మేక శరీరాన్ని శుభ్రం చేసి పూజ చేశాడు. ఇంతలో అందరూ ఆశ్చర్యపడేలా ఆ మేక నవ్వుతూ ఉచ్చస్వరంతో 'ఏ బ్రాహ్మణుడా! ఎన్నో యజ్ఞాలు చేసి ఏం లాభం? ఈ యజ్ఞాల ఫలితమంతా నశించేదే. ఇలాంటి యజ్ఞాలు నే నెన్నో చేశాను. అయినా నా ప్రస్తుత దశ చూడు.' అన్నది. కుతూహలం కలిగించే దాని మాటలు విని యజ్ఞమండపంలోని వారంతా ఆశ్చర్యపోయారు. చేతులు తోడించి, కళ్ళుప్పగించి అలాగే చూస్తూ ఉండిపోయిన బ్రాహ్మణుడు కొంతసేపటికి తేరుకొని మేకకు శ్రద్ధతో వినయంగా నమస్కరించి, "ఓ మేక! నీవెవరు? ఏ జాతికి చెందిన దానవ్వా? నీ స్వభావం ప్రవర్తన ఎలాంటిది? ఎందువల్ల నీకి మేక జన్మ సంప్రాప్తించింది?" ఇదంతా వివరంగా చెప్పు" అని కోరాడు.

"బ్రహ్మజ్ఞ! నేను పూర్వజన్మలో ఎంతో పవిత్రమైన బ్రాహ్మణుడవ శంలో జన్మించాను. యజ్ఞాలు యాగాలు ఎన్నో చేశాను. వేదవిద్యతో ప్రావీణ్యం సంపాదించాను. ఒకరోజున నా భార్య దుర్గాదేవికి భక్తిభావంతో వినయంగా నమస్కరించి, మా కుమారుని రోగం నయమనడం కోసం ఒక మేకను బలి యివ్వాలని తలంచి నావద్దకు వచ్చి మేకను తీసుకొని

కమ్మున చెప్పించి. నేనలానే చేశాను. ఇక బలియివ్వడమే తరువాయి. ఇంతలో దాని తల్లి పరుగుపరుగున వచ్చి తన దిడ్డను చూచుకొని "బిరి బ్రాహ్మణాదమా! పాపాత్ముడా! నీవు నాదిడ్డను చంపజూచావు. నీకు మేక జన్మలభించుగాక!" అని శపించి వెళ్ళిపోయింది. వెంటనే నాకు మేక జన్మప్రాప్తించింది. అయినా నాకు పూర్వజన్మస్మృతి పోలేదు. అయ్యా! నీవు వినదలచుకొంటే మరొక విషయం కూడ చెబుతాను. విను. కురుక్షేత్రమనే ప్రసిద్ధ క్షేత్రం నీకు తెలియునుకదా! అది మోక్ష ప్రదాయినీ, అక్కడ చంద్రశర్మ అనే సూర్యవంశపురాజుండేవాడు. ఒకనాడు సూర్యగ్రహణం వచ్చింది. రాజు చాల శ్రద్ధతో 'కాలపురుషు' దానం చెయ్యడానికి సిద్ధమయ్యాడు. వేదవేదాంగాలతో ఉత్తండుడియిన ఒక పండితుని పిలిపించాడు. పురోహితుని తోపాటు ఆ ముగ్గురూ పవిత్రనదీ జలాల్లో స్నానం చేశారు. మూతన వస్త్రాలు ధరించారు. పవిత్ర చాపంతో ప్రసన్నచిత్తుడై శరీరానికి మంచి గంధం పూసుకున్నాడు. ప్రక్కనే ఉన్న పురోహితుని చేయిపట్టుకొని రాజు అక్కడనున్న ప్రజల గుంపు వద్దకు వేరాడు. యథోచితంగా విధి పూర్వకముగా, రాజు బ్రాహ్మణునకు కాలపురుషుదానం చేశాడు.

అయితే ఆ సమయంలో కాలపురుషుని హృదయం చీల్చుకొని, అందుండి పాపాత్ముడయిన 'చండాలుడు' ఆవిర్భవించాడు. మరికొంత సేపటికి 'సింద' కూడ చండాలకన్య రూపంలో కాలపురుషుని శరీరం నుండి వెలువడింది. ఇంతలోనే ఆ చండాలజంట ఎఱ్ఱని నేత్రాలతో దానం తీసుకొన్న బ్రాహ్మణుని యొక్క శరీరంలో ప్రవేశించింది. అయితే, ఆ బ్రాహ్మణుడు ఏమాత్రం చలించలేదు. అతనికి జరిగిందేమిటో కూడ తెలియదు. ఆ సమయంలో అతడు మనస్సులోనే భగవద్గీత తొమ్మిదవ అధ్యాయాన్ని [రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగాన్ని] జపించుకొంటున్నాడు. రాజు ఈ దృశ్యాన్నంతటినీ కళ్ళప్పగించి చూస్తున్నాడు. బ్రాహ్మణుని మనస్సులో గోవిందుడు శయనించి ఉన్నాడు. అలా తొమ్మిదవ అధ్యాయం చదువుతూ బ్రాహ్మణుడు తన మనస్సులో గోవింద ధ్యానం

దేస్తున్నప్పుడు ఆ గీతాక్షరాలనుండి ఆవిర్భవించిన విష్ణుమాతలపలన ఆ పండాలుడు పీడింప బడి బయలుకు పారిపోయాడు. బ్రాహ్మణుని బాధించాడనే ఆ డండు ప్రయత్నం విఫలమయింది. ఈ సంఘటనను ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్న రాజా నేత్రాలు అనందంతో చెమ్మగిల్లాయి. వెంటనే 'ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! మీరు ఈ ఆపద నుండి ఏలా బయలు పడగలిగారు? ఏ మంత్రాన్ని లేక ఏ దేవతను స్మరించారు? ఇదంతా తెలియజేప్పండి.' అని రాజు ప్రార్థించాడు.

అంతట బ్రాహ్మణుడు 'రాజా! పండాలురూపంలో వచ్చింది భయంకరమైన 'పాపం', ఆ శ్రీ సాక్షాత్తు 'నింద.' ఆ ఇద్దరిని నేను అలాగే బాధిస్తున్నాను. [కొన్ని వానాలు ఇంత భయంకరమైనవి. అయితే వానం స్వీకరించే వాని మనసు భగవంతునితో నిండి ఉంటే, అతడు నిరంతరం భగవద్భాస తత్పరుడయితే ఏ విధమయిన వానఫలతమూ అతనిని ఏమీ చేయలేదని ఇలాంటి సంఘటనల వల్ల తెలుసుకోవాలి.] ఆ సమయంలో నేను భగవద్గీత తొమ్మిదవ అధ్యాయాన్ని మనసులో జపిస్తూ గోవిందుని భ్యాసిస్తున్నాను. అందుచేత వాన స్వీకార జనితమయిన ఆపద నుండి తప్పించుకోన్నాను" అని వివరించాడు. ఇది విని రాజు ఆ బ్రాహ్మణోత్తముని చేతనే నవమాధ్యాయం పారాయణ చేయించాడు. అనంతరం వారిరువురు కూడ మోక్షమార్గంలో పయనించారు.

మేక చెప్పిన ఈ కథను విని, బ్రాహ్మణుడు పశ్చాత్తాప పడి, దానిని విడిచి పెట్టాడు. తాను కూడ భగవద్గీత నవమాధ్యాయాన్ని ప్రతిరోజు శ్రద్ధాభక్తులతో పఠించి సంపూర్ణాయురారోగ్యాలతో జీవించి అనంతరం పోయిగా విష్ణుభావం చేరుకున్నాడు.

"ఇది భగవద్గీత నవమాధ్యాయ మాహాత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ వివరించారు.

॥ ఓం శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ సవమోఽధ్యాయః

రాజవిద్యా రాజగుహ్యయోగః

శ్రీభగవానువాచ

ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే
జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యద్విజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశఃభాత్ ॥ 1 ॥

రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిదమత్యమమ్
ప్రత్యక్షావగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తవ్యమవ్యయమ్ ॥ 2 ॥

అశ్రద్ధభానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప
అప్రాప్య మాం నిపర్తంతే మృత్యుసంసారవర్త్యని ॥ 3 ॥

మయా తతమిదం సర్వం జగదప్వక్ష్యమూర్తినా
మత్స్థాని సర్వభూతాని న వాహం తేష్వవస్తితా ॥ 4 ॥

న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్
భూతభృన్న చ భూతస్తో మమాత్మా భూతభావనా ॥ 5 ॥

యథాకాశస్థితో నిత్యం వాయుః సర్వత్రగో మహాన్
తథా సర్వాణి భూతాని మత్స్థానీత్యుపచారయ ॥ 6 ॥

సర్వభూతాని తాంతేయ ప్రకృతిం యాంతి మామికామ్
కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విస్ఫుటామృహమ్ ॥ 7 ॥

ప్రకృతిం స్వామవస్తేభ్య విస్ఫుటామి పునః పునః
భూతగ్రామమిమం కృత్స్నమవశం ప్రకృతేర్వశాత్ ॥ 8 ॥

స వ మో తాని కర్మాణి నిబద్ధంతి భవంజయః ।
ఉదాసీనవదాసీనమసక్తం తేషా కర్మసు ॥ 9 ॥

మయాభ్యక్షేణ ప్రకృతిః సూయతే సచరాచరమ్ ।
హేతునానేన కౌంతయ జగద్విపరివర్తతే ॥ 10 ॥

అవజానంతి మోః మూఢా మానుషీః తనుమాశ్రితమ్ ।
పరం భావమజానంతో మమ భూతమహేశ్వరమ్ ॥ 11 ॥

మోఘాళా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః ।
రాక్షసీమాసురీః చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః ॥ 12 ॥

మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతిమాశ్రితాః ।
భజంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయమ్ ॥ 13 ॥

సతతం కీర్తయంతో మాం యతంతశ్చ దృఢవ్రతాః ।
నమస్యంతశ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తా ఉపాసతే ॥ 14 ॥

జ్ఞానయుజ్ఞేన చాప్యస్యే యజంతో మామపాసతే ।
ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుభా విశ్వతోముఖమ్ ॥ 15 ॥

అహం క్రియరహం యజ్ఞః స్వభాహమహమౌషధమ్ ।
మంత్రోఽహమహమేవాజ్యమహమగ్నిరహం హుతమ్ ॥ 16 ॥

పితాహమస్య జగతో మూతా ధాతా పితామహః ।
వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామ యజురేవ చ ॥ 17 ॥

గతిర్నైవ ప్రభుః సాక్షీ నివాసః శరణం సుహృత్ ।
ప్రభవః ప్రళయః స్థానం నిధానం దీక్షమవ్యయమ్ ॥ 18 ॥

తపామ్యహమహం పర్వం నిగ్మహ్మ్యత్స్యజామి చ ।
అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్చాహమర్జున ॥ 19 ॥

త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూత పాపా
యజ్ఞైరిష్ట్యా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే ।
తే పుణ్యమాసాద్యసురేంద్రలోకమ్
అశ్వంతి దివ్యాన్ దివి దేవభోగాన్ ॥ 20 ॥

తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి ।
ఏవం త్రయీభర్మమనుప్రపన్నా
గతాగతం కామకామా లభంతే ॥ 21 ॥

అనన్యాశ్రింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే ।
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగిక్షేమం పహమ్యహమ్ ॥ 22 ॥

యేఽప్యన్యదేవతా భక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
తేఽపి మామేవ కౌంతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకమ్ ॥ 23 ॥

అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ ।
న తు మామభిజానంతి తత్త్వేనాతశ్చైవంతి తే ॥ 24 ॥

యాంతి దేవవ్రతా దేవాన్ పితౄనాం యాంతి పితృవ్రతాః ।
భూతాని యాంతి భూతేజ్యా యాంతి మద్యాజినోఽపి మామ్ ॥ 25 ॥

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి ।
తదహం భక్త్యుపహృతమశ్నామి ప్రయతాత్మనః ॥ 26 ॥

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్ ।
యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కరుష్య మదర్పణమ్ ॥ 27 ॥

శుభాశుభఫలైరేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః ।
సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తా మామపైష్యసే ॥ 28 ॥

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రీయః ।
మే భజంతి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహమ్ ॥ 29 ॥

అపి వేత్సుదురాచారో భజతే మామనన్యభాక్ ।
సాధురేవ స మంతవ్యః సమ్యగ్వివసిత్ హి సః ॥ 30 ॥

క్షీపం భవతి భర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి ।
కౌంతేయః ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి ॥ 31 ॥

మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః ।
స్త్రీయో వైశ్యాస్తథా శూద్రాః తేఽపి యాంతి పరాం గతిమ్ ॥ 32 ॥

కీం పునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యా భక్తా రాజర్షయస్తథా ।
అనిత్యమసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య భజస్య మామ్ ॥ 33 ॥

మన్మనా భవ మచ్ఛక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరః ।
మామేవైష్యసే యుక్త్యైవమార్మానం మత్పరాయణః ॥ 34 ॥

౬౦ తత్సదీతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సూత్రా
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగోనామ నవమోఽధ్యాయః ॥=॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-దశమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

పార్థ! ఇప్పుడు నీవు దశమాధ్యాయ మాహాత్మ్యాన్ని చిను. అది
స్వర్గమునే కోలుకో చేరటానికి చక్కని పోషానం. మంచి ప్రభావం కలది.

కాశీపట్టణంలో పీఠముపై అనే ప్రఖ్యాతి చెందిన బ్రాహ్మణుడొండేవాడు.
నందివలెనే అతడు కూడా నాకు పరిమలమైనాడు. అతడు పవిత్రమిదిను
పద్ధతిలో భవార్జన చేసే వాడు. శాంతచిత్తుడు. హింసాకాండవ్యాధి
మూలంగా ఉండేవాడు. జితేంద్రియుడైనందువల్ల అతడెప్పుడూ నీవ్వుత్త
మార్గంలోనే ఉండేవాడు. చతుర్వేదాలు చదువుకొన్నవాడు. శాస్త్రాలన్నీ
అతనికి తెలుసు. అతని మనస్సు ఎప్పుడూ నా మీదనే అగ్నిమై
ఉండేది. అతడు తన మనసును అంతరాత్మకు అనుసరించి
ఎల్లప్పుడూ ఆత్మసాక్షాత్కారం చేసుకొనేవాడు. అందుచేత అతడెప్పు
డెక్కడికి వెళ్ళుచున్నా, నేనతని కూడ ఉండి ప్రేమతో అతనికి
చేయూత నిచ్చి సడిచేవాణ్ణి.

నా పారిషదుడు భృంగిరిలో చూచి ఒకసారి "భగవాన్! ఇట్టి
అదృష్టం ఎవరికయిన పట్టించా? ఈ మాహాత్మ్యదేవమ? ఎటువంటి
తపస్సు, హోమాలు, జపాలు చేశాడు? తామె ఆయనను స్వయంగా
సహాయంగా ఉండి నడిపిస్తున్నారే!" అని ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నించాడు.

భృంగిరిలో అడిగిన ప్రశ్నకు ఇలా సమాధానం చెప్పి నారంభించాను-

ఒకనాటిమాట. కైలాస పర్వతానికి ప్రక్కనే ఉన్న పున్నాగవనంలోపల
చంద్రుని యొక్క చల్లని కిరణాలు పరచుకొనియున్న నేలమీద కట్టబడిన
వేదికమీద నేను కూర్చుని ఉన్నాను. నేను కూర్చున్న తరువాత
ఒక్కక్షణానికే ఎందుకో అకస్మాత్తుగా కటిక చీకటి వ్యాపించింది.
అచటి చెట్లు గాలికి ఊగిపోయాయి. కొమ్మ లెన్నో విరిగి పడిపోయాయి.

కలతి చెందినట్లుగా పర్వతం యొక్క చాయ కూడ కదలాడ సాగింది. పెమ్మలు ఆక్తాదోక భయంకరమైన శబ్దం వెలువడింది. పర్వత గుహలు కూడ ప్రతిధ్వనింపసాగాయి. ఇంతలో ఆకాశం నుండి ఒక్క పెద్ద పక్షి వచ్చి వ్రాలింది. భయంకరమయిన నలుపు. కాటుక వంటి నలుపు. రెక్కలు తెగిన నల్లని పర్వతంలా ఉందది. కాళ్ళతో మాత్రమే నేలమీద నడుచుకొంటూ నా చరణ కమలాలు దగ్గర అప్పుడే వికసించిన ఒక కమలాన్ని ఉంచి స్పష్టమయిన మూటలతో ఇలా అన్నది.

“వేవా! నీకు జయము. చిదానందమయ సుధాసాగరులై మీరు జగత్తును పాలిస్తున్నారు. మీ పాలన సద్భావనాయుక్తము. దానిలో మీకు అసక్తి యేమీ ఉండదు. మీ వైభవం అంతలేనిది. మీకు నమస్కారములు. అద్వైత భావనతో పరిపూర్ణమయిన యుద్ధికల తాము త్రివిధ దోషాలను, తాపాలను పరిహరిస్తారు. జితేంద్రియులైన చక్తులకు మీరు ఆధీనులైయుంటారు. ధ్యానంలో మీ విశ్వరూపం నిత్యముక్తులు, నిరాకారులు, నిరామయులు, అవధితేనివారు. అహంకార శూన్యులు, ఆవరణరహితులు, మరియు నిర్గుణులు కూడ. మీ చరణ కమలాలు దీనార్తులకు రక్షణ కలిగిస్తాయి. మీ ఫలాన్ని రూపమయిన మహా సర్వవిషజ్వాలలతో మీరు కామ దేవుని దహించి వేశారు. మీకు జయము. మీరు ప్రత్యక్షాది ప్రమాణాలకు సాధ్యులు కాకపోయినా ప్రామాణ్య స్వరూపులు. మీకు నా నమస్కారములు. చైతన్యరూపులు, త్రిభువన భారులు అయిన మీకు ప్రణామాలర్పించుకొంటున్నాను. యోగీశ్వరుల శిరస్సులు తాకే మీ పాదపద్మాలకు నా వందనాలు. మీ పాదాలు ఆపారమయిన భవసాగరం నుండి తరింప జేసే అద్భుతశక్తి కలవి సహస్రవదనుడయిన నాగరాజు కూడ మీ గుణగణాలను సంపూర్ణముగా వర్ణింప లేడు. అలాంటప్పుడు అల్పబుద్ధినైన నాచోటి పక్షిసంగతి వేరే చెప్పాలా?”

పక్షిచేసిన స్తోత్రం విని “ఓ పక్షిరాజా! నీ వెవరవు? ఎక్కడ నుండి వచ్చావు? నీ ఆకారం చూస్తే హంసలా ఉంది. రంగు చూస్తే అందుకు

విరుద్ధంగా కాకేలా ఉంది. ఏ ప్రయోజనాన్ని ఆశించి నీ చిక్కడకు వచ్చావో చెప్పు" అన్నాను.

అంతట పక్షి "పరమేశ్వరా! నేను బ్రహ్మదేవుని హంసను అయితే నా శరీరానికి నలుపురంగు వచ్చిన సంగతి చెబుతాను విను. ప్రమా! తాము సర్వజ్ఞులు. తమ పద్ధి చాచే దేముంది? అయినా, మీరు అజ్ఞాపించారు కాబట్టి చెబుతున్నాను."

సౌరాష్ట్ర దేశంలో మనోహరమయిన ఒక సరోవరమున్నది. అందులో చక్కని కమలాలు వెల్లివిరుస్తూ ఉంటాయి. అక్కడ చాలవంద్రుని ఖండములవంటి తెల్లని తామర తూడులను పక్షిస్తూ ఉంటాను. ఒకనాడు తీవ్రమయిన గ్రీష్మతాపంలో ఆకాశంలో విగురుతున్నాను. అకస్మాత్తుగా భూమిమీద పడిపోయాను. తెలివి వచ్చిన తరువాత నేను భూమి మీద పడిపోవడానికి కారణం ఎంత ఆలోచించినా తెలియలేదు. ఆయ్యా! నాకేమైంది? నేనీరోజున ఇలా పడిపోయానేమి? కర్పూరం వలె స్వచ్ఛమయిన నా తెల్లని శరీరం ఇలా నల్లపడిపోయినదేమి? అని ఆశ్చర్యపోయాను. ఇప్పటికీ నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది. ఏమిటంటే ఆ చెరువులోని కమలాల నుండి 'హంసా! లే. నీవు పడిపోవడానికి, నీ రంగు మారడానికి కారణం చెబుతాను' అన్న మాటలు వినిపించాయి. ఎలాగో లేచి చెరువు మధ్య కమలం వద్దకు వెళ్ళాను. అక్కడ అయిదు కమలములు కలిసిన సుందరమయిన స్త్రీరూపం కనిపించింది. ఆమెకు నమస్కరించి, ప్రదక్షిణం చేసి, యావత్ వృత్తాంతము తెలియజేయవలసినదిగా కోరాను.

"ఓ కలహంసమా! నీవు ఆకాశమార్గంలో నన్ను చాటుకొని వెళ్ళిపోయావు. ఆ పాప పరిణామమే నిన్ను భూమిమీద పడవేసింది. అందుకే నీ శరీరం రంగు మారిపోవడం కూడ. అయితే, నీవు పడిపోయిన తరువాత నాకే జాలి కలిగింది. నేనిప్పుడు మధ్యమ కమలం ద్వారా మాట్లాడుతున్నాను. ఆ సమయంలో నా ముఖం నుండి వెలువడిన సుగంధాన్ని పీల్చి అర్చితవేల తుమ్మెదలు స్వర్గాన్ని

చేరుకున్నాయి. పక్షిరాజా! నా కిటువంటి ప్రవావం ఏలా వచ్చిందో చెబుతాను విను -

ఈ జన్మకు మూడు జన్మల వెనుక నేను భూలోకంలో ఒక బ్రాహ్మణ కన్యగా పుట్టాను. అప్పుడు నా పేరు సరోజవదన. నాకు వివాహమైనది. గురుజనుల సేవ చేసుకొంటూ పాతివ్రత్యమే పరమావధిగా కాలం గడుపుచున్నాను. ఒకనాడు నేను ఒకమైనా పక్షికి పొరం వేర్చుతున్నాను. అందుచేత పతిసేవకు కించిత్తు ఆలస్యం జరిగింది. ఇంతలోనే నా భర్తకోపించి, 'ఓసీ! పాపిష్టిదానా! నీకు పతిసేవకంటే అదే ముఖ్యమా? అయితే నీవూ మైనా పక్షివై జన్మించు' అని శపించాడు. తదనుగుణంగా నేను చనిపోయిన పిమ్మట మైనా పక్షిగా పుట్టినా, పాతివ్రత్య మహిమవల్ల నాకు మునుల ఇంట ఆశ్రయం లభించింది. ఒక మునికన్య నన్ను పెంచేది. నేనున్న ఇంటి యజమాని ప్రతిరోజు ఉదయమే లేచి భగవద్గీతలో విచిత్రయోగముగా ప్రసేదై చెందిన పదప అధ్యాయాన్ని ఛత్తి శ్రద్ధలతో పఠించేవాడు. పాపాలను నశింప జేసే శక్తికల ఆ అధ్యాయాన్ని నేను రోజూ వినేదాన్ని. పక్షిరాజా! నా ఆయుర్దాయం తీరి, నేను శరీరాన్ని విడిచి, ఆ పుణ్యం వల్లనే స్వర్గలోకంలో ఒక అప్పకసగా జన్మించాను. ఆ జన్మలో నాపేరు పద్మావతి. అక్షిదేవికి నేను ప్రియ సఖిని. ఒకరోజున దివ్య విమానంపై ఆకాశంలో విహరిస్తున్నాను. అందమైన పద్మాలతో నిండిన మనోహరమయిన ఈ సరస్సుపై నా దృష్టిపడింది. వెంటనే దిగాను. జలక్రేడలా రంభించాను. ఇంతలో దుర్వాసుమహర్షి వచ్చి పడ్డాడు. వస్త్రవిహీననైన నన్ను చూచాడు. నాకు భయం వేసి, ఒక కమలిని రూపం భరించాను. నా రెండు కాళ్ళూ రెండుకమలాలు, రెండు చేతులూ రెండు కమలాలు, ముఖంతో సహా తన్నైన శరీరమంతా ఒక కమలం, ఈ విధంగా 'పంచకమలిని'గా మారాను. అయినా దుర్వాసునికోపం చల్లారలేదు. ఆయన మండి పడిపోతూ "పాపాత్మురాలా! నీవు పంద సంచత్సరాల వరకు ఇలాగే

పడి ఉండు" అని శపించి క్షణంలో అంతర్ధానమయ్యాడు. నేను కమలినీ నైనా భగవద్గీత పదవ అధ్యాయం యొక్క మహాత్యాయం వలన నా బాక్కునకు హాని ఏర్పడలేదు. అట్టి పంచకమలినీ నైన నన్ను చాలిపోవడమే నీవు చేసిన అపరాధం. అందువల్ల నీకీ అవస్థ వచ్చింది. "పక్షిరాజా! నీవు నా యెదుట ఉండడం చాల అనందంగా ఉంది. ఈనాటితో దుర్వాసుని శాపావధి అంటే నూరు సంవత్సరాలకాలం గడిచిపోయింది. నేను పరించే ఆ ఉత్తమ అధ్యాయాన్ని నీవుకూడ విను. విన్నంత మాత్రననే నీపాపం నశిస్తుంది. నీకు కూడ విముక్తి లభిస్తుంది అని చెప్పి ఆ అధ్యాయాన్ని శ్రావ్యంగా చదివించి. ఆమెకు ముక్తి లభించింది. ఆమె నాకిచ్చిన కమలమే నీ పాదాల ముందుంచాను."

అని చెప్పి పక్షి ప్రాణం వదిలింది. ఇక్కడ ఒక అద్భుతం జరిగింది. ఆ పక్షి దశమోధ్యాయ ప్రహరం వల్ల ఉత్తమ బ్రాహ్మణవంశంలో జన్మించింది. అతడే మన యెదుట నున్న భీరముద్దే. భృంగిరిటి! జన్మితా అధ్యాయం చేయడం వల్ల, శైశవావస్థ నుండి, వీనికి గీత దశమోధ్యాయం కంఠస్థమయింది. దీని అర్థ చింతన వలన ఇతడు సర్వమూలంతరస్థితుడయిన శ్రీ మహావిష్ణువును విల్లప్పడూ దర్శించుకొనుచు ఉంటాడు. ఈతని స్నేహపూర్వకమయిన దృష్టి ఏ జీవిపై ప్రసరిస్తుందో, ఆ జీవి త్రాగుబోలయినా, బ్రహ్మహత్యాపాతకుడయినా కూడ ముక్తిని పొంద గలడు. పూర్వజన్మలో కూడ ఈ అధ్యాయాన్ని అధ్యాయం చేయడం వలన వీనికి దుర్లభమయిన తత్త్వజ్ఞానం కూడ లభించింది. ఆ విధంగా ఈ బ్రాహ్మణుడు జీవన్ముక్తిని కూడ పొందాడు. అందుచేత ఇతడు పయనిస్తున్న దారిలో ఇతని కూడ నేను సహాయంగా వెళుతూ ఉంటాను. భృంగిరిటి! తెలుసుకొన్నావు కదా ఈ పదియవ అధ్యాయ మహిమ" అన్నాడు శివుడు.

పార్వతి! ఈ విధంగా భృంగిరిటికి చెప్పిన సమస్తపాపనాశకమయిన భగవద్గీత పదవ అధ్యాయమహాత్యాయాన్ని నీవు కూడ విన్నావు కదా! స్త్రీలుకాని, పురుషులు కాని ఎవరైనాసరే, ఈపదవ అధ్యాయాన్ని

వింటేదాట, అన్ని ఆశ్రమాలను నియమబద్ధంగా పాటించిన ఫలితం అవశ్యం చేకూరుతుంది."

అని పరమ శివుడు చెప్పాడు.

"ఇది భగవద్గీత దశమోధ్యాయ మహాత్మ్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిదేవితెనీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవితెనీ వినిపించిరి.

॥ ఓం శ్రీపరమాత్మనమః ॥

అథ దశమోధ్యాయః - విభూతియోగః

శ్రీభగవానువాచ

భూయ ఏవ మహాబాహో శృణు మే పరమం వచః ।
యత్తేజహం ప్రీయమాణాయ వక్ష్యామి హితకామ్యయా ॥ 1 ॥

న మే విదుః సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః ।
అహమాద్భిర్ధి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః ॥ 2 ॥

యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరమ్ ।
అసమ్మూఢః స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 3 ॥

బుద్ధిర్జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమః శమః ।
సుఖం దుఃఖం భవోఽభావో భయం చాభయమేవ చ ॥ 4 ॥

అహంసా సమతా తుష్టిః తపో దానం యశోఽయుశః ।
భవంతి భావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః ॥ 5 ॥

మహర్షయః సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా ।
మద్యావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః ॥ 6 ॥

ఏతాః విభూతీః యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః ।
సోఽపికంఠేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 7 ॥

అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తః సర్వం ప్రవర్తతే ।
ఇతి మత్వా భజంతే మాం మథా భావసమన్వితాః ॥ 8 ॥

మధ్యేత్తా మద్గతప్రాణా భోభయంతః పరస్పరమ్ ।
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం యుష్యంతి చ రమంతి చ ॥ 9 ॥

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ ।
దదామి ఋద్ధియోగం తం యేన మాముపయాంతి తే ॥ 10 ॥

తేషామేవానుకంపార్థమహమజ్ఞానజం తమః ।
నాశయామ్యాత్మభావస్తో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా ॥ 11 ॥

అద్భుత ఉవాచ

పరం బ్రహ్మ పరం ధామ పవిత్రం పరమం భవాన్ ।
పురుషం శాశ్వతం దివ్యమాదిదేవమజం విభుమ్ ॥ 12 ॥

అహస్త్యామ్ ఋషయః సర్వే దేవర్షిర్నారదస్తథా ।
అసితో దేవలో వ్యాసః స్వయం వైష ప్రదీప్తే మే ॥ 13 ॥

సర్వమేతద్భుతం మన్యే యన్మాం వదసి కేశవ ।
న హి తే భగవన్ ఘ్నక్తిం విదుర్దేవా న దానవా ॥ 14 ॥

స్వయమేవాత్మనాత్మానం వేత్థ త్వం పురుషోత్తమ ।
భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగత్పతే ॥ 15 ॥

వక్త్రమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యేత్యవిభూతయః ।
యాభిర్విభూతిభిర్లోకానిమోహన్త్యం వ్యాప్య తిష్ఠసి ॥ 16 ॥

కథం విద్యామహం యోగిన్, త్వాం సదా పరిచింతయన్ |
తేషు తేషు చ భావేషు చింత్యోఽసి భగవన్ మయా || 17 ||

విస్తరేణాత్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్దన |
భూయః కథయ త్పక్షిర్భి శృణ్వతో నాస్తి మేఽమృతమ్ || 18 ||

శ్రీ భగవానువాచ

హస్త తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః |
ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ నాస్త్వంతో విస్తరస్య మే || 19 ||

అహమాత్మా గుడాతేజ సర్వభూతాశయస్థితః |
అహమాదిశ్చ మథ్యం చ భూతానామంత ఏవ చ || 20 ||

అదిత్యానామహం విష్ణుః జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్ |
మరీచిర్యరుతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ || 21 ||

వేదానాం సామవేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవ |
ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా || 22 ||

కుద్రాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేహో యక్షరక్షసామ్ |
వసునాం పావకశ్చాస్మి మేరుః శిఖరిణామహమ్ || 23 ||

పురోధసాం చ ముఖ్యం మాం విద్ధి పార్థ బృహస్పతిమ్ |
సేనాసేనామహం స్కందః సరసామస్మి సాగరః || 24 ||

మహర్షీణాం భృగురహం గిరామస్మ్యేకమక్షరమ్ |
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః || 25 ||

అశ్వత్థః సర్వవృక్షాణాం దేవర్షీణాం చ నారదః |
గంధర్వాణాం చిత్రరథః సిద్ధానాం కపిలో మునిః || 26 ||

ఉచ్చైఃశ్రవసమశ్వానాం విద్ధి మామమృతోచ్ఛవమ్ ।
చరాచరం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపమ్ ॥ 27 ॥

ఆయుధానామహం ప్రజం ధేనూనామస్మి కామధుక్ ।
ప్రజసశ్చాస్మి కచదర్చః సర్వాణామస్మి వాసుకీ ॥ 28 ॥

అనంతశ్చాస్మి నాగానాం వరుణో యాదసామహమ్ ।
పితౄణామర్చమా వాస్మి యుమః సంయమతామహమ్ ॥ 29 ॥

ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహమ్ ।
మృగాణాం చ మృగేంద్రోఽహం వైనతేయశ్చ పక్షిణామ్ ॥ 30 ॥

పవనః పవతామస్మి రామః శస్త్రభృతామహమ్ ।
రథషాణాం మరరశ్చాస్మి స్రోతసామస్మి జాహ్నువీ ॥ 31 ॥

సర్వాణామాదిరంతశ్చ మధ్యం వైవాహమర్జున ।
అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాచః ప్రవదతామహమ్ ॥ 32 ॥

అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వంద్వః సామాసికస్య చ ।
అహమేవాక్షయః కారో ధాతాహం విశ్వతోముఖః ॥ 33 ॥

మృత్యుః సర్వహరశ్చాహముద్భవశ్చ భవిష్యతామ్ ।
కీర్తిః శ్రీర్వాక్ నారీణాం స్మృతిర్మేధా భృతిః క్షమా ॥ 34 ॥

బృహత్సామ తథా సామ్నాం గాయత్రీ ఛందసామహమ్ ।
మాసానాం మార్గశీర్షోఽహమృతానాం కుసుమాకరః ॥ 35 ॥

ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్ ।
జయోఽస్మి వ్యవసాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహమ్ ॥ 36 ॥

స్వప్నీనాం వాసుదేవోఽస్మి పాండవానాం భగవదయుః ।
మమసేనామప్యహం వ్యాసః కవీనామమశనా కవిః ॥ 37 ॥

వందో వసుయతామస్మి నీలిరస్మి జిగీషతామ్ ।
మౌనం వైవాస్మి గుహ్యేనాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహమ్ ॥ 38 ॥

యవ్యాపి సర్వభూతానాం ఓజః తదహమర్జున ।
న తదస్తి ఏనా యత్యాత్, మయా భూతం వరాచరమ్ ॥ 39 ॥

నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప ।
ఏష తూర్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా ॥ 40 ॥

యద్యద్యభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా ।
తత్తదేవావగచ్ఛ త్వం మమ లేఘోఽంశసంభవమ్ ॥ 41 ॥

అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞానేన తవార్జున ।
విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితో జగత్ ॥ 42 ॥

ఉ: తత్సాదిత శ్రీమద్భగవద్గీతాశూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
విభూతియోగో నామ దశమోధ్యాయః ॥౧౦॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-ఏకాదశాధ్యాయ మాహాత్యము

"హర్షిత! నీతావస్థనతో సుఖంభవం కల్గిన కథ, విశ్వరూప సందర్శనం అనే పదకొండవ అధ్యాయం యొక్క పాఠన మాహాత్యాన్ని ఆరబడించు. ఓ విశాలాత్మ! ఈ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్యాన్ని పూర్తిగా వివరించడానికి నాతరం కూడా కాదు. ఎందుచేతనంటే దీనికి సంబంధించిన వేలాది కథలు ప్రసిద్ధిలో ఉన్నాయి. వానిలో ఒకటి మాత్రం నీకు వివరిస్తున్నాను." అని మహాదేవుడు ప్రారంభించాడు.

ప్రగీతా నదీతీరంలో మేఘంతరమనే ఒక గొప్ప నగరం ఉన్నది. వాని ప్రాకారాలు గోపురద్వారాలు ఎంతో ఉన్నత మయినవి. అక్కడ పెద్ద విశాలమయిన ఆకాశాలున్నాయి. బంగారపు స్తంభాలతో నిర్మిత పడెదనాయవి. ఆ నగరంలో శ్రీమంతులు, సుఖ సంపన్నులు, శాంత చిత్తులు, సదాచారులయిన జితేంద్రియులు చాలమంది నివసిస్తున్నారు. చేతిలో శారఙ్గం (ధనువు) భరించి జగదీశ్వరుడయిన శ్రీమహావిష్ణువు విరాజమానుడై ఉన్నాడా నగరంలో. ఆయన పరబ్రహ్మ యొక్క సాకార రూపం. తన నయనారవిందాలతో జగత్తుకు జీవన సౌఖ్యాన్ని ప్రసాదిస్తున్నాడాయన. అచటి భగవంతుని ఆకారం వామనమూర్తి అవతారం. అది మేఘ సమానమయిన శ్యామాకృతితో నున్న విగ్రహం. వక్షస్థలంపై శ్రీవత్సం (కొస్తుపమగ్గి) యొక్క చిహ్నం స్పష్టంగా గోచరిస్తూ ఉంటుంది. కమలం వనమాల ఇంకా అనేక ఆభరణాలతో విభూషితుడయిన వామనమూర్తి కత్తుగర్భ అయిన సముద్రంలా ఉన్నాడు. మెరుపు నుండి రాలిపడిన మేఘశకలమో అని అనిపించే విధంగా శోభిల్లుతూ, పీతాంబర ధారియై కాంతిమంతంగా విరాజిల్లుతున్న మూర్తి అది. ఆ వామనమూర్తిని దర్శించుకొంటేనే చాలు జీవుని యొక్క జన్మ బంధాలన్నీ విముక్తమౌతాయి. ఆ నగరంలో ప్రసిద్ధి

చెందినది మేఖలా తీర్థం. ఆ తీర్థంలో స్నానమాడిన మానవులు శాశ్వతంగా వైకుంఠ భామాన్ని చేరుకొంటారు. అక్కడే జగత్కరుణా కలాత్త మూర్తి ఆయన శ్రీనరసింహస్వామి యొక్క చర్చనం కూడ చేసికొని మానవులు సప్తజన్మల పాపాల నుండి విముక్తి పొందుతారు. ఆ మేఖలా తీర్థంలో గణేశచర్చనం చేసికొన్న చిత్తుడు దుస్తురమయిన విఘ్నాలను కూడ చాటుగలరు.

అట్టి మేఘంకర నగరంలో సునందుడనే బ్రాహ్మణోత్తముడుండేవాడు. ఆయన బ్రహ్మచర్య పరాయణుడు. మమతాహంకార రహితుడు. వేదశాస్త్ర ప్రవీణుడు. జీతేంద్రియుడు. వాసుదేవ శరణాగితుడు. ఆయన శారణ దనుర్దారియైన శ్రీమహావిష్ణువు సమక్షంలో ప్రతిరోజు భగవద్గీత పదకొండవ అధ్యాయం విశ్వరూప చర్చన యోగాన్ని ఛిత్తి శ్రద్ధలతో నిష్ఠగా పఠించేవాడు. అందువల్ల ఆయన బ్రహ్మజ్ఞాని కాగలిగినాడు. పరమానంద సందోహపరిపూర్ణమయిన ఉత్తమ జ్ఞానమయ సమాధి ద్వారా ఆయన తన ఇంద్రియాలను అంతర్ముఖం చేసుకొనడం (వశపరుచుకొనుట) చేత నిశ్చలస్థితిని పొంద గలిగాడు. ఆయన ఎల్లప్పుడు జీవన్ముక్తుడయిన యోగివలె ఉండేవాడు. ఒకసారి బృహస్పతి సింహరాశిలో ప్రవేశించిన సమయంలో మహాయోగి యైన సునందుడు గోదావరీ తీరానికి యాత్రలకు బయలుదేరాడు. ఆయన విరిజ, తారా, కపిల, అష్ట, కపిల ద్వార, నృసింహవన, అందీకాపురి, కరస్థాన పురాది తీర్థాల్లో స్నానాలు చేస్తూ, దైవచర్చనం చేసుకొంటూ, 'వివాహ మండపం' అనే నగరానికి చేరుకొన్నాడు. అక్కడాయన ప్రతి ఇంటికి వెళ్ళి తాను ఉండడానికి చోటు అడిగాడు. చీలుకాదన్నారు. అలా గ్రామంలోని మొత్తమందరి గృహాలకు వెళ్ళి అడిగినా ఎవ్వరూ చోటివ్వలేదు. చివరకు ఆ గ్రామాధికారి ఆయనకు ఒక ఛర్మసత్రం చూపించాడు. అతడు అక్కడున్న బాటసారులందరితో పాటుగా ఆ రాత్రి సత్రములోపలనే నిద్రపోయాడు. కాని తెల్లవారి చూస్తే ఆయన ఒక్కడు సత్రము బయట పండుకొని ఉన్నాడు. ఆయనకే అర్థం కాలేదు. లోపలికి వెళ్ళి చూచాడు. అక్కడ ఒక్కరూలేరు. ఆయన వారిని వెదకుతూ నగరంలో

తిరుగుతూ ఉండగా గ్రామాధికారి కనిపించాడు. చూచిన తోడనే ఆ గ్రామాధికారి 'అయ్యా! మీరు చీర్షాయుష్కుంతులు. మీలో ఏదో లోకోత్తరమయిన దివ్యశక్తి ఉన్నది. మీతోటి వారంతా ఏమయ్యారు? మీరు ముందుగా సత్రములోపలనే పడుకున్నారు కదా! మరి తెల్లవారే సరికి చదులుకు ఎలా వచ్చారు? మహాత్మా! మీలో ఏ మంత్రశక్తి ఉన్నది? ఏ విద్యనాశ్రయించి, మీరు వేవతల అనుగ్రహాన్ని పొందగలిగారు? ఈ అతాకిక శక్తిని ఎలా సంపాదించారు? పుణ్యాత్మా! దయచేసి మీరు గ్రామం విడిచి వెళ్ళకండి. నేను సర్వదా మీ శుశ్రూష చేసుకొంటాను.' అన్నాడు.

సునందుడేమీ మాట్లాడలేదు. గ్రామాధికారి మొత్తం మీద సునందుని కొన్నాళ్ళపాటు ఆ గ్రామంలో ఉండేలా ఒప్పించాడు. రాత్రింబవళ్ళు ఆయనకు భక్తితో పరిచర్యలు చేస్తున్నాడు. ఏడెనిమిది రోజులు గడిచాక గ్రామాధికారి సునందుని వద్దకు పోయిపోయిన విడుస్తూ వచ్చాడు. "మహాత్మా! ఈ రాత్రి రాత్నవుడు నాకుమారుని చంపి భక్తించాడు. నా కుమారుడెంతో గుణవంతుడు. భక్తి పరుడు కూడా. నేనే బాగ్య హీనుడను" అన్నాడు. గ్రామపాలకుని మాటలు విని "అయ్యా! ఎక్కడున్నాడా రాత్నవుడు? అతడు నీ కుమారుని భక్తించడమేమిట? సంగతి మరికొంత వివరంగా చెప్పండి." అన్నాడు సునందుడు. "ఓ బ్రహ్మజ్ఞానీ! ఈ గ్రామంలో మహాభయంకరుడు, నరమౌంస భక్తకుడు ఆయన రాత్నవుడున్నాడు. అతడు ప్రతిరోజు గ్రామం మీద పడి, ఇష్టం వచ్చినట్లు ప్రజలను చంపి తింటూ ఉండేవాడు. ఒకనాడు గ్రామప్రజలంతా ధైర్యం చేసి వాని వద్దకు వెళ్ళి, "ఓ రాత్నసా! నీవు మమ్మందరిని రక్షించాలి. మేము నీకోసం భక్తి ఏర్పాటు చేస్తాము. నగరానికి దూరంగా ఒక సత్రం ఉన్నది కదా! దానిలో రాత్రిపూట బాటసారులు నిద్రిస్తూ ఉంటారు. వాళ్ళను భక్షిస్తూ ఉండు." అని పరిపరి విధాల ప్రార్థించారు. సత్రంలోనికి బాటసారులను పంపే బాధ్యత కూడా గ్రామాధికారినిన నా మీదనే పెట్టారు. ఏమి చెయ్యాలో

మరి! అందురి ప్రాణాలు రక్షించుకొనుటకు ఇదొక్కటే మార్గమని, పాపమయినా తప్పదని అనుకొన్నాము. మీరుకూడ ఆ రాత్రి ఇతర బాటసారులతోపాటుగా తోపలే నిద్రించారు. రాక్షసుడు మిమ్ము ఒక్కరిని విడిచిపెట్టి వాకందరిని భక్షించాడనేది నిజం. బ్రాహ్మణోత్తమా! మీలో ఏదో దివ్యశక్తి ఉన్నది. అది మీకే తెలుసు. ఇక నిన్న నాకుమారుని కోసం వాని మిత్రుడొకడు దూరదేశం నుండి వచ్చాడు. అతడు నా కుమారునకు ఆత్యంత ప్రിയమిత్రుడని నాకు తెలియదు. నేను వానిని మామూలు బాటసారిగా తలంచి రాత్రిపూట సత్రములో నిద్రించమని చెప్పాను. కాని ఈ విషయం తెలిసి, తన మిత్రుని ఇంటికి తీసుకొని రావాలని నాకుమారుడు నాకు చెప్పకుండ రాత్రివేళ సత్రంలో ప్రవేశించాడు. అంతే, ఇక తిరిగిరాలేదు. నా కుమారుని కూడ వాడు చంపి తినివేశాడు. నేను ఉదయమే రాక్షసుని దగ్గరకు వెళ్ళి “ఓరీ దుర్మార్గు! నా పుత్రుని కూడ నీవు చంపితిన్నావు కదురా! నీ కడుపున చనిపోయి ఉన్న నా కొడుకు బ్రతికే మార్గం ఏదయిన ఉంటే చెప్పరా తండ్రీ!” అని ప్రార్థించాను. వాడొక దిరునవ్వు విసిరి “గ్రామ పాలక! ధర్మశాలలో ప్రవేశించిన వానిని చంపితిడమే నాపని. వాడెవడయినా నా కొకటే. అయినావాడునీ కొడుకన్న సంగతి కూడ నాకు తెలియదు. వాడు తిరిగి జీవించే విధానం బ్రహ్మగారే స్వయంగా వాని నుదుట వ్రాసి ఉన్నారు. ఏ బ్రాహ్మణుడు సర్వదా నియమనిష్ఠులతో పగవద్గీత పదకొండవ అధ్యాయం పఠిస్తూ ఉంటాడో, వానికి నావల్ల ముక్తి లభిస్తుంది. అట్టివాడు నావల్ల చనిపోయినా పునరుజ్జీవితుడౌతాడు. ఇక్కడ ఎవరో బ్రాహ్మణుడు ఒకనాటి రాత్రి నిద్రపోయాడు. ఆయన గీత పదకొండవ అధ్యాయాన్ని నిరంతరం చదివే మహానుభావుడు. అందుకే నేనారోజు ఆయనను వేరు చేసి తక్కిన వారిని తిన్నాను. ఆయన ఈ అధ్యాయాన్ని మరల ఏడు సార్లు చదివి జలాన్ని అభిమంత్రించి, నా మీద చల్లినట్లైతే నిస్సందేహంగా నాకు శాపవిముక్తి లభిస్తుంది. నీ కుమారుడు కూడ బ్రతికే బయట

పడతాడు." అని తన వృత్తాంతాన్ని చెప్పాడు. అయ్యా! అందుకే నేను మీ వద్దకు వచ్చాను. దయచేసి నాకు పుత్రభిక్షను ప్రసాదించండి." అని సునందుని ప్రార్థించాడు. అంతట సునందుడు "రాత్రివేళ సత్రంలో నిద్రించే వారిని చంపితినే ఆ రాక్షసుడు ఏం పాపం చేశాడు? ఏ శాపం పొందాడు? ఈ విషయం చెప్పగలవా?" అని అడిగాడు గ్రామాధికారిని.

"విప్రోత్తమా! ఒకప్పుడీ గ్రామంలో వ్యవసాయం చేసుకొనే బ్రాహ్మణుడొకాయన ఉండేవాడు. ఒకనాడాయన కోతకు వచ్చిన పంటను రక్షించుకొనే ప్రయత్నంలో ఉన్నాడు. ఇంతలో ఎక్కడో నుండో ఒక పెద్ద భయంకరమయిన రాజుడు వచ్చి అమాంతంగా ఒక చాటుసారిని చంపి పొడిచి తినేస్తోంది. ఆ రైతు చూస్తూ నిలబడ్డాడు తప్ప, దానిని అదిలించి వానిని రక్షించ లేదు. ఆ సమయానికి ఒక మహా తపస్వి ఆక్కుడకు వచ్చాడు. ఆయనను చూస్తే ఆ చాటుసారిని రక్షింప గలవానివలె, తిరిగి బ్రతికింప గలవాని వలె ఉన్నా, రాజుడు అప్పటికే ఆ చాటుసారిని తినేసి ఆకాశానికి కెగిరి పోయింది. ఆ తపస్వికి రైతును చూచి చాల కోపం వచ్చింది. 'ఓరి మూర్ఖుడా! నీన్ను చూడాలంటేకూడ అసహ్యం కలుగుతోంది. నీవంటే కనినాత్ముడు నిర్లయుడు ఎక్కడా ఉండడు. ఎదుటివానికి ఆపద వచ్చినప్పుడు ముఖం చాటుసుకొని, కేవలం తనస్వార్థమే చూచుకొనే నీలాంటి వాడు బ్రతికి ఉండడం వృథా, దొంగలు, కోరలు గల జంతువులు, సర్పాలు, శత్రువులు, అగ్ని, విషం, జలం, రాజులు, చూతదేతాళులు - ఇలాంటివాని వల్ల ఆపదలలో చిక్కుకొన్న వారిని, ప్రాణరక్షణ కోసం అలమటిస్తున్న వారిని శక్తి ఉండి కూడ చూస్తూ రక్షించలేని దౌర్భాగ్యునకు ఆ ప్రాణిని చంపిన పాపమే లభిస్తుంది. శక్తిశాలి అయినప్పటికీ - దొంగల చేతికి చిక్కిన బ్రాహ్మణుని రక్షించలేని వ్యక్తి ఘోరనరకాల ననుభవించి, తోడేల్లె జన్మిస్తాడు. అడవిలో కాని మరెక్కడైన కాని గ్రద్దలు రాజులను నోటికి చిక్కిన ప్రాణిని రక్షించుటకు వాటిని వెదికించి, హడల గొట్టి, తరిమివేసే ప్రయత్నం చేసిన వారికి ఉత్తమగతులు కలుగుతాయి.

ఆవులను రక్షించే యత్నంలో ఎవడు పెద్దపురుషులు, బిల్లులు, వేటకు వచ్చిన రాజులు మొదలయిన వారి చేతిలో మరణిస్తాడో వానికి యోగీశ్వరులకు కూడ అభ్యంకాని శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క సన్నిధి అవశ్యం చేకూరుతుందని అంటారు. వేయి అశ్వమేధయాగాలు, వంద వాజపేయ యాగాలు చేసినా, ఆ పుణ్యం శరణాగతులను, ఆపదలో చిక్కుకొన్న వారిని రక్షించిన పుణ్యంలో పదహారవ వంతుకు కూడ సాటికాదు. దీనులు, పయదీతులయిన వారి యెడ ఉపేక్ష చేసిన పాపాత్మునకు కుంభీపాక సరకం తప్పదని పురాణాలు ఘోషిస్తున్నాయి.* నీవా రాజులను తరచి బాటసారిని రక్షింప లేకపోయావు! సమర్థుడవై యుండి కూడ. అందుచేత నీ నిర్లయ వ్యక్తమవుతున్నది. నీవు రాక్షసుడవై పుట్టుచువుగాక! అని శపించాడు. అంతట రైతు మహాత్మా! నేను ఇక్కడ ఉన్న మాట నిజమే. కాని నా దృష్టిసంతాపంలను రక్షించుకొనడం మీదే కేంద్రీకరించాను. అందుచేత దగ్గరలోనే ఈ సందఘటన జరుగుతున్నా పట్టించుకోలేకపోయాను. దీనుడనయిన నన్ను దయతో అనుగ్రహించండి." అని వేడుకొన్నాడు. "అయితే ఏ పుణ్యాత్ముడు ప్రతిరోజు భగవద్గీత పదకొండవ అధ్యాయాన్ని జపిస్తూ ఉంటాడో, అతడు అభిమంత్రించిన జలం నీ పైన చల్లితే అప్పుడు నీకు శాప విమోచనం జరుగుతుంది." అని ఆయన శాపావసానం అనుగ్రహించి వెళ్ళిపోయాడు. అప్పటి నుండి ఆ రైతు రాక్షసుడయ్యాడు. అందుచేత ద్విజోత్తమ! మీరు దయచేసి పదకొండవ అధ్యాయ పఠనపుణ్యజలాన్ని ఆ రాక్షసుని మీద చల్లండి." అని ప్రార్థించాడు. గ్రామపాలకుడు.

అతని ప్రార్థనతో సుసందుని హృదయం దయాపరిపూర్ణమయింది.

- * అశ్వమేధ సహస్రాణి వాజపేయశతానిచ |
శరణాగత సంత్రాణ కలాం నార్తంతి షోడశీమ్ ||
దీనస్యోపేక్షణం కృత్వా తిరస్యచ శరీరీణా |
పుణ్యవానపి కాలేన కుంభీపాకే న పచ్యతే ||

[చర్మపురాణం, ఉత్తర భాగం 181వ అధ్యాయము 82, 84 శ్లోకాలు]

ఆయన 'అలాగే' అని చెప్పి రాక్షసుడున్నచోటికి వెళ్ళాడు. వెంటనే విశ్వరూప దర్శన యోగాన్ని జపించి అభిమంత్రిత జలాన్ని రాక్షసునిపై చల్లాడు. రాక్షసుని శాప విమోచనం కలిగింది. వాడు రాక్షసు దేహాన్ని వీడి, శంఖచక్రాలు చతుర్బుజాలు కలిగిన దివ్యరూపం ధరించాడు. రాక్షసు జన్మలో అతడెంత మంచి వాలుసోరులను చంపాడో వారంతా కూడా. శంఖ చక్రహరులై పునఃజన్మవనం పొందాడు. వారంతా కలిసి, ఒక దివ్య విమానాన్ని ఆధిరోహించి వెళ్ళిపోతున్నారు. అప్పుడు గ్రామపాలుడు కంఠారు పడుతూ 'అయ్యా! నాకుమారుని సంగతి ఏమి? వీరిలో నాకుమారుడున్నాడా? చూపించండి.' అని అడిగాడు. అప్పుడా దివ్యాత్ముడు 'చూడు, తమాలవృక్షంలా శ్యామలవర్ణం కలిగి, చతుర్బుజులతో, మణిమాణిక్యముకుటాదులతో, పద్మ'నేత్రుడై, స్నిగ్ధ స్వరూపభారియై చేతిలో కమలాన్ని ధరించి యున్నాడే అతనిని చక్కగా చూడు. దివ్యవిమాన మధిరోహించి, దేవత్వాన్ని పొందిన నీ కొడుకు అడుగో, అతడే,' అని చూపించాడు. ఆ రూపాన్ని చూచిన గ్రామపాలుని ఆనందానికి అవదులు లేవు. అలాగే తన యింటికి తీసుకొని వెళ్ళాలని తలచి, రమ్మన్నాడు. కాని కొడుకు మందహాసం చేసి, తండ్రీ! నీవెన్నోసార్లు నాకు కొడుకుగా జన్మించావు. కాని నేను నీకు కొడుకుగా పుట్టడం ఇదే మొదటిసారి. నా అదృష్టవశాన నేను దైవత్వాన్ని పొందాను. ఈ బ్రాహ్మణోత్తముని అనుగ్రహ ప్రసాదం వల్ల నేను వైకుంఠభామం చేరుకొంటాను. నిశాచరునికి కూడా పదికొండవ అధ్యాయ మహాభక్త్యం వల్ల చతుర్బుజువతారం ప్రాప్తించింది. ఆ ఫలితముగానే మేమందరం కూడా ఇప్పుడు వైకుంఠానికి పోగలుగుచున్నాము. అందుచేత నీవు కూడా పుణ్యాత్ముడైన ఈ విప్రోత్తముని వలన పదికొండవ అధ్యాయం ఆభ్యసించి, జపించు నీకు కూడా ఇటువంటి ఉత్తమగతి ప్రాప్తిస్తుంది. తండ్రీ! మానవులకు సాధుపురుషు సమాగమం ముష్లభం. కాని నీకు అటువంటి మహాత్ముడు లభించాడు. నీ ఆధీష్టాన్ని సిద్ధింపజేసుకో, ధనం, బోగం, దానం, యజ్ఞం, తపస్సు, పూర్వకర్మలు

- ఇన్ని మాటలెందుకు? విశ్వరూపసంపదస్థుని యోగాధ్యాయ పరగుని, శ్రవణం చాలును. సర్వశుభాలు లభిస్తాయి. పూర్ణానందమయ స్వరూపుడయిన శ్రీకృష్ణుడు కురుక్షేత్రంలో తన మిత్రుడష్టనునకిచ్చిన అమృతమయ సందేశంలో భాగమే అది. అదియే శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క పరమతార్త్వక రూపం. నీవు వానినే స్మరించు. ఇది మోక్షప్రాప్తికి పరమరసాయనం, మానవుడు సంసారబియ్య విముక్తుడు కావాలంటే, వాని ఆధిప్యాదులు నశించాలంటే, వాని జన్మాంతర దుఃఖాలన్నీ సములంగా నశించాలంటే, భగవద్గీత పదకొండవ అధ్యాయం తప్ప మార్గంతరం లేదు. వానిని అభ్యసించు" అని చెప్పాడు.

అనంతరం వారంతా వైకుంఠధామం చేరుకొన్నారు. గ్రామపాలకుడు అనందు నాశ్రయించి, పదకొండవ అధ్యాయం నేర్చుకొని జపింప సాగాడు. కొంతకాలానికి వారిరువురు కూడ మోక్షం పొంది విష్ణు సన్నిధికి చేరుకొన్నారు.

అందుచేత పార్వతి! పదకొండవ అధ్యాయం మాహాత్య్యాన్ని గురించి వివరించే అనేక కథలలోని ఒక కథను మాత్రం నేను వినీపించ గలిగాను. ఇది విన్నంతమాత్రాననే మహాపాతకాలన్నీ నశించి పోతాయని గ్రహించు" అన్నాడు మహేశ్వరుడు.

"ఇది భగవద్గీత ఏకాదశాధ్యాయ మాహాత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతిదేవికినీ వినీపించిరి.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః - విశ్వరూపదర్శనయోగః

అర్జున ఉవాచ

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మసంక్షితమ్ |
యత్త్వయోక్తం వచస్తేన మోహోఽయం విగతో మమ || 1 ||

భవాప్యయౌ హి భూతానాం శ్రుతౌ విస్తరశో మయా |
త్వత్త కమలపత్రాక్ష మాహాత్మ్యమపి వాచ్యయమ్ || 2 ||

ఏవమేతద్యథాత్త త్వమ్ ఆత్మానం పరమేశ్వర |
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూపమ్ ఇశ్వరం పురుషోత్తమ || 3 ||

మన్యసే యది తచ్చక్యం మయా ద్రష్టుమితి ప్రభో |
యోగేశ్వర తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమవ్యయమ్ || 4 ||

శ్రీ భగవానువాచ

పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః |
నానావిధాని దివ్యాని నానావిధ్వాక్పలీని చ || 5 ||

పశ్యాదిత్యాన్ వసూన్ రుద్రానశ్వినౌ మరుతస్తథా |
బహునృదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత || 6 ||

ఇహైకస్థం జగత్కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరమ్ |
మమ దేహే గుడాకేశ యచ్ఛాన్యద్ద్రష్టమిచ్ఛసి || 7 ||

న య మాం శక్యసే ద్రష్టుమ్ అనేనైవ స్వచక్షుషౌ |
దివ్యం దదామి తే చక్షు పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్ || 8 ||

సంజయ ఉవాచ

విషముత్త్వా తతో కాజన్ మహాయోగేశ్వరో హరిః ।
చక్ష్వమామాస పార్థాయ పరమం రూపమైశ్వరమ్ ॥ 9 ॥

అనేకపక్ష్మనమునమ్ అనేకాద్భుతదర్శనమ్ ।
అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేతోద్యతాయుధమ్ ॥ 10 ॥

విషమాల్యాంబరభరం దివ్యగంధానులేపనమ్ ।
సర్వాశ్చర్యమయం దేవమ్ అనంతం విశ్వతోముఖమ్ ॥ 11 ॥

ధివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్తీతా ।
యది భా సద్భవీ సా స్యాత్, భాసస్తస్య మహాత్మనః ॥ 12 ॥

తలైరిస్తం జగత్కృత్స్నం ప్రదిభిక్షమసేకభా ।
అపశ్యద్దేవదేవస్య శరీరే పాండవస్తవా ॥ 13 ॥

తతః స విస్మయావిష్టో హృష్టరోమా ధనంజయుః ।
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాంబరీరభాషత ॥ 14 ॥

అర్జున ఉవాచ

పశ్యామి దేహాంస్తవ దేవ దేహే
సర్వాంస్తథా భూతవిశేషసంఘాన్ ।
బ్రహ్మాణమీశం కమలాసనస్థమ్
ఋషీంశ్చ సర్వానురగాంశ్చ దివ్యాన్ ॥ 15 ॥

అనేకబాహుదరపక్ష్మనేత్రం
పశ్యామి త్వం సర్వతోఽనంతరూపమ్ ।
నాంతరం న మధ్యం న పునస్తవాదిం
పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప ॥ 16 ॥

కేరీటిసం గదినం చక్రీణం చ
 లేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతమ్ ।
 పశ్యామి త్వం దుర్నిరీక్ష్యం సమంతాత్
 దీప్తానలాగ్నద్యుతిమప్రమేయమ్ ॥ 17 ॥

త్వమర్జునం పరమం వేదితవ్యం
 త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానమ్ ।
 త్వమవ్యయః శాశ్వతభర్మగోప్తా
 సనాతనస్త్వం పురుషో మతో మే ॥ 18 ॥

అనాదిమధ్యాంతమనంతవీర్యమ్
 అనంతబాహుః శశిసూర్యనేత్రమ్ ।
 పశ్యామి త్వం దీప్తహతాశవక్త్రం
 స్వతేజసా విశ్వమిదం తపంతమ్ ॥ 19 ॥

ద్యావాప్యభివ్యోరిదమంతరం హి
 వ్యాప్తం త్వయైతేన దిశశ్చ సర్వాః ।
 దృష్ట్వాద్భుతం రూపమగ్రం తవేదం
 లోకత్రయం ప్రవృథితం మహాత్మన ॥ 20 ॥

అమే హి త్వం సురసంఘా విశంతి
 కేచిద్వీతాః ప్రాజ్ఞలయో గృణంతి ।
 స్వస్తీత్యుక్త్వా మహర్షిసిద్ధసంఘాః
 స్తువంతి త్వం స్తుతిభిః పుష్కలాభిః ॥ 21 ॥

రుద్రాదిత్యా వసవో యే చ సాధ్యా
 విశ్వేఽశ్వినౌ మరుతశ్చేష్యపాశు ।
 గంధర్వయక్షాసురసిద్ధసంఘా
 దీక్షంతే త్వం విస్మితాశ్చైవ సర్వే ॥ 22 ॥

రూపం మహత్తే బహువక్త్రనేత్రం
మహాబాహో బహుబాహూరుపాదమ్ ।
బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాశం
దృష్ట్వా తోకాః ప్రవృథితాస్తథాహమ్ ॥ 23 ॥

సహస్పృశం దీప్తమనేకవర్ణం
వ్యాతాననం దీప్తవిశాలనేత్రమ్ ।
దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవృథితాంతరాత్మా
భృతిం న విందామి శమం చ విష్ణో ॥ 24 ॥

దంష్ట్రాకరాలాని చ తే ముఖాని
దృష్ట్వైవ కాలానలసన్నిభాని ।
దిశో న జానే న లభే చ శర్మ
ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 25 ॥

అమీ చ త్వాం భృతరాష్ట్రస్య పుత్రాః
సర్వే సహైవావనిపాలసంఘైః ।
భీష్మో ద్రోణః సూతపుత్రస్తథాసౌ
సహస్యదీయైరపి యోధముఖ్యైః ॥ 26 ॥

వక్త్రాణి తే త్వరమాణా విశంతి
దంష్ట్రాకరాలాని భయానకాని ।
కేచిద్వింగ్నా దశనాంతరేషు
సందృశ్యంతే చూర్ణితైరుత్తమాంగైః ॥ 27 ॥

యథా నదీనాం బహవోఽంబువేగాః
సముద్రమేవాభిముఖా ద్రవంతి ।
తథా తవామీ సరతోకవీరా
విశంతి వక్త్రాణ్యభివిజ్వలంతి ॥ 28 ॥

యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతంగా
 విశంతి నాశాయ సమృద్ధవేగాః ।
 తథైవ నాశాయ విశంతి లోకాః
 తపాపి వత్సాన సమృద్ధవేగాః ॥ 29 ॥

శేరిభ్యాసే గ్రసమాన సమంతాత్
 లోకాన్ సమగ్రాన్ పదస్తైర్జ్వలద్యౌః ।
 తతోభిరాపూర్య జగత్సమగ్రం
 భాసస్తవోగ్రాః ప్రతపంతి విష్ణో ॥ 30 ॥

అభ్యాహి మే కో భవానుగరూపో
 నమోఽస్తు తే దేవవర ప్రసీద ।
 విజ్ఞాతుమిచ్ఛామి భవంతమాద్యం
 న హి ప్రజానామి తవ ప్రవృత్తిమ్ ॥ 31 ॥

శ్రీ భగవానువాచ

కాతోఽస్మి లోకక్షయకృత్ ప్రవృద్ధో
 లోకాన్ సమాహర్తుమిహ ప్రవృత్తః ।
 ఋతేఽపి త్వాం న భవిష్యంతి సర్వే
 యేఽవస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః ॥ 32 ॥

తస్మాత్ త్వముత్తిష్ఠ మహా అభిస్వ
 జిత్వా శత్రూన్ భుంక్త్వ రాజ్యం సమృద్ధమ్ ।
 మయ్యైవేత నిహతాః పూర్వమేవ
 నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్ ॥ 33 ॥

ద్రోణః చ భీష్మం చ జయద్రథం చ
కర్ణం తథాన్యానపి యోధవీరాన్ ।
మయా హతాంస్త్యం జహి మా పృథివ్యా
యజుధ్వస్వ జేతాసి రణే సపత్నాన్ ॥ 34 ॥

సంజయ ఉవాచ

ఏతచ్ఛృత్వా పచనం కేశవస్య కృతాంజలిర్వేపమానః కిరీటీ
నమస్కృత్వా భూయ ఏవాహ కృష్ణం సగద్గదం భీతభీతః ప్రణమ్య ॥ 35 ॥

అర్జున ఉవాచ

స్థానే హృషీ కేశ తవ ప్రకీర్త్యా జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ ।
రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవంతి సర్వే నమస్వంతి చ సిద్ధసంఘా ॥ 36 ॥

కస్మాచ్ఛ తే న నమేరన్ మహాత్మన్
గరీయసే బ్రహ్మణోఽప్యాదికర్త్రే ।
అనంత దేవేశ జగన్నివాస
త్వమర్హతం సదసత్తత్పరం యత్ ॥ 37 ॥

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణః
త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానమ్ ।
వేత్తాసి వేద్యం చ పరం చ ఛామ
త్వయా తతం విశ్వమనంతరూప ॥ 38 ॥

వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణ శ్శశాంకః
ప్రజాపతిస్త్యం ప్రపితామహశ్చ ।
సమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్వః
పునశ్చ భూయోఽపి నమో నమస్తే ॥ 39 ॥

నమః పురస్తాదథ పృథ్వీతస్తే
నమోఽస్తు తే సర్వత ఏవ సర్వ ।
అనంతదీర్ఘామితవిక్రమస్త్వం
సర్వం సమాప్నోషి తతోఽసి సర్వః ॥ 40 ॥

సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్తం
హే కృష్ణ! హే యాదవ! హే సఖేతి ।
అజానరా మహిమానం తవేదం
మయా ప్రమాదాత్ ప్రణయేన వాపి ॥ 41 ॥

యద్యాపహసార్థమసత్కృతోఽసి
విహరశయ్యాసనభోజనేషు ।
ఏతోఽథ వాప్యమృత తత్సమక్తం
తత్ క్షామయే త్వామహమప్రమేయమ్ ॥ 42 ॥

పితాఽసి లోకస్య చరాచరస్య
త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరీయాన్ ।
న త్వత్సమోఽస్త్వభ్యధికః కుతోఽన్యో
లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ ॥ 43 ॥

తస్మాత్ ప్రణమ్య ప్రణేధాయ కామం
ప్రసాదయే త్వామహమీశమీద్యమ్ ।
పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యః
ప్రియః ప్రియాయూర్హసి దేవ సోఘమ్ ॥ 44 ॥

అదృష్టపూర్వం హృషితోఽస్మి దృష్ట్యా
భయేన చ ప్రవృథితం మనో మే ।
తదేవ మే దర్శయ దేవరూపం
ప్రసేద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 45 ॥

కిరీటీనః గదినః చక్రహస్తమ్

ఇచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం తథైవ ।

తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేన

సహస్రబాహో! భవ విశ్వమూర్తే! ॥ 46 ॥

శ్రీభగవానువాచ

మయా ప్రసన్నేన తవార్జునేదం

రూపం పరం దర్శితమాత్మయోగాత్ ।

తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యం

యస్మే త్వదస్మేన న దృష్టపూర్వమ్ ॥ 47 ॥

న వేదయుజ్ఞాధ్యయనైర్న దానైః

న చ క్రియాభిర్న తపోభిరుగ్రైః ।

వివందూపః శక్య అహం నృలోకే

ద్రష్టుం త్వదస్మేన కురుప్రవీర ॥ 48 ॥

మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావో

దృష్ట్వా రూపం ఘోరమీదృఙ్మమేదమ్ ।

వ్యపేతభీః ప్రేతమనాః పునస్త్యం

తదేవ మే రూపమిదం ప్రపశ్య ॥ 49 ॥

సంజయ ఉవాచ

ఇత్యర్జునః వాసుదేవస్తథోక్త్వా

స్వకం రూపం దర్శయూమాస భూయః ।

అశ్వాసయూమాస చ భీతమేనం

భూత్వా పునః సౌమ్యవపుర్మహాత్మా ॥ 50 ॥

అద్భుత ఉవాచ

దృష్ట్యేదం మానుషం రూపం తప సౌమ్యం జనార్దన ।
ఇవానీమస్మి సంవృత్తస్సవేదాః ప్రకృతిః గతః ॥ 51 ॥

శ్రీభగవానువాచ

సుదుర్లభమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్యమి ।
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః ॥ 52 ॥

నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా ।
శక్య ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా ॥ 53 ॥

భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున ।
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప ॥ 54 ॥

మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తిస్సంగవర్జితః ।
నిర్భైరస్సర్వభూతేషు యస్స మామేతి పాండవ ॥ 55 ॥

ఓం తత్సదైతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సర్వం
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
విశ్వరూపదర్శనయోగో నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥౧౧॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-ద్వాదశాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

పార్థ! దక్షిణదేశంలో తొల్తాపురము అనే నగరం ఉంది. అక్కడ నీవనిచే వారికి అన్నీ సుఖాలే. అక్కడ సేద్యము, మహర్షులు కూడ నివాసముంటారు. మోక్ష సద్విమర్శన క్షేత్రమిది. అక్కడ పరాశక్తియైన భగవతి లక్ష్మీదేవి యొక్క పేరం కూడ ఉన్నది. దేవతలందరూ ఆ క్షేత్రాన్ని సేవిస్తూ ఉంటారు. పురాణ ప్రసిద్ధమయిన ఆ క్షేత్రం వాగ్మాన్ని మోక్షాన్ని కూడ ప్రసాదిస్తుంది. అక్కడ అనేక తీర్థాలు శివలింగాలు కూడ ఉన్నాయి. మద్రగియ కూడ అక్కడే ఉన్నది. ఆ తొల్తాపుర నగరం చాల విఖ్యాతమయినది. ఒకానొకతోజన ఒక ఉత్తమమువకుడా పట్టణానికి వచ్చాడు. అతిదొక దేశపు రాజకుమారుడు. గౌరవస్థం గల శరీరం, సుందర నేత్రాలు, శంఖం వంటి కంఠం, మోటయిన భుజద్వయం, విశాల వక్షస్థలం కలిగియున్నాడాయవకుడు. నగరంలో ప్రవేశించగానే అన్ని విశేషాలు సందర్శిస్తూ దేవశ్యరియైన మహాలక్ష్మిని సందర్శించాలనే ఉత్కంఠతో మణికంఠ తీర్థంలో స్నానమాడి, పితరులకు తర్పణం చేసి మహా మాయాదేవి యైన మహాలక్ష్మిని దర్శించుకొని, నమస్కరించి, భక్తిపూర్వకంగా ఇలా స్తోత్రం చేయసాగాడు-

"జగన్మాతా! నీకు నమస్కారములు. నీ హృదయం అపారద యాసాగరం. నీవు సమస్త పాంచలను నెరవేరుస్తావు. నీ కల్యాక్ష మాత్రముననే ఈ ప్రపంచం యొక్క సృష్టిస్థితి సంహారాలు జరుగుచున్నవి. నీ శక్తి యొక్క సహాయం వల్లనే పరమేష్ఠి ఈ జగత్తును సృష్టిస్తున్నాడు. అచ్యుతుడా జగత్తును పోషిస్తున్నాడు. రుద్రుడు చివరకు విశ్వసంహారం చేస్తున్నాడు. అట్టి సృష్టిస్థితిలయ సందపన్నయైన పరాశక్తి భగవతిని నేను భజిస్తున్నాను. కమలా! యోగిజనులు నీ పాదసద్భాసను స్మరించుకొంటారు. కమలాఅయా! నీవు నీ స్వాభావిక

అమ్మా! నీకు నాపై దయకలిగితే మా యజ్ఞశ్వం తిరిగి వచ్చేలా ఆశీర్వాదించు. వానివల్ల యజ్ఞపరిసమాప్తి జరుగుతుంది. అప్పుడు నేను సేదంగా పేత్రయలుగం తీచుకొన్న వాడినవుతాను. శరణాగతపరిత్రాణ పదాయుగావు, జగజ్జననివి అయిన లక్ష్మీ మూతా! మా యజ్ఞం పరిసమాప్తి అయ్యే ఉపాయాన్ని అనుగ్రహించు" అని వేడుకొన్నాడు.

అంతట లక్ష్మీదేవి వానిని ప్రసన్నంగా చూస్తూ "రాజకుమారా! నా మండితద్యారం దగ్గర ఒక బ్రాహ్మణుడుంటాడు. ప్రజలంతా ఆయనను "సేత్త సమాధి" అని పిలుస్తారు. నా అజ్ఞవల్ల ఆయన నీ పని పూర్తి చేయగలడు." అని చెప్పింది.

లక్ష్మీదేవి చెప్పిన ప్రకారం రాజకుమారుడు సేత్త సమాధిని ఆశ్రయించాడు. ఆయనకు పాదాభిషేచనం చేసి, చేతులు తోడించి మౌనంగా నిలబడ్డాడు. ఆయన గ్రహించి "నిన్ను అమ్మ ఇక్కడికి పంపింది. మంచిది. నీ కోరిక నెరవేరుతుంది." అని మంత్రవేత్తయైన సేత్త సమాధి దేవతలనందరినీ అక్కడికి పిలిపించాడు. ఆ దేవతలంతా చేతులు కట్టుకొని ఆయన యెదుట భయకంపితులై వరుసలో నిలబడ్డారు. 'ఓ దేవతలారా! చూడండి. ఈ రాజకుమారుని యజ్ఞాన్ని రాత్రివేళ దేవేంద్రుడు పొంగిరించి వేరొకచోట ఉంచాడు. వెంటనే వెళ్ళి, వెదకి, తీసికొని వచ్చి అప్పగించండి. వెళ్ళండి.' అని ఆజ్ఞపించాడు.

కొంతసేపటికి వారు యాగాశ్వాన్ని తెచ్చారు. ఆయన వద్ద సెలవు తీసుకొని వెళ్ళిపోయారు. దేవతలు ఆయన వద్ద నిలబడిన తీరు, ఆయన చెప్పిన పనిని వెంటనే శ్రద్ధతో అచరించిన తీరు చూచి రాజకుమారునకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. మరింత ఛత్తితో ఆయన పాదాలమీద వ్రాలి, "మహర్షీ! మీ సామర్థ్యం నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉంది. మీరు మాత్రమే ఇటువంటి పనిని సాధించ గలరు. అన్యుల వల్లకాదు. బ్రహ్మజ్ఞ! నా ప్రార్థనను మన్నించింది. తండ్రిగారు యజ్ఞం చేస్తూ దైవయోగం వల్ల మృత్యుచెందారు. అయితే, ఆయన చౌతిక శరీరాన్ని

కాచిచల్లాప్తిన పరశుక్షయమున నూనెలో ఉంచాము. సోమపుంగవి! తాము ఆయనను తిరిగి ప్రతికించండి. ఆయనే యుట్టాన్ని 'పూర్తి చేస్తారు' అని ప్రాధేయపడ్డాడు. ఇది విని సిద్ధ సమూహ తొందర మందహాసం చేసి, 'సరే, నడు. యుట్టమండపం ఎక్కిడున్నదో, నీ లండ్డి మృతదేహం ఎక్కిడున్నదో చూపించు' అని రాజకుమారునితోపాటు వెళ్ళి, యుట్ట వాటికను చూచి, చనిపోయిన రాజును చూచి, అధిమంత్రుల జలాన్ని ఆయన శిరసుపై చల్లాడు. రాజునచేతనుడై తేచి కూర్చున్నాడు. వారందరూ ఆ బ్రాహ్మణుని ఆశ్చర్యంగా చూచి, 'కర్మస్వరూపా! మీరెవరు?' అని అడిగారు. రాజకుమారుడు జరిగిన వృత్తాంతమంతా వివరించాడు. రాజు తనను తిరిగి ప్రతికించిన బ్రాహ్మణోత్తమునకు పాదాభివందనం చేసి, 'మహాత్మా! ఏ పుణ్యం వలన మీకి అతాకిక శక్తి లభించింది?' అని అడిగాడు. అంతట ఆ బ్రాహ్మణుడు మధుర వాక్కులతో రాజు! నేను ప్రతిదినము తగిన సమయానికి నియమానుసారముగా భగవద్గీతలోని పన్నెండవ అధ్యాయాన్ని చదివ్వా ఉంటాను. చాసి వలననే నాకి శక్తి లభించింది. ఆ శక్తి వల్లనే నీవు తిరిగి జన్మించావు." అన్నాడు. ఇది విని రాజు తన బ్రాహ్మణులతోపాటుగ ఆ మహర్షి వలన భగవద్గీత పన్నెండవ అధ్యాయాన్ని అధ్యయనం చేశాడు. అందువలన వారందరికీ ఉత్తమగతి లభించింది. ఆ అధ్యాయాన్ని విన్న అన్ని జీవులు కూడ మోక్షాన్ని పొందగలిగారు."

అని పరమశివుడు పన్నెండవ అధ్యాయమును బుక్తియోగ మూహాత్యయనికి సంబంధించిన కథను వివరించాడు.

"ఇది భగవద్గీత ద్వైతశాఖాధ్యాయ మూహాత్యయము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ వివరించిరి.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనీ నమః ॥

అథ ద్వారశోఽధ్యాయః - భక్తియోగః

అర్జున ఉవాచ

దీపం సతతయుక్తా యే భక్తాస్త్యాం పర్యుపాసతే |
యే వాప్యర్షరమవృత్తం తేషాం కే యోగవిత్తమాః || 1 ||

శ్రీభగవానువాచ

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే |
శ్రద్ధయా పరయోపేతాః తే మే యుక్తతమా మతాః || 2 ||

యే త్వర్షరమనిర్దేశ్యమ్ అవృత్తం పర్యుపాసతే |
సర్వత్రగమచింత్యం చ కూలస్తమచలం ధ్రువమ్ || 3 ||

సంనయమ్యేంద్రియగ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః |
తే ప్రాప్నువంతి మామేవ సర్వభూతహితే రతాః || 4 ||

శ్లోఽధికతరస్తేషామ్ అవ్యక్తాసక్తదేతసామ్ |
అవ్యక్తా హి గతిర్ద్వైఖం దేహవద్భిరవాప్యతే || 5 ||

యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయి సన్న్యస్య మత్పరా |
అసన్యేనైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే || 6 ||

తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్ |
భవామి నదిరాత్ పార్థ మయ్యావేశితదేతసామ్ || 7 ||

మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ |
నివసిష్యసి మయ్యేవ తతః ఊర్త్వం న సంశయః || 8 ||

అథ చిత్తం సమాధాయం న శక్నోషి మయి స్థిరమ్ |
అభ్యాసయోగేన తతో మామివాప్తుం ధనంజయ || 9 ||

అభ్యాసేనైవ్యసమర్థోఽసి మత్కర్మపరమో భవ |
మదక్షమపి కర్మాణి కుర్వన్ సిద్ధిమవాప్స్యసి || 10 ||

అధైతదప్యశక్తోఽసి కర్తుం మద్యోగమాశ్రితః |
సర్వకర్మఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మవాన్ || 11 ||

శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసాత్ జ్ఞానాద్భావం విశిష్యతే |
భ్యాసాత్ కర్మఫలత్యాగః త్యాగాచ్ఛాంతిరనంతరమ్ || 12 ||

అద్యేష్టా సర్వభూతానాం హైత్ర కరుణ వివ చ |
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖ క్షమే || 13 ||

సంతుష్టస్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః |
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః || 14 ||

యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః |
హర్షామర్షభయోద్వేగైః ముక్తః యః స చ మే ప్రియః || 15 ||

అసపేక్షః శుచిర్తక్షః ఉదాసీనో గతవ్యథః |
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః || 16 ||

యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి |
శుభాశుభపరిత్యాగీ భక్తిమాన్ యస్స మే ప్రియః || 17 ||

సమశ్మితౌ చ మిత్రే చ తథా మానావమానయోః |
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమస్సంగవివర్జితః || 18 ||

తుల్యనిరదాస్తతిర్మానీ సంతుష్టో మేన కేనచిత్ ।
 అనికేతః స్థిరమతిః భక్తిమాన్ మే ప్రియో నరః ॥ 19 ॥
 యే తు భక్త్యామృతమిదం యథోక్తం పర్యుపాసతే ।
 శ్రద్ధానా మత్పరమా భక్తాస్తేఽతీవ మే ప్రియో ॥ 20 ॥

ఏం తత్పదితి శ్రీమద్భగవద్గీతానువాసనిషత్స్య
 బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
 భక్తియోగో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥౧౨॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-త్రయోదశాధ్యాయ మాహాత్యము

పార్థ! ఇప్పుడు నీకు భగవద్గీత పదమూడవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్యాన్ని వివరిస్తాను. దీనినల్ల నీకెంతో ప్రసన్నత కలుగుతుంది విను. అని చెబుతున్నాడు మహేశ్వరుడు.

దక్షిణాదేశంలో తుంగభద్రానదీతీరంలో 'హరిహరపురం' అనే ఒక రమణీయమైన నగరం ఉంది. అక్కడ శంకరుడే హరిహర రూపంతో విరాజమానుడై యున్నాడు. ఆయనను దర్శించినంతనే సర్వశుభములు కలుగుతాయి. ఆ పట్టణంలో 'హరిదీక్షితుడు' అనే ఒక శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణుడు నివసిస్తున్నాడు. మహా విద్యాంసుడు. ఆయన భార్యను అందరూ 'దురాచార' అని పిలిచేవారు. పేరుకు తగినట్లే ఆమె ప్రవర్తన కూడ ఉండేది. ఆమె భర్తకు విష్ణుడూ చెడుమూలలు చెబుతూ ఉండేది. భర్తతో విష్ణుడూ సరిగా కాపురం చేయలేదు. పేరుకు మాత్రం భార్య. భర్తతో పని ఉండి తమ ఇంటికి వచ్చే వ్యక్తులను ఆమె గద్దించి బెదిరించి హడావిడి చేస్తూ ఉండేది. కామోన్మత్తయై నిరంతరం వ్యభిచారులతో తిరుగుతూ ఉండేది. నగరంలో అయితే జన సంచారం ఎక్కువగా ఉండి ఆమె కామ కలాపాలకు బీటుగా ఉండేది కాదు. కావున నిర్జనమయిన, దుర్గమమయిన అడవిని ఆమె తన సంకేతస్థానంగా చేసుకొన్నది. ఒకరోజు రాత్రి ఒక్క కామకుడు కూడ రాకపోవడం చేత ఆమె తిరిగి ఇంటికి వచ్చింది. అంతలోనే మళ్ళీ సంకేత స్థానానికి (వనంలోకి) వెళ్ళింది. ఆమె మనసంతా కామపరవశమై ఉంది. ఆమె ఒక్కొక్క పొదరిల్లు వెదికింది. ప్రతి చెట్టు దగ్గర చూచింది. తన ప్రియుడెవడయిన వచ్చాడేమోనని. కాని ఒక్కడూ లేడు. ఆమెకు పిచ్చెత్తినంత పనయింది. పెద్ద పెద్ద కేకలు పెడుతూ, అరుస్తూ, ఆ అడవిలో అటు ఇటు తిరగసాగింది. ఆమె చేస్తున్న పెద్ద

గోలకు నిద్రపోతున్న ఒక పులిమాత్రం లేచి పరుగెత్తుకొని వచ్చింది. ఆ ఒప్పుడు విని తన ప్రియుడెవడో వస్తున్నాడని ఆమె ఆశించింది. అంతవఱకు దెబ్బ చాలున ఉన్న ఆమె కనుపించడానికి బయటకు వచ్చింది. వెంటనే పులి ఆమె మీదకురికి ఆమెను నేల మీద పడవేసి చంపడానికి సిద్ధంగా ఉంది. ఇంతటే అవస్థలో కూడ ఆమె పెద్దగా ఆడుస్తూ 'ఏయ్ పెద్దపులి! నీవు నన్నెందుకు చంపాలనుకొంటున్నావు? ముండి సంగతి చెప్పు. తరువాత చంపవచ్చులే' అంది.

ఆ మూటలు విని ప్రచండ పరాక్రమం మఱాపించే శార్దూలం ఒక్క క్షణం తన ఆహారం విషయం అటుంచి, మందహాసం చేస్తూ మఱానవ ఛాషలో ఇలా అన్నది. క్షత్రిణదేశంలో 'మలాపహ' అనే ఒకనది ఉన్నది. ఆ నదీతీరంలో మునిపర్ణమనే నగరం. అక్కడ భగవానుడు పంచలింగ శంకరుడు విరాజమానుడై ఉన్నాడు. ఆ నగరంలో నేనొక బ్రాహ్మణ వాలకుడను. ఆ నది ఒడ్డున ఒక్కణ్ణే కూర్చునే వాణ్ణి. యజ్ఞాధికారం లేని ప్రజలచే యజ్ఞాలు చేయించి, యజ్ఞభోక్తగా నేనే ఆ అన్నాన్ని తినేవాణ్ణి. ఇంతే కాదు. భనలోభం చేత నేను వేదపఠాలను కూడ అమ్ముకొనే వాణ్ణి. నా భనలోభం ఎంతవఱకు పెరిగిందంటే దీచ్చగాళ్ళను కొట్టి వాళ్ళ పక్ష సొమ్ము కూడ అపహరించేవాణ్ణి. ఇతరులకు ఇవ్వవలసిన భనాన్ని ఇచ్చేవాణ్ణి కాదు. ముఱాలు తీసుకొనే విషయంలో కూడ అందరినీ మోసం చేసే వాణ్ణి. అలా కాలక్రమాన వయసు మళ్ళి, ముసలి వాడనయ్యాను. వెండ్రుకలు నెరసి, కంటి చూపు తగ్గి, దంతాలూడి, ఉన్నప్పటికీ కూడ నాకు వఱనాలు తీసుకొనే అలవాటు పోలేదు. ఏడయిన పర్వదినం వస్తే చాలు, నేను దర్బలు పుచ్చుకొని, నది ఒడ్డున కూర్చునే వాణ్ణి. శరీరవయవాలు ఇంకా శిథిలమైపోగా, నా వంటి బ్రాహ్మణుల ఇంటికి పోయి, తిని వచ్చేవాడను. అలాంటి పరిస్థితుల్లో నన్నొక కుక్క కరిచింది. ఒక్క క్షణంలో నేలమీద పడడం, మూర్ఛపోవడం, ప్రాణాలు పోవడం జరిగి పోయింది. తరువాత నాకీ వ్యాఘ్రు జన్మ ప్రాప్తించింది. అప్పటి నుండి ఈ అడవినాశ్రయించి, నా

పూర్వ పాపాలను నెమరు వేసుకొంటూ, ధర్మాత్ములు, మహానుభావులు, యతులు, యోగిపుంగవులు, గోవులు, పతివ్రతలు - వీరి జోలికి పోక, కేవలం పాపాత్ములు, దుర్మార్గులు, కులటలు మొదలయిన వారిని మాత్రమే చంపి భక్షిస్తున్నాను. నీవు కులటవు, అందుచేత నీన్ను తప్పక చంపి తిన వలసినదే" అంటూ, మారుమాటకు అవకాశమివ్వకుండా, తన కరుకైన గోవుతో పీకి ఆమె శరీరాన్ని ముక్కలు ముక్కలు చేసి భక్షించింది.

తరువాత యమదూతలు ఆమె ఆత్మను యమపురికి తీసుకొని పోయారు. అక్కడ యముని అజ్ఞప్రకారం రక్తమలమూత్రాదులతో నిండిన భయంకరమయిన అసహ్యమయిన పెద్దపెద్ద గోతులలోనికి ఆమెను విసిరివేశారు. కోట్ల కల్బాల కాలం అక్కడ బాధలనుభవించి, మరల భూలోకంలో ఒక చండాలకులంలో అవతరించింది. అప్పుడు కూడ ఆమె పూర్వ విధానంలోనే ప్రవర్తించింది. ఆమెకు కుష్మ క్షయ వంటి వ్యాధులు సంక్రమించాయి. కంటి చూపు తగ్గింది. అలా కొంతకాలం పోయిన తరువాత ఆమె స్వస్థానమయిన హరిహరపురం చేరుకొంది. అచ్చట శర్వాణ్యైస జంభికాదేవిని దర్శించుకొంది. అచ్చటే ఆలయంలో వాసుదేవుడనే పవిత్ర బ్రాహ్మణుడు భగవద్గీత పదమూడవ అధ్యాయమైన 'క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగము'ను క్రమం తప్పకుండా నియమంతో అధ్యయనం చేస్తూ ఉండేవాడు. ఆమె అమహానుభావుని కూడ దర్శించుకొని, ఆయన చదువుతూన్న 13వ అధ్యాయాన్ని శ్రద్ధగా విన్నది. విన్నంతనే ఆమె జన్మాంతర పాపాలన్నీ నశించి ఆ చండాల శరీరం నుండి విముక్తి పొంది దివ్యదేహాన్ని ధరించి స్వర్గలోకం చేరుకొంది.

"ఇది భగవద్గీత త్రయోదశాధ్యాయ మాహాత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ వినిపించిరి.

॥ ౬౦ పంచాత్మనే నమః ॥

అథ త్రయోదశోధ్యాయః - త్రైతత్రైతజ్ఞ విభాగయోగః

శ్రీభగవానువాచ

ఇదం శరీరం కాంతేయ త్రైతమిత్యభిధీయతే ।
ఏతద్వ్యో వేత్తి తం ప్రాహుః త్రైతజ్ఞ ఇతి తద్విదూ ॥ 1 ॥

త్రైతజ్ఞం వాపి మాం విద్ధి సర్వత్రైతేషు భారత ।
త్రైతత్రైతజ్ఞయోః జ్ఞానం యత్తద్ జ్ఞానం మతం మమ ॥ 2 ॥

తత్ త్రైతం యచ్చ యాదృశ్య యద్వికారి యతశ్చ యత్ ।
స చ యో యత్ప్రభావశ్చ తత్సమాసేన మే శృణు ॥ 3 ॥

ఋషిభిర్బహుధా గీతం తందోభిర్వివిధైః పృథక్ ।
బ్రహ్మసూత్రపదైశ్చైవ హేతుమద్విర్వినిశ్చితైః ॥ 4 ॥

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ ।
ఇంద్రియాణి దత్తైకం చ పంచ చేంద్రియగోచరాః ॥ 5 ॥

ఇచ్ఛా ద్వేషః శుభం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా భృతిః ।
ఏతత్ త్రైతం సమాసేన సవికారముదాహృతమ్ ॥ 6 ॥

అమానిత్వమదంభిత్వమ్ అహింసా క్షాంతిరార్జవమ్ ।
అచార్యోపాసనం శౌచం శ్మైర్యమాత్మవినిగ్రహః ॥ 7 ॥

ఇంద్రియాద్ధేషు వైరాగ్యమ్ అనహంకార ఏవ చ ।
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిదుఃఖదోషానుదర్శనమ్ ॥ 8 ॥

అసక్తిరనభిష్టంగః పుత్రపారగ్యహోదిషః ।
నిత్యం చ సమచిత్తత్వమ్ ఇష్టానిష్టాపపత్తిషః ॥ 9 ॥

మయి వానన్యయోగేన భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
వివిక్తదేశసేవిత్వమ్ అరతిర్దానసంసది ॥ 10 ॥

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత్వం తత్త్వజ్ఞానార్థదర్శనమ్ ।
ఏతద్జ్ఞానమితి హోక్తమ్ అజ్ఞానం యదతోఽన్యథా ॥ 11 ॥

జ్ఞేయం యత్తత్ ప్రవక్ష్యామి యద్ జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే ।
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే ॥ 12 ॥

సర్వతః పాణిపాదం తత్ సర్వతోఽక్షిణిరోముఖమ్ ।
సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి ॥ 13 ॥

సర్వేంద్రియగుణాభాసం సర్వేంద్రియవివర్జితమ్ ।
అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ ॥ 14 ॥

బహిరంతశ్చ భూతానామ్ అచరం చరమేవ చ ।
సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం దూరస్తం వాంతికే చ తత్ ॥ 15 ॥

అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తిమివ చ స్థితమ్ ।
భూతభర్తృ చ తజ్జ్ఞేయం గ్రసిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ ॥ 16 ॥

జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిః తమసః పరముచ్యతే ।
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విష్ణితమ్ ॥ 17 ॥

ఇతి త్రైతం తథా జ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః ।
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావామోపపద్యతే ॥ 18 ॥

ప్రకృతిం పురుషం చైవ విద్వత్సాదీ ఉభావపి ।
వికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతిసంభవాన్ ॥ 19 ॥

కార్యకరణకర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే ।
పురుషః సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే ॥ 20 ॥

పురుషః ప్రకృతిస్తో హి భుంక్తే ప్రకృతిజాన్ గుణాన్ ।
కారణం గుణసంగోఽస్య సదసద్యోనిజన్మసు ॥ 21 ॥

ఉపద్రష్టానుమంతా చ భర్తా భోక్తా మహేశ్వరః ।
పరమాత్మేతి వాప్యుక్తో దేహేఽస్మిన్ పురుషః పరః ॥ 22 ॥

య ఏవం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణైస్సహ ।
సర్వథా పర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే ॥ 23 ॥

ధ్యానేనాత్మని పశ్యంతి కేచిదాత్మానమాత్మనా ।
అన్యే సాంఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన వాపరే ॥ 24 ॥

అన్యే త్వేవమజానంతః శ్రుత్వాన్యేభ్య ఉపాసతే ।
తేఽపి వాతీతరంత్యేవ మృత్యుం శ్రుతిపరాయణాః ॥ 25 ॥

యావత్సంజాయతే కించిత్ సత్త్వం స్థావరజంగమమ్ ।
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసంయోగాత్ తద్విద్ధి భరతర్షభ ॥ 26 ॥

సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరమ్ ।
వినశ్యత్స్వవినశ్యంతం యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 27 ॥

సమం పశ్యన్ హి సర్వత్ర సమవస్థితమీశ్వరమ్ ।
న హినస్త్యాత్మానాత్మానం తతో యాతి పరాం గతిమ్ ॥ 28 ॥

ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః ।
యః పశ్యతి తథాత్మానమ్ అకర్తారం స పశ్యతి ॥ 29 ॥

యదా భూతప్రభుగృహమ్ ఏకస్తమనుపశ్యతి ।
తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా ॥ 30 ॥

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్ పరమాత్మాయమవ్యయః ।
శరీరస్తోఽపి కాంతేయ స కరోతి స రిప్యతే ॥ 31 ॥

యథా సర్వగతం సౌక్ష్మ్యైత్ ఆకాశం నోపరిప్యతే ।
సర్వత్రావస్థితో దేహ తథాత్మా నోపరిప్యతే ॥ 32 ॥

యథా ప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నం లోకమిమం రవిః ।
క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత ॥ 33 ॥

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోరేవమ్ అంతరం జ్ఞానచక్షుషౌ ।
భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్యాంతి తే పరమ్ ॥ 34 ॥

ఓం తత్సద్వితి శ్రీభగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥౧౩॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-చతుర్తశాధ్యాయ మాహాత్యము

పాచ్యతీ! నమస్త భవబంధాల నుండి విముక్తిని ప్రసాదించే పదునాల్గవ అధ్యాయం [గుణత్రయవిభాగయోగం] యొక్క మాహాత్యాన్ని తెలియజేస్తే కదను వినపిస్తాను. సావధానముగా విను అని ప్రారంభిస్తున్నాడు శివుడు.

సింహాళ ద్వీపంలో విక్రమ దేతాళుడనే రాజుండేవాడు. అతడు సింహ పరాక్రముడు. కళానిధి. ఒకనాడాయన వేట నేమిత్తం ఉత్సాహంతో రాజకుమారులతోపాటు రెండు అడకుక్కలను కూడ తీసుకొని అడవికి వెళ్ళాడు. వారు పనానికి చేరిన తరువాత వాళ్ళను చూచి ఒక కుందేలు చియపడి మహావేగంతో పరుగెత్తిపోగింది. రాజు ఒక కుక్కను వదిలాడు. కుందేలు ప్రాణభయంతో పరుగెత్తి పరుగెత్తి అలసిపోయి ఒక కందకంలో పడిపోయింది. అందులో పడినా అది కుక్కకు అందకుండా తప్పించుకొంది, ప్రక్కనే ఒక మునీశ్వరుని ప్రశాంతాశ్రమం ఉన్నది. అక్కడ తేళ్ళు (జింకలు) నిర్భయంగా అన్నీ చెల్లు క్రింద తిరుగుతున్నాయి. కోతులు కూడ క్రింద పడిన ఫలాలలోనే తృప్తి పొందుతున్నాయి. అక్కడ సింహం ఏనుగు గున్నలతో అడుకుంటున్నది. సర్పములు నిర్భయముగా నెమళ్ళ రెక్కలలో ఇమిడి పోతున్నాయి. ఆ అశ్రమంలో వత్సుడనే పేరుగల ఒక మహర్షి ఉన్నాడు. ఆయన జీతేంద్రియుడు. శాంతచిత్తుడై నిరంతరం భగవద్గీత పదునాల్గవ అధ్యాయాన్ని పఠిస్తూ ఉండేవాడు. అశ్రమంలో ఆయన శిష్యుడొకడు ప్రతిరోజు ఆయన పాదపద్మాలను భక్తితో కడిగేవాడు. ఆ శిష్యుడు కూడ ప్రతిరోజు పదునాల్గవ అధ్యాయం చదివేవాడు. ఆయన గురువుగారి కాళ్ళు కడిగిన సీళ్ళతో ఆ కందకం ఏర్పడినది. అచ్చటే మట్టి కూడ మరదగా ఉంది. అందులో పడిన వెంటనే కుందేలు ఒక దివ్య విమానం అధిరోహించి

స్వర్గలోకం చేరుకొంది. కుక్క దాన్ని వెంటడుతూ వచ్చింది కదా! ఆ కందకంలోని మరదల కొంత కుక్క మీద పడింది. ఆకలిదప్పలతో ఉన్న కుక్క కూడా వెంటనే రమణీయమయిన దివ్యాంగన రూపం భరించి గంధర్వులు తెచ్చిన దివ్య విమానం మీద స్వర్గలోకానికి వెళ్ళిపోయింది. ఈ దృశ్యాన్ని చూస్తున్న ముని శిష్యుడు తనలో తాను నవ్వుకొన్నాడు. ఆ రెండు జీవుల పూర్వజన్మ వైరం గురించి తలచుకొంటే అలాంటి ఆశ్చర్యం వేసింది. ఆ దృశ్యాన్ని చూచిన రాజకూడా విస్మయంతో చూస్తూ ఉండిపోయాడు. రాజు ఎంతో భక్తితో మునికి ప్రణమిల్లి, విప్రోత్తమ! ఈ కుందేలు, కుక్క నీచజన్మల నెత్తినా, జ్ఞానహీనులయినా, అవి స్వర్గానికి ఎలా పోగలిగాయి? దీనికి కారణం ఏమిటి? దయచేసి చెప్పండి." అని ప్రార్థించాడు.

శిష్యుడిలా చెప్పసాగాడు -

రాజా! ఈ ఆశ్రమంలో వత్సుడనే పేరుగల బ్రాహ్మణులు మాగురువర్యులున్నారు. వారు గొప్ప జీతేంద్రియులు. ఆయన అనునిత్యం భగవద్గీత పదునాల్గవ అధ్యాయాన్ని పఠిస్తూ ఉంటాడు. గురువర్యులతో నేను కూడా శ్రద్ధగా ఆ అధ్యాయాన్ని చదువుతాను. నేను మాగురువుగారి కాళ్ళు కడిగిన నీళ్ళ పల్ల విప్పడిన కందకం అది. ఆ కందకంలో పడిన కుందేలుతోపాటు, ఆ మరదల అంటుకున్న కుక్కకు కూడా స్వర్గలోకం ప్రాప్తించింది. అందుకే నాకు నవ్వు వచ్చింది. అందుకు ఇంకొక కారణం కూడా ఉంది. మహారాష్ట్రలో 'ప్రత్యుదకము' అనే ఒక గొప్ప నగరం ఉంది. అందు కేశవుడనే బ్రాహ్మణుడు నివసించేవాడు. అతడు మహా కపటి. అతని భార్య పేరు విలోచన. ఆమె ఇష్టం వచ్చినట్లు తిరిగేది. అందుచేత అతడు కోపించి, జీవితాంతం ఇది బ్రతికున్నా దీనితో నాకు విరోధమే కదా అనుకొని ఒకరోజున ఆమెను చంపివేశాడు. ఆ పాపం పల్ల అతడు కుందేలయ్యి పుట్టాడు. ఆమె ఆడకుక్కగా జన్మించింది. జన్మాంతర వైరాన్నే ఇప్పుడు కూడా కనబరచాడు." అని చెప్పాడు.

పార్వతీ! ఈ కడ విని శ్రద్ధాశుభయున రాజు కూడ ప్రతిరోజు భగవద్గీత గుణత్రయ విభాగయోగం అనెడు పదునొక్క అధ్యాయాన్ని శ్రద్ధా చిత్తులతో చదువుతూ అంత్యకాలంలో పరమపదాన్ని చేరుకొన్నాడు.

"ఇది భగవద్గీత చతుర్త్తశాధ్యాయ మూహాత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిప్తచేచితిని, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ వినిపించిరి.

• ౬౦ శ్రీపరమార్కనీ నమః •

అథ చతుర్త్తశోఽధ్యాయః - గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీభగవానువాచ

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమమ్ |
యద్జ్ఞాత్వా మునయస్సర్వే పరాం సిద్ధిమిత్ గతాః || 1 ||

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః |
సర్వేఽపి నోపజాయంతే ప్రళయే న వ్యధంతి చ || 2 ||

మమ యోనిర్మహద్భ్రష్మా తస్మిన్ గర్భం దధామ్యహమ్ |
సంభవః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత || 3 ||

సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూర్తయః సంభవంతి యాః |
తాసాం బ్రహ్మ మహద్వ్యోనిః అహం బీజప్రదః పితా || 4 ||

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః |
నిబద్ధంతి మహాబాహో దేహే దేహినమవ్యయమ్ || 5 ||

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయమ్ |
సుఖసంగేన బద్ధాతి జ్ఞానసంగేన వానఘ || 6 ||

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవమ్ |
తన్నిబద్ధాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహినమ్ || 7 ||

తమస్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్ ।
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్నిబధ్నాతి భారత ॥ 8 ॥

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత ।
జ్ఞానమాప్యత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత ॥ 9 ॥

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత ।
రజఃసత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా ॥ 10 ॥

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్ ప్రతాశ ఉపజాయతే ।
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత ॥ 11 ॥

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహ ।
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ॥ 12 ॥

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ ।
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన ॥ 13 ॥

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్ ।
తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్ ప్రతిపద్యతే ॥ 14 ॥

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే ।
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢమోనిషు జాయతే ॥ 15 ॥

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలమ్ ।
రజసస్త్యు ఫలం దుఃఖమ్ అజ్ఞానం తమసః ఫలమ్ ॥ 16 ॥

సత్త్వాత్ సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ ।
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ॥ 17 ॥

క్షీర్త్వం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః ।
జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అభో గచ్ఛంతి తామసాః ॥ 18 ॥

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి ।
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి ॥ 19 ॥

గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్ ।
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే ॥ 20 ॥

త్వైర్నిగ్నే త్రీన్ గుణానేతాన్ ఆతీతో భవతి ప్రభో ।
కిమూచారః కథం చైతాన్ త్రీన్ గుణానతివర్తతే ॥ 21 ॥

శ్రీభగవానువాచ

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేష చ పాండవ ।
స ద్వేష్ట సంప్రవృత్తాని స నివృత్తాని కాంక్షతి ॥ 22 ॥

ఉదాసీనవదాసీనో గుణైర్యో స విచార్యతే ।
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేచ్ఛతే ॥ 23 ॥

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్టాశ్మకాంచనః ।

తుల్యప్రియాప్రియో భీరః తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః ॥ 24 ॥

మానావమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః ।
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే ॥ 25 ॥

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే ।
స గుణాన్ సమతీర్ణైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 26 ॥

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమ్ అమృతస్యావ్యయస్య చ ।
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ ॥ 27 ॥

ఓం తత్సదिति శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
గుణాత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్తశోఽధ్యాయః ॥౧౫॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-పంచదశాధ్యాయ మాహాతమ్యము

పార్థ! ఇప్పుడు నీకు పదునైదవ అధ్యాయం మొక్క మహాత్మ్యాన్ని తెలిపేది వినుము. గోడ దేశంలో కృపాణ నాశనింపాడనే పేరుగల ఒకరాజుండేవాడు. అతని ఖడ్గధాటికి యుద్ధంలో దేవతలు కూడ తలవంచేవాడు. అతని సేనాపతి పేరు సచిచమేరుండుడు. అతడు శాస్త్రవిద్యలలో నిధి. ప్రచండ బలశాలి. ఒక సమయంలో అతడు పాపాలోచన పరుడై రాజకుమారుల సహితంగా రాజును వధించి తానే రాజ్యమేలాలను కొన్నాడు. ఈ ఆలోచన వచ్చిన కొద్ది కాలానికే అతడు కలరావ్యాధితో మరణించాడు. కొద్ది రోజులకే ఆ పాపాత్ముడు తన పూర్వజన్మ కర్మఫలితంగా ఒక లేజశ్కాలియైన గుఱ్ఱమై పుట్టాడు. ఆ గుఱ్ఱం చక్కని అక్షణాలతో ఉంది. అశ్వలక్షణాలు చూగా తెలుసున్న వైశ్యకుమారుడొకడు దాన్ని మూల్యం చెల్లించి కొన్నాడు. మొత్తం మీద దానిని రాజధానికి తీసుకొని వచ్చాడు. దాన్ని రాజుగారికి విక్రయించాలని తెచ్చాడు. వైశ్యునకు రాజుగారితో పరిచయమున్నా, ద్వారపాలకుడు వెళ్ళి రాజుతో చెప్పాడు. రాజు లోపలికి రమ్మని కమరంపాడు. 'ఏమిపనిమీద వచ్చావు?' అని అడిగాడు రాజు. దేవ! సింధు దేశం నుండి వచ్చిన, ఉత్తమలక్షణ సంపన్నమనదగిన, త్రిలోక రత్నమైన ఒక అశ్వాన్ని చాలఖరీదు పెట్టి కొని తెచ్చాను. మీరు చూడండి.' అన్నాడు 'సరే ఆ గుఱాన్ని తీసుకురా' ఛటుని ఆజ్ఞాపించాడు రాజు.

నిజానికి ఆ గుఱ్ఱం ఉచ్చేశ్రవంతో సమానమయినది. చాల అందమైనది. శుభలక్షణాలతో కూడుకొన్నది. వైశ్యుడు తీసుకొని వచ్చిన అశ్వాన్ని చూచి అశ్వలక్షణాలు తెలిసిన అమాయకులు దానిని ప్రశంసించారు. రాజు మహదానందం పొంది, వైశ్యుడు అడిగినంత ఖనాన్ని, బంగారాన్ని ఇచ్చి ఆ అశ్వాన్ని కొన్నాడు. కొన్నాళ్ళు గడిచిన

ఏమిట రాజు వేటకు వెళ్ళాలనే తలంపుతో ఆ గుఱ్ఱాన్నెక్కి అడవికి వెళ్ళాడు. అక్కడ మృగాల వెనుక తన గుఱ్ఱాన్ని పరుగెత్తించాడు. రాజు వేగంగా వెళ్ళడం చేత తన వెనుక వస్తున్న సైనికుల గుంపులన్నీ ఏడిపోయాయి. వాళ్ళు లేళ్ళను వేటాడుకొంటూ చాల దూరం పోయారు. రాజు కూడ అలిసిపోయాడు. వ్యాకుల చిత్తుడయ్యాడు. దాహం వేస్తోంది. మంచినీళ్ళకు వెతక సాగాడు. గుఱ్ఱాన్ని ఒక చెట్టు కొమ్ముకు కట్టి మంచినీరు త్రాగి ఒక చెట్టు క్రింద వేదికపై కూర్చున్నాడు. ఇంతలో ఎక్కడినుండి వచ్చిందో ఒక అకు గాలికి ఎగిరి పచ్చి అరిడం కూర్చున్న గట్టుపై పడింది. దానిపై ఏదో వ్రాయబడి ఉన్నట్లు గ్రహించి, తీసి, రాజుపైకి చదివాడు. అది చగవద్గీత పదునైదవ అధ్యాయంలోని ఒక శ్లోకంలోని సగభాగం, ఆ శ్లోక భాగాన్ని విన్నంతనే గుఱ్ఱం వెంటనే నేలమీద పడిపోయింది. వెంటనే రాజు అక్కడకు వచ్చాడు. ఆ గుఱ్ఱం తన ప్రస్తుత జన్మను విడిచి దాని ఆత్మ ఒక దివ్యవిమానాన్నాధిరోహించి, స్వర్గలోకానికి వెళ్ళి పోయింది. రాజు చేసేదేమీ లేక నెమ్మదిగా దిగ్గరున్న ఒక కొండపైకెక్కాడు. అక్కడ కొంచెం దూరంలో ఒక ముని ఆశ్రమం కనిపించింది. అక్కడ నాగకేసరాలు, అరటి, మామిడి, కొబ్బరి మొదలైన ఫలవృక్షాలు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి. ఆశ్రమంలోపల ముని కూర్చుని ఉన్నాడు. ఆయనకు సాంసారిక బంధాలేవీ లేవు. రాజు ఆయనకు భక్తితో ప్రణమిల్లి 'ఆర్యా! నా గుఱ్ఱం కొంతసేపటి క్రితమే స్వర్గలోకానికి వెళ్ళిపోయింది. కావణం ఏమిటో దయచేసి చెప్పండి.' అని అడిగాడు. త్రికాల దర్శి, మంత్రవేత్త, మహాపురుషశ్రేష్ఠుడు ఆయన విష్ణుశర్మ అను పేరుగల మహర్షి 'రాజా! పూర్వకాలంలో నీ వద్ద ఒక సేనాపతి ఉండేవాడు. అతనిపేరు సరభమేరుండుడు కదా! అతడు నీ పుత్రులతో సహా నిన్ను మట్టుబెట్టి, స్వయంగా రాజ్యాన్ని పాలించాలని భావించాడు. ఇంతలో అతనికే కలరావ్యాధి సోకి అతడు మరణించాడు కదా! ఆ పాపం వల్లనే అతడు అశ్వమైపుట్టి మరల నీ వద్దకు వేరాడు. నీవు ఈ రోజున

పత్రము మీద వ్రాసి ఉన్నది చెవివచ్చుకదా. అదే మనుకున్నావు? భగవద్గీత పదునైదవ అధ్యాయం పురుషోత్తమ యోగంలోని ఒక శ్లోకపాదం. నీ ముఖతా వచ్చిన ఆ గీతాపాద్యం విన్న వెంటనే వానికి మోక్షం తరిగి విష్ణుసాయుజ్యం పొందాడు.' అని చెప్పాడు మహర్షి.

తదనంతరం రాజగారిని వెయిక్కొంటూ అక్కడకు చేరిన పరివార మంతా ఈ ధృత్వాంతాన్ని విన్నారు. వారందరితో సహా రాజు ముగిసి ప్రణమిల్లి ఆశీస్సులు పొంది, ఆ పత్రఖండాన్ని తన వెంటబెట్టుకొని సగరం చేరుకొన్నాడు. అప్పటి నుండి ప్రతిరోజు ఆ పత్రంలోని పాదాన్ని ఛత్తి విశ్వాసాలతో జపింప సాగాడు. కొంతకాలం గడచిన పిమ్మట రాజరికం పట్ల విరక్తుడై తన కుమారుడయిన సింహబలునికి పట్టాభిషేకం చేసి, రాజ్యాన్ని, చిక్కని మంత్రులను అతని కప్పగించి, విశుద్ధ చిత్తంతో భగవద్గీత పదునైదవ అధ్యాయాన్ని పారాయణ చేసుకొంటూ కొంతకాలానికే విష్ణుసాయుజ్యం చేరుకొన్నాడు. "ఇది భగవద్గీత పంచదశాధ్యాయ మార్హత్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్షిదేవితేనీ, పరమశివుడు పాశ్చాతీదేవితేనీ వినిపించిరి.

॥ ఓం శ్రీపరమార్కనే నమః ॥

అథ పంచదశోఽధ్యాయః - పురుషోత్తమయోగః

శ్రీభగవానువాచ

ఊర్త్వమూలమథశ్శాఖమ్ అశ్వత్థం ప్రాహరవ్యయమ్ ।
ధందాంసి యస్య పర్ణాని యస్తం వేద స వేదవిత్ ॥ 1 ॥

అథశ్చోర్త్వం ప్రస్ఫుతాస్తస్య శాఖా

గుణప్రవృద్ధా విషయప్రవాళాః ।

అథశ్చ మూలాన్యనుసంతతాని

కర్మానుబంధీని మనుష్యతోకే ॥ 2 ॥

స రూపమస్యేహ తథోపలభ్యతే

నాంతో న వాదిర్భవ సంప్రతిష్ఠా ।

అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూలమ్

అసంగశశ్రేణ దృఢేన చిత్త్వా ॥ 3 ॥

తతః పదం తత్పరిమార్గితవ్యం

యస్మిన్ గతా న నివర్తంతి భూయః ।

తమేవ వాద్యం పురుషం ప్రపద్యే

యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతా పురాణే ॥ 4 ॥

నిర్మాసమోహ జితసంగదోషా

అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః ।

ద్వంద్వైర్విముక్తాః సుఖదుఃఖసంజ్ఞైః

గచ్ఛంత్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్ ॥ 5 ॥

న తద్దాసయతే సూర్యో న శశాంకో న పావకః ।

యద్గత్వా న నివర్తంతే తద్దామ పరమం మమ ॥ 6 ॥

మమైవాంశో జీవరోత జీవభూతః సనాతనః ।

మనఃషష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్తరి ॥ 7 ॥

శరీరం యదవాప్నోతి యచ్ఛాప్యత్కామతీశ్వరః ।

గృహీత్వైతాని సంయూతి వాయుర్గన్ధానివాశయాత్ ॥ 8 ॥

శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనం ఘ్రాణమేవ చ ।

అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే ॥ 9 ॥

ఉత్కామంతం స్థితం వాపి భుచ్ఛానం వా గుణాన్వితమ్ ।

విమూఢా నానుపశ్యన్తి పశ్యన్తి జ్ఞానచక్షుషాః ॥ 10 ॥

యతంతో యోగినశ్చైనం పశ్యంత్యాత్మన్యవస్థితమ్ ।

యతంతోఽప్యకృతాత్మానో నైనం పశ్యంత్యచేతసః ॥ 11 ॥

యదాదిత్యగితః తేజో జగద్భాసయతేఽఖిమ్ |
యచ్ఛస్త్రమసి యచ్ఛాగ్నో తత్రేజో విద్ధి మామకమ్ || 12 ||

గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా |
పుష్పామి వాషధీః సర్వాః సోమో భూత్వా రసాత్మకః || 13 ||

అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః |
ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం వతుర్విధమ్ || 14 ||

సర్వస్య వాహం హృది సన్నివిష్టో
మత్తః స్మృతిర్ జ్ఞానమపోహనం చ |
వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో
వేదాంతకృద్వేదవిదేవ వాహమ్ || 15 ||

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ |
క్షరః సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే || 16 ||

ఉత్తమః పురుషస్త్యనః పరమాత్మేత్యుదాహృతః |
యో లోకత్రయమావిశ్య దిభర్తృవ్యయం శశ్వరః || 17 ||

యస్మాత్ క్షరమతీతోఽహమక్షరాదపి చోత్తమః |
అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః || 18 ||

యో మామేవమసమ్మాఢో జానాతి పురుషోత్తమమ్ |
స సర్వవిద్యుజతి మాం సర్వభావేన భారత || 19 ||

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమ్ ఇదముక్తం మయానఘ |
ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్ స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత || 20 ||

ఓం తత్సద్వితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
పురుషోత్తమయోగో నామ పంచదశోఽధ్యాయః ||౧౫||

శ్రీమద్భగవద్గీత-షోడశాధ్యాయ మాహాత్మ్యము

పార్వతి! ఇప్పుడు నీకు 16వ అధ్యాయం మొక్క మాహాత్మ్యాన్ని వివరిస్తున్నాను. శ్రద్ధగా ఆలకించుము అని ప్రారంభించాడు భీష్మడు.

గుణధాతృలో సారాశ్రు అనే నగరం ఉంది. అక్కడ ఖడ్గబాహువనే రాజు రాజ్యపాలన చేస్తూ ఉండేవాడు. అతడు రెండవ ఇంద్రుని పరి ప్రతాపపంతుడు. ఆయనకు ఒక మదపుటనుగు ఉండేది. అది బాగా ముత్తెక్కి వీరవిహారం చేస్తూ ఉండేది. దానిపేరు అరిష్టనాథ. ఒకనాటి రాత్రి అది హఠాత్తుగా సంతెళ్ళి త్రొండుకొని ఇనుపస్తుంభాలను కూడ విరగొట్టి బయటకు వచ్చింది. మావటి వాళ్ళందరూ హడావిడిగా ఆయుధాలు, అంకుశాలు పుచ్చుకొని వచ్చి దాన్ని బెదిరించారు. అది మరింతి రెచ్చిపోయి ఘోరకారాలు చేస్తూ హస్తీశాలను కూడ కుప్పకూల్చింది. నాలుగు వైపుల నుండి కూడ బాణాలు బల్లెములు దాని మీద వచ్చి పడుతున్నాయి. అయినా మావటివాళ్ళే ఛయపడి పోతున్నారు. అది ఏ మాత్రం లేక్క చేయడం లేదు. కుతూహలం కలిగించే ఈ సంఘటనను విని రాజు రాజకుమారులను కూడ వెంటబెట్టుకొని బయటకు వచ్చాడు. అతడు హస్తీపోషణ కళలో కుశిలుడు. మహాబలవత్తరమయిన దంతాలు కల దాని స్వరవిహారం చూడటం వారికి అదే మొదలు. నగరవాసులంతా కూడ పనేపాటలు విడిచి పెట్టి ఈ చోద్యం చూడటానికి వీధులలోకి వచ్చారు. చాలదూరంగా నెలబడి చూస్తున్నారు.

ఇంతలో ఒక బ్రాహ్మణుడు చెరువులో స్నానం చేసి ఆ వీధి నుండి వస్తున్నాడు. ఆయన భగవద్గీత పదునారవ అధ్యాయాన్ని "అభయమ్..." అంటూ ప్రారంభించి జపించుకొంటూ వస్తున్నాడు. వీధిలోని జనులు, మావటిలు అందరూ కూడ అటువైపు వెళ్ళి వచ్చిని కంగారుగా చెప్పారు. కాని ఆయన ఎవరి మాట వినలేదు.

మదోన్మత్తమయిన ఆ యేనుగును చూస్తున్నా ఆయనకు ఏ భయములేదు. అందుకే ఆయన మామూలుగా నడచి ఏనుగుకు ఎదురు వస్తున్నాడు. కాని ఆ యేనుగు మీంకారాలకు అందరికీ కళ్లభేరి పెగిలి పోతుందా అన్నంత భయంకరంగా ఉంది. ఆయన దానికి దగ్గరగా వచ్చాడు. తనచేతితో తొండం నిమిశాడు. అంతే. నీళ్ళులుడుద్దెతో, నిర్భయంగా వెళ్ళిపోయాడు. ఆ యేనుగు ఆయనను ఏమీ చేయలేదు. రాజుతోపాటు అక్కడ కళ్యాపగించి చూస్తూ ఉన్న అందరికీ మతిపోయింది. ఏనుగు శాంతించింది. రాజు బ్రాహ్మణోత్తముని వెనుకకు పిలిపించాడు. "విప్రోత్తమా! ఈ రోజున మేముంతా ఒక అలౌకికమయిన వింతను చూచాము. ఈ మహాభయంకరమయిన, కాలసమానమయిన ఈ మదపుటేనుగును చూచి మీరు ఏ మాత్రం భయపడకపోవడమే కాక, దానిని తాకి శాంతింప జేసి మమ్ము రక్షించారు. మీలో ఏదో దివ్యశక్తి ఉన్నది. మీరు ఏ దేవతను పూజిస్తున్నారు? ఏమంత్రాన్ని జపిస్తున్నారు? ఏ సేదీ మీ వద్ద ఉన్నది? దయచేసి చెప్పండి." అని ప్రార్థించాడు.

'రాజా! నా వద్ద ప్రత్యేకించి ఏ దివ్యశక్తులు, అద్భుత మంత్రాలు లేవు. నేను ప్రతిరోజు నియమబద్ధంగా భగవద్గీత పదునారవ అధ్యాయం [దైవాసుర సంపద్విభాగ యోగం]లోని కొన్ని శ్లోకాలను మాత్రం జపిస్తూ ఉంటాను. దాని ప్రభావమే ఇది." అని చెప్పాడు.

ఇక ఏనుగు సంగతి వదిలి పెట్టి, రాజు ఆ బ్రాహ్మణోత్తముని తన కోటలోపలి భవనంలోనికి తీసుకొని వెళ్ళాడు. ఒక శుభముహూర్తం చూచి ఒక లక్ష్మీ సువర్ణ నాణెములను ఆయనకు దక్షిణగా సమర్పించుకొని, ఆయనను తృప్తి పరచి, ఆయన వద్ద నుండి గీతామంత్ర దీక్షను పొందాడు. అప్పటి నుండి ప్రతిరోజూ "అభయం సర్వసంశుద్ధిః..." అంటూ పదునారవ అధ్యాయం ఛత్తిశ్చదలతో పఠింప సాగాడు.

కొంతకాలం గడిచాక, ఏనుగు పవిత్రత విమీల్య చూడడామనిపించింది రాజుకు. సైనికులకు మావటి వాళ్ళకు ఏనుగును విడిచి పెట్టుమని చెప్పాడు. వారు భయపడుతూనే దానిని వదిలారు. రాజు డీవితాన్ని

తృణప్రాయంగా భావించి ఏనుగు ముందుకు వెళ్ళితాకాదు. అతనికి ఏ భయము కలుగలేదు. ఎంతో ప్రశాంత చిత్తుడయినాడు. రాజ్యాభీగాల మీద ఆసక్తి నశించిందతనికి, ఖడ్గ బాహునకు భగవద్గీత ప్రభావం తెలిసి వచ్చింది. యముని బాటి నుండి భర్మాత్ముడు, దుర్మార్గుని కరుణ హస్తాల నుండి సజ్జనుడు బయటపడినట్లుగా రాజా భవచంధాల నుండి బయట పడాలనుకున్నాడు. తన కుమారునికి రాజ్యాభిషేకం చేసి, సమస్త భారాలను పడులుకొని, ప్రశాంతచిత్తుతో, భక్తిశ్రద్ధలతో, నిష్కంగా భగవద్గీత పఠునారవి అవ్యాయాన్ని జపిస్తూ కొంతకాలానికి శ్రీవిష్ణుభామం చేరుకొన్నాడు. “ఇది భగవద్గీత షోడశాధ్యాయ మాహాత్యము” - దీనిని విష్ణుమూర్తి లక్ష్మీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ దినిపించిరి.

★ ★ ★

। ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ।

అథ షోడశోఽధ్యాయః - దైవాసుర సంపద్విభాగయోగః

శ్రీభగవానువాచ

- అభయం సత్త్వసంశుద్ధిః జ్ఞానయోగవ్యవస్థితః ।
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తప ఆర్జవమ్ ॥ 1 ॥
- అహింసా సత్యమక్రోధః త్యాగః శాన్తిరహేతునమ్ ।
దయా భూతేష్వలోలుప్త్వం మూర్ఖతవం హీరవాపలమ్ ॥ 2 ॥
- తేజః క్షమా ధృతిః శౌచమ్ అద్రోహో నాతిమానితా ।
భవంతి సంపదం దైవీమ్ అభిజాతస్య భారత ॥ 3 ॥
- దంభో దర్పోఽభిమానశ్చ క్రోధః పారుష్యమేవ చ ।
అజ్ఞానం వాభిజాతస్య పార్థ సంపదమాసురీమ్ ॥ 4 ॥

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీ మతా ।
మా శుచి సంపదం దైవీమ్ అభిజాతోఽసి పాండవ ॥ 5 ॥

ద్వా భూతసర్గో లోకేఽస్మిన్ దైవ అసుర ఏవ చ ।
దైవో విస్తరశః ప్రోక్తః అసురిం పార్థ మే శృణు ॥ 6 ॥

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః ।
న శౌచం నాపి చాచారో న సత్యం తేషు విద్యతే ॥ 7 ॥

అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహారనీశ్వరమ్ ।
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకమ్ ॥ 8 ॥

ఏతాం దృష్టిమవస్తభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః ।
ప్రభవన్త్యగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః ॥ 9 ॥

కామమాశ్రిత్య దుష్కారం దంభమానమదాన్వితాః ।
మోహద్భ్రహీత్వాసద్బ్రాహ్మన్ ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః ॥ 10 ॥

చింతామఃపరిమేయాం చ ప్రలయాంతాముపాశ్రితాః ।
కామోపభోగపరమాః ఏతావదితి నిశ్చితాః ॥ 11 ॥

అశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః ।
ఈహన్తే కామభోగార్థమ్ అన్యాయేనార్థసంపయాన్ ॥ 12 ॥

ఇదమద్య మయా లబ్ధమ్ ఇమం ప్రాప్స్యే మనోరథమ్ ।
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్జనమ్ ॥ 13 ॥

అసౌ మయా హతః శత్రుః హనిష్యే చాపరానపి ।
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్ సుఖీ ॥ 14 ॥

అధ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సద్భవో మయా ।
యక్షే దాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః ॥ 15 ॥

అనేకచిత్తవిభ్రాంతాః మోహజాలసమావృతాః ।
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేఽళుచౌ ॥ 16 ॥

అత్యుసంభావితాః స్తబ్ధాః ధనమానమదాన్వితాః ।
యజస్తే నామయజ్జేస్తే దంభేనావిధిపూర్వకమ్ ॥ 17 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః ।
మామాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషన్తోఽభ్యసూయకాః ॥ 18 ॥

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
క్షిప్రామృతప్రమళుభాన్ అసురీష్యేవ యోనిషు ॥ 19 ॥

అసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని ।
మామప్రాప్యేవ కాంతేయ తతో యాంత్యధమాం గతిమ్ ॥ 20 ॥

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః ।
కామః క్రోధస్తభా లోభః తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్ ॥ 21 ॥

ఏతైర్విషుక్తః కాంతేయ తమోద్వారైః త్రిభిర్నరః ।
అచరత్యాత్మనః శ్రేయః తతో యాతి పరాం గతిమ్ ॥ 22 ॥

యః శాస్త్రవిధిముత్స్సృజ్య వర్తతే కామకారతః ।
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిమ్ ॥ 23 ॥

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ ।
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహర్హసి ॥ 24 ॥

ఓం తత్సదీతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
దైవాసురసంపద్విభాగయోగో నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥౧౬॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-సప్తదశాధ్యాయ మాహాత్యము

దేవి! ఇంతవరకు 16 అధ్యాయాల మాహాత్యాలకు సంబంధించిన విభలు విన్నావు కదా! ఇప్పుడు పదునేడవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్యాన్ని వివరిస్తాను. విను. ఆసీ మొదలు పెట్టాడు మహాదేవుడు.

పూర్వం ఖడ్గదామయిన రాజుండేవాడు. అతనికి సేవకుడొకడున్నాడు. వానిపేరు దుశ్శాసనుడు. వాడు చాల కపట బుద్ధి కలవాడు. ఒకసారి వాడు మాండలిక రాజకుమారులతో చాల భసం పండెం వేసి ఒక వినుగు పై కెక్కాడు. అది అసలే మహా చెడ్డ వినుగు. అందుచేత వాని మీదెక్కి తన చిత్తం వచ్చినట్లు నడిపిస్తానని పండెం. తొంతకూరం వాగానే వెళ్ళింది. అయినా వాడు పెద్ద పెద్ద కేకలు అరుపులు పెడుతూ వాన్ని తోలసాగాడు. ఆ కేకలు విని అది త్రోవొగ్గితో కుతకుతలాడుతూ అడ్డవిడ్డంగా గంతులేసింది. పట్టు తప్పివాడు క్రింద పడ్డాడు. పడిపోయిన వానిని చూచి పెద్దగా ఘోరమైతూ పచ్చి ఆ ముదపుటేనుగు మహా కోపంతో వాణ్ణి కూరంగా విసరివేసింది. వాని ప్రాణాలు అలాగే పైకి పోయి, వాని భౌతిక శరీరం మాత్రం క్రింద పడింది. కాలవశమున ఈ విధంగా మరణించిన దుశ్శాసనుడు తమిళాళి జన్మలో వినుగై పుట్టాడు. సేంహశద్వీప మహారాజు వద్దకు చేరి అక్కడ చాలకాలం గడిపింది ఆ యేనుగు.

సేంహశ దేశపు రాజునకు ఖడ్గదాహునితో మంచి స్నేహం ఉంది. అందుచేత ఆ రాజు జలమార్గం ద్వారా ఆ యేనుగును ఖడ్గ దాహునకు కానుకగా పంపించాడు. ఒకరోజున రాజభవానికి ఒక మహాకవి వచ్చాడు. రాజు సంస్కృతంలో ఒక సమస్య నిచ్చి పూరించ మన్నాడు. కవి చమత్కారంగా పూర్తి చేసి వినిపించడంతో రాజు కవికి ఆ యేనుగును బహూకరించాడు. అయితే ఆ కవి పండసువల్ల నాణాలను తీసుకొని

దానిని మాళవ సరేశ్వరునకు అమ్మివేశాడు. కొంతకాలం గడిచిన తరువాత ఆ యేనుగు బబ్బు పడింది, దాన్ని బాగ్గుత్తుగా పెంచుతున్నా కూడ దానికి అసాధ్యమయిన జ్వరం వచ్చి మరణమొనర్చుకుంది. ఆ యేనుగు రక్షణ భారం పోంచే మావటీలు, సేవకులు, రాజుగారి వద్దకు వెళ్ళి దాని పరిస్థితిని వివరించారు. 'మహారాజా! తమ యేనుగుకు చాల గుడ్డి చేసింది. అది ఆహార నిద్రాదులు మానివేసింది. కారణం ఏమిటో మాకు అర్థం కావడం లేదు.' అన్నారు.

వారు చెప్పిన సమాచారాన్ని విని రాజు ఏనుగులకు వైద్యం చేసే కుశలురయిన వైద్యులను, మంత్రులను తీసుకొని జ్వర గ్రస్తమై పడియున్న ఏనుగు వద్దకు వెళ్ళారు. రాజును చూడటంతోనే జ్వరబాధనంతా మరచిపోయి, అక్కడి వారంతా ఆశ్చర్య పడేలా 'శాస్త్ర పండితుడవు, రాజనీతి సముద్రుడవు, అలివీర భయంకరుడవు, సదా విష్ణుపదధ్యాన తత్పరుడవు అయిన ఓ మహారాజా! ఈ మందు వల్ల ఏమీ ప్రయోజనం లేదు. ఈ వైద్యులెవ్వరూ నా రోగం కుదుర్చలేదు. దాని జపాదుల వలన కూడ ఏమీ ప్రయోజనం ఉండదు. నా మీద నీకు దయకలిగినట్లయితే భగవద్గీత పదునేడవ అధ్యాయాన్ని [శ్రద్ధాత్రయ విభాగయోగం] చక్కగా పఠించే బ్రాహ్మణోత్తముని పిలిపించు.' అని కోరింది.

రాజు ఏనుగు కోరినట్లే చేశాడు. గీతాపరివాసంతరం ఆ బ్రాహ్మణుడు మంత్ర జలాన్ని ఏనుగుపైన చల్లాడు. అప్పుడు దుశ్శాసనుడు గజరూపం విడిచి, ముక్తి పొందాడు. అతనికొకట కు దివ్య విమోచనం వచ్చింది. అతనికి ఇంద్రసమానమయిన తేజస్సు వచ్చింది. అలా అతడా దివ్యవిమోచనం ఆధిరోహించాడు. రాజు అతనిని చూచి 'పూర్వజన్మలో నీ వెవరవు? నీ రూపం ఏమిటి?' ఈ సందేహం తీర్చి వెళ్ళి. అని కోరాడు. రాజు కోరిక ప్రకారం కష్టజన్మ నుండి విముక్తి పొందిన దుశ్శాసనుడు ఆనందంతో తన పూర్వ వృత్తాంతాన్నంతటినీ వివరించి స్వర్గభామం చేసుకొన్నాడు. అనంతరం మాళవసరేశ్వరుడు కూడ

ఆచంచలమయిన శ్రద్ధాభక్తులతో, నియమ నిష్ఠలతో భగవద్గీతలోని పదునేడవ అధ్యాయాన్ని జపింప సాగిండు. అనతికాలంలోనే అతనికి కూడ ముక్తి లభించింది. "ఇది భగవద్గీత సప్తమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము" - దీనిని విష్ణుమూర్తి అక్ష్యదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతిదేవికినీ వివరించారు.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః - శ్రద్ధాత్రయ విభాగయోగః

అర్జున ఉవాచ

యే శాస్త్రవిధిముత్స్రుజ్య యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ సర్వమాహో రజస్తమః ॥ ౧ ॥

శ్రీభగవానువాచ

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహినాం సా స్వభావజా ।
సాత్త్వికీ రాజసీ చేష తామసీ చేతి తాం శృణు ॥ ౨ ॥

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత ।
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యో యప్రుద్ధః స ఏవ సః ॥ ౩ ॥

యజంతే సాత్త్వికా దేవాన్ యక్షరక్షాంసీ రాజసాః ।
ప్రేతాన్ భూతగణాంశ్చాన్యే యజన్తే తామసా జనాః ॥ ౪ ॥

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యన్తే యే తపో జనాః ।
దంభాహంకారసంయుక్తాః కామరాగజలాన్వితాః ॥ ౫ ॥

కర్మయన్తః శరీరస్తం భూతగ్రామమచేతసః ।
మాం చేవాన్తఃశరీరస్తం తాన్ విద్యాసురనిశ్చయాన్ ॥ ౬ ॥

అహోరత్నస్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రేయః ।
యజ్ఞస్తప్తస్త్వధా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు ॥ 7 ॥

అయ్యుః సత్త్వబలాహోగ్యసుఖప్రీతివివర్తనాః ।
రీష్యాః స్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా అహారాః సాత్త్వికప్రియాః ॥ 8 ॥

కల్పమ్లలవణాయుష్ణతీక్ష్ణరూక్షాదిదాహినః ।
అహారా రాజసస్యేష్టాః దుఃఖశోకామయప్రదాః ॥ 9 ॥

యాతయామం గతరసం పూతి పర్యుషితం చ యత్ ।
ఉచ్ఛిష్టమపి వామేధ్యం భోజనం తామసప్రియమ్ ॥ 10 ॥

అపలాతాఃక్షిధిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇద్యతే ।
యస్తప్తమేవేతే మనః సమారాయ స సాత్త్వికః ॥ 11 ॥

అభిసంధాయ తు ఫలం దంభార్థమపి చైవ యత్ ।
ఇద్యతే భరితశ్రేష్ఠ తం యజ్ఞం విద్ధి రాజసమ్ ॥ 12 ॥

విధిహీనమసృష్టాన్నం మంత్రహీనమదక్షిణమ్ ।
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే ॥ 13 ॥

దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞపూజనం శౌచమార్జవమ్ ।
బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీరం తప ఉద్యతే ॥ 14 ॥

అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్ ।
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాక్యయం తప ఉద్యతే ॥ 15 ॥

మనఃప్రసాదః సౌమ్యత్వం మౌనమాత్మవినిగ్రహః ।
భావసంతుద్ధిరిత్యేతత్ తపో మానసముద్యతే ॥ 16 ॥

శ్రద్ధయా పరయా తప్తం తపస్త్యైవిధం నరైః ।
అఫలాకాంక్షిభిర్వృత్తైః సాత్త్వికం పరివర్జితే ॥ 17 ॥

సత్కారమనఘాజార్తం తపో దంభేన చైవ యత్ ।
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువమ్ ॥ 18 ॥

మూఢగ్రాహణాత్మనో యత్యీడయా క్రియతే తపః ।
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతమ్ ॥ 19 ॥

దాతవ్యమితి యద్దానం దీయతేనుపకారిణే ।
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్దానం సాత్త్వికం స్మృతమ్ ॥ 20 ॥

యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః ।
దీయతే చ పరిక్లిష్టం తద్దానం రాజసం స్మృతమ్ ॥ 21 ॥

అదేశకాలే యద్దానమ్, అపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే ।
అసత్స్మృతమపజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతమ్ ॥ 22 ॥

ఓం తత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణస్త్రైవిధః స్మృతః ।
బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా ॥ 23 ॥

తస్మాద్మిథ్యదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః ।
ప్రవర్తంతే విధానోక్తాః సతతం బ్రహ్మవాదినామ్ ॥ 24 ॥

తదిత్యసభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞతపఃక్రియాః ।
దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్షకాంక్షిభిః ॥ 25 ॥

సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రయుజ్యతే ।
ప్రశస్తే కర్మణి తథా సచ్చిత్తే పార్థ యుజ్యతే ॥ 26 ॥

యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితః సదితి వోద్యతే ।
కర్మ చైవ తదర్థాయం సదిత్యేవాభీధీయతే ॥ 27 ॥

అశ్రద్ధయా హతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్ ।
అసదిత్యుచ్యతే పార్థ న చ తత్రేత్య నో షహ ॥ 28 ॥

ఓం తత్సదితే శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగాశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥౧౮॥

శ్రీమద్భగవద్గీత-అష్టాదశాధ్యాయ మాహాత్యము

మాహాత్య! తాము ఇంతవరకు పడునేడవ అధ్యాయం యొక్క మాహాత్యాన్ని వర్ణించారు. ఇక పడునెన్నోడవ అధ్యాయం యొక్క గొప్పతనాన్ని వర్ణించి చెప్పండి అని పార్వతి కోరిగా పరమేశ్వరుడు 'గిరినిందిని!' అంటూ ప్రారంభించాడు. చిన్మయానిందితామితిని ప్రవహింప జేసే పడునెన్నోడవ అధ్యాయం యొక్క పావన మాహాత్యం విను. ఇది శాస్త్రసర్వస్వం. చెవులలో నిండిన రసాయనంతో సమానం. సంసారమునే యాతనా జాలాన్ని తుడిచివేస్తుంది. ఇది సద్ధ పురుషులకు కూడా పరమరహస్యం. ఇందు అవిద్యను అంటే అజ్ఞానాన్ని నశింపజేసే మహాత్మరమయిన శక్తి ఉంది. ఇది విష్ణుభగవానుని చేతన. సర్వశ్రేష్ఠమయిన పరమపదము కూడా. ఇంతేకాదు. ఇది వివేక-అతకు మూలం. కామక్రోధ మదాదుల వినాశకారి. ఇంద్రావి దేవతల దీర్ఘాదుల విశ్రాంతి మందిరం. సనక సనందనాది యోగులకు మనోరంజకం. కేసిన చదివితే చాలు యమదూతల గర్జన ఆగిపోతుంది. పార్వతి! దీనిని మించిన రహస్యమయ ఉపదేశం మరొకటి లేదు. త్రివిధ తాపాలతోను దహించుకొని పోతున్న మానవులకు శాంతినిస్తుంది. సర్వపాపాలను నశింప జేస్తుంది. పడునెన్నోడవ అధ్యాయమగు యోక్త సన్న్యాసు యోగమునకు లోకోత్తర మాహాత్యం ఉన్నది. ఈ విషయంలో ఒక పవిత్రమయిన ఉపాఖ్యానం ఉన్నది. శ్రద్ధగా విను. అది వింటేనే చాలు సమస్త పాపాలు వెంటనే తొలగిపోతాయి.

మేరుశిఖరం మీద అమరావతి అని పేరున్న ఒక రమణీయమైన నగరం. దానిని పూర్వకాలంలో విశ్వకర్మ నిర్మించారు. ఆ పట్టణంలో సమస్త దేవతలతో సేవింప ఒడుతూ ఇంద్రుడు శచీసమేతుడై విరాజిల్లు తున్నాడు. శచీదేవి, ఇంద్రుడు సుఖాసీనులైయుండగా ఒకనాడు విష్ణు దూతలతో సేవింపబడుతున్న ఒక మహాత్ముడచటకు వస్తున్నాడు.

క్రొత్తగా పస్తున్న ఆ వ్యక్తి యొక్క దివ్య తేజఃపుంజము యొక్క ప్రభావానికి ఇంద్రుడు సంహాసనం నుండి మండపంలోనికి ఎగిరి పడ్డాడు. ఇంద్ర సేవకులందు ఆ వ్యక్తిని ఇంద్రునిగా చేసి, దేవలోక సామ్రాజ్య కిరీటాన్ని అలంకరించారు. దివ్య గీతాలు గానం చేస్తున్న దేవతాంగనలతోపాటు సర్వ దేవతలు ఆయనకు హారతిస్తున్నారు. ఋషులు వేదమంత్రాలు చదివి ఆశీర్వాదిస్తున్నారు. గంధర్వులు లలిత స్వరాలతో మంగళ మయమయిన గానం చేస్తున్నారు.

ఈ విధంగా క్రొత్త ఇంద్రునికి నూరు యజ్ఞాలు చేయక పోయినా, అనేక విధాల ఉత్సవాలు సేవలు చేస్తున్నారు. ఇదంతా చూడే ఇంద్రునికి చాల ఆశ్చర్యం కలిగించింది. 'ఏమిటి? ఇతడు కనీసం చాలుసారులు నడిచే ఒక్క మార్గంలోనైనా చరివేంద్రము ఏర్పాటు చేయలేదే? ఒక చెరువైన త్రవ్వించలేదే? కనీసం చాలుసారులు సేవచేస్తుకొనుటకు మార్గానికి ఇరువైపుల చెట్లయిన నాటించ లేదే? కరువు కాటకాలు సంపదించినప్పుడు ఆర్తులకు కనీసం అన్నదానమైన చేయలేదే? క్షేత్రాలలో సత్రములు నిర్మించలేదు, గ్రామాలలో యజ్ఞశ్రేణి నిర్వహించలేదు. మరి అటువంటి వానికి ఇంద్ర పదవి ఏమిటి? ఈ సత్కార మేమిటి?' అని ఎంతో వ్యాకులపాటు చెంది ఈ సంగతిని విష్ణుమూర్తి నే అడిగాలను కొని క్షీరసాగరం దగ్గరకు వెళ్ళాడు. తన పదవి హఠాత్తుగా ఊడగొట్టబడిన విధానాన్ని ఏకరువు పెట్టాడు. గగ్గోలు చేశాడు. "లక్ష్మీకాంత! నేను పూర్వం మీ తృప్తి కోసం నూరు యజ్ఞయాగాదులు నిర్వహించాను కదా! ఆ పుణ్యం వల్లనే నన్ను ఇంద్ర పదవి వరించింది. మరి ఇప్పుడు! స్వర్గంలో మరో ఇంద్రుడు నా పదవిని సొంతం చేసుకొన్నాడు. అతడెప్పుడూ ధర్మాలను కాని, యజ్ఞాలను కాని, ఆచరించినట్లు లేదు. మరి అటువంటి వానికి నా దివ్య సంహాసనం ఎలా లభించింది?" అని అడిగాడు ఇంద్రుడు.

ఇంద్రుని మాటలు ప్రశాంతంగా విని విష్ణుమూర్తి "శచీపతి! అతడు ప్రతినిత్యం భగవద్గీతలోని పదునెనిమిదవ అధ్యాయాన్ని - పూర్తిగా కూడకాదు, పదు శ్లోకాలు మాత్రం జపిస్తున్నాడు." ఆ అభ్యాసం,

అదృష్టం వల్లనే అతనికి దేవసామ్రాజ్యాధిపత్యం వచ్చింది. భగవద్గీత పదునెనిమిదవ అధ్యాయం జపం, పఠనం, శ్రవణం అన్న పుణ్యాలకు తలమానికం. అట్టే ఆశ్రయాన్ని పొందితే నీకు కూడ మరల ఇంద్ర పదవి లభిస్తుంది." అని సలహా యిచ్చాడు.

విష్ణుభగవానుని మాటలు విని ఈ ఉపాయం చాల బాగుందను కొన్నాడు. మూడో ఇంద్రుడు. బ్రాహ్మణ వేషధారియై గోదావరీతీరం చేరుకొన్నాడు. అక్కడ 'కాళికాగ్రామం' అనే ఒక పవిత్ర నగరంలో ప్రవేశించాడు. కాలుని కూడ మర్దించే శక్తిగల 'మహాకాళేశ్వరుడు' అక్కడ విరాజమానుడై ఉన్నాడు. అక్కడే ఒక పరమధార్మికుడయిన బ్రాహ్మణోత్తముడు కూడ నివసిస్తున్నాడు. ఆయన వేద వేదాంగ పారంగతుడు. మహా విద్వాంసుడు. ఆయనను చూచి ఇంద్రుడు ప్రసన్నుడవడంతో వెళ్ళి, ఆయన చరణాలపై శిరసు వంచి, ఆయనవల్ల భగవద్గీత పదునెనిమిదవ అధ్యాయాన్ని ఉపదేశం పొందాడు. ప్రతిదినం అభ్యసించాడు. విష్ణులోకం చేరుకొన్నాడు. ఈ అధ్యాయ ఫలితం వల్ల లభించిన విష్ణు సన్నిధి కంటే ఇంద్రుడి పదవులు అల్పములైనవే అని భావించి విష్ణుభావంలోనే ఉండిపోయాడు. అందుచేత ఈ అధ్యాయం మహర్షులకు కూడ శ్రేష్ఠమయిన పరమతత్త్వం. పార్వతి! ఈ విధంగా పదునెనిమిదవ అధ్యాయం యొక్క దివ్య మహాత్మ్య వర్ణన పరిసమాప్తమయింది. దీనిని చదివిన, విన్న మానవులు సమస్త పాపాల నుండి విముక్తులౌతారు.

దేవి! ఈ విధంగా నేను నీకు భగవద్గీత పదునెనిమిది అధ్యాయాల మహాత్మ్యాన్ని సంపూర్ణంగా వివరించి చెప్పాను. పుణ్యాత్ములారా! దీనిని శ్రద్ధతో చదివిన, విన్న మానవులు సమస్త యజ్ఞాల ఫలాన్ని పొంది అంతమున నిశ్చయముగా విష్ణుసాయుజ్యాన్ని పొందుతారు."

అని దయామూర్తి, సర్వేశ్వరుడు, సర్వాంతర్యామి ఆయన పరమేశ్వరుడు జగన్నాథ పార్వతీదేవికి తెలియజేసినాడు.

“అన్తకాలేద మామేవ స్మరన్ ముక్త్వా కలేబరమ్ | యః ప్రయాతి స
మద్భావం యాతి నాస్త్విత్ర సంశయః॥” [గీత 8 అధ్య. 5 శ్లో]

“అవసాన కాలమందు నన్నే స్మరించుచు, దేహమును వీడినవాడు
నాస్తితీని పొందును. ఇందుకు సందేహము లేదు.” - శ్రీకృష్ణభగవానుడు.
“ఇది భగవద్గీత అష్టాదశాధ్యాయ మాహాత్యము” - దీనిని విష్ణుముక్తై
అత్తీదేవికినీ, పరమశివుడు పార్వతీదేవికినీ వివరించారు.

॥ ౬౦ శ్రీపరమాత్మనే నమః ॥

అథ అష్టాదశోఽధ్యాయః - మోక్షసన్న్యాసయోగః

అర్జున ఉవాచ

సన్న్యాసస్య మహాబాహో తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుమ్ |
త్యాగస్య చ హృషీతశః పృథక్ తేనిషాదన ॥ 1 ॥

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః |
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహస్త్యాగం విచక్షణాః ॥ 2 ॥

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేతే కర్మ ప్రాహర్మనీషిణాః |
యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యమితి వాపరే ॥ 3 ॥

నిశ్చయం శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతసత్తమ |
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్ర త్రివిధః సంప్రకీర్తితః ॥ 4 ॥

యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్ |
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పావనాని మనీషిణామ్ ॥ 5 ॥

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ఫలాని చ |
కర్తవ్యాసీతి మే పార్థ నిశ్చితం మతముత్తమమ్ || 6 ||

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే |
మోహోత్తస్య పరిత్యాగస్తామసః పరిక్రీర్తితః || 7 ||

దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయశ్లేశభియాత్ త్యజేత్ |
స కృత్వా రాజసం త్యాగం వైవ త్యాగఫలం లభేత్ || 8 ||

కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున |
సంగం త్యక్త్వా ఫలం వైవ స త్యాగః సాత్త్వికో మతః || 9 ||

స ద్వేష్యకుశలం కర్మ కుశలే నానుషజ్జతే |
త్యాగీ సత్త్వసమావిష్టో మేధావీ ఛిన్నసంశయః || 10 ||

స హి దేహభృతా శక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్యశేషరః |
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే || 11 ||

అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలమ్ |
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య స తు సన్న్యాసినాం క్వచిత్ || 12 ||

పంచైతాని మహాబాహో కారణాని నిబోధ మే |
సాంఖ్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణామ్ || 13 ||

అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధమ్ |
వివిధాశ్చ పృథక్ చేష్టాః దైవం చైవాత్ర పంచమమ్ || 14 ||

శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్ కర్మ ప్రారభతే సరః |
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పంచైతే తస్య హేతవః || 15 ||

తత్రైవం సతి కర్తారమ్ అత్యానం కేవలం తు యః ।
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాత్ న స పశ్యతి దుర్మతిః ॥ 16 ॥

యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిర్యస్య న లిప్యతే ।
హర్వాపి స షమాన్ లోకాన్ న హంతి న నిబధ్యతే ॥ 17 ॥

జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మవోదనా ।
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః ॥ 18 ॥

జ్ఞానం కర్మ చ కర్తా చ త్రిధైవ గుణభేదతః ।
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛృణు తాన్యపి ॥ 19 ॥

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయమీక్షతే ।
అవిభక్తం విభక్తేషు తద్జ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికమ్ ॥ 20 ॥

ప్యథత్వేన తు యద్జ్ఞానం నానాభావాన్ పృథగ్విధాన్ ।
వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తద్జ్ఞానం విద్ధి రాజసమ్ ॥ 21 ॥

యత్తు కృత్స్నవదేకస్మిన్ కార్యే సక్తమహృతుకమ్ ।
అతత్త్వార్థపదల్పం చ తత్తామసముదాహృతమ్ ॥ 22 ॥

నియతం సంగరహితమ్ అరాగద్వేషతః కృతమ్ ।
అఫలప్రేప్సునా కర్మ యత్తత్ సాత్త్వికముచ్యతే ॥ 23 ॥

యత్తు కామేప్సునా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః ।
క్రియతే బహుళాయాసం తద్రాజసముదాహృతమ్ ॥ 24 ॥

అనుబంధం క్షయం హింసామ్ అనవేక్ష్య చ పారుషమ్ ।
మోహదారభ్యతే కర్మ యత్తత్ తామసముచ్యతే ॥ 25 ॥

మమక్తసంగోఽనహంవాదీ భృత్యుత్సాహసమన్వితః ।
సిద్ధ్యసిద్ధ్యర్హిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే ॥ 26 ॥

రాగీ కర్మఫలప్రేప్సుః బుద్ధో హింసాత్మకోఽశుచిః ।
హర్తా శోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః ॥ 27 ॥

అయుక్తః ప్రాకృతః స్తబ్ధః శతో నైష్కృతికోఽఽసః ।
విషాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే ॥ 28 ॥

బుద్ధేర్భేదం భృతేశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణుః ।
ప్రోచ్యమానమశేషేణ పృథక్త్వేన ధనంజయః ॥ 29 ॥

ప్రవృత్తిః చ నివృత్తిః చ కార్యాకార్యే భయాభయే ।
బంధం మోక్షం చ యా వేత్త బుద్ధిః సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 30 ॥

యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ ।
అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిః సా పార్థ రాజసి ॥ 31 ॥

అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా ।
సర్వార్థాన్ విపరీతాంశు బుద్ధిః సా పార్థ తామసి ॥ 32 ॥

భృత్యా యయా ధారయతే మనఃప్రాణేంద్రియక్రియాః ।
మోగేనావ్యభిచారిణ్యా భృతిః సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 33 ॥

యయా తు ధర్మకామార్థాన్ భృత్యా ధారయతేఽర్జున ।
ప్రసంగేన ఫలాకాంక్షీ భృతిః సా పార్థ రాజసి ॥ 34 ॥

యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేవ చ ।
న విమమంచతి దుర్యేధా భృతిః సా పార్థ తామసి ॥ 35 ॥

సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ ।
అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ సిగచ్ఛతి ॥ 36 ॥

యత్తదగ్రే విషమివ పరిణామేఽమృతోపమమ్ ।
తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమ్, అత్మబుద్ధిప్రసాదజమ్ ॥ 37 ॥

విషయేంద్రియసంయోగాత్ యత్తదగ్రేఽమృతోపమమ్ ।
పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతమ్ ॥ 38 ॥

యదగ్రే వానుబంధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః ।
నిద్రాఅస్యప్రమాదోత్థం తత్తామసముదాహృతమ్ ॥ 39 ॥

న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః ।
సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేథి, స్యాత్ త్రిభిర్సుతైః ॥ 40 ॥

బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం శూద్రాణాం చ పరంతప ।
కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్సుతైః ॥ 41 ॥

శమో దమస్తపః శౌచం ధైర్యం తిరార్జవమేవ చ ।
జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తైశ్చ కర్మ బ్రహ్మకర్మ స్వభావజమ్ ॥ 42 ॥

శౌర్యం తేజో భృతిర్హృత్త్వం యుద్ధే వాప్యపలాయనమ్ ।
దానమీశ్వరభావశ్చ ధైర్యం కర్మ స్వభావజమ్ ॥ 43 ॥

కృషిగౌరక్ష్యవాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజమ్ ।
పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజమ్ ॥ 44 ॥

స్వేచ్ఛ కర్మణ్యభిరతః సంసీద్ధిం లభతే నరః ।
స్వకర్మనిరతః సీద్ధిం యథా విందతి తచ్ఛృణు ॥ 45 ॥

యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతమ్ ।

స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః ॥ 46 ॥

శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వనుష్ఠితాత్ ।

స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిర్చిషమ్ ॥ 47 ॥

సహజం కర్మ కాంతేయ సదోషమపి న త్యజేత్ ।

సర్వారంభా హి దోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతా ॥ 48 ॥

అసక్తిబుద్ధిః సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః ।

నైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్నాప్సేనాధిగచ్ఛతి ॥ 49 ॥

సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాప్నోతి నిబోధ మే ।

సమాసేనైవ కాంతేయ నిష్కా జ్ఞానస్య యా పరా ॥ 50 ॥

బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో భృత్యాత్మానం నియమ్య చ ।

శబ్దాదీన్ విషయాన్ త్యక్త్వా రాగద్వేషా వ్యుదస్య చ ॥ 51 ॥

వివిక్తసేవీ లఘూశీ యతవాక్కాయమానసః ।

ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః ॥ 52 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్ ।

విముచ్య నిర్మమః శాంతో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 53 ॥

బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాంక్షతి ।

సమః సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరామ్ ॥ 54 ॥

భక్త్యా మామలిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః ।

తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరమ్ ॥ 55 ॥

సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః ।
మత్ప్రసాదాదవాప్నోతి శాశ్వతం పదమవ్యయమ్ ॥ 56 ॥

చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్న్యస్య మత్పరః ।
బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్చిత్త సతతం భవ ॥ 57 ॥

మచ్చిత్త సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్ తరిష్యసి ।
అథ చేత్ త్వమహంకారాత్ న శోష్యసి వినంక్ష్యసి ॥ 58 ॥

యదహంకారమాశ్రిత్య న యోత్స్య ఇతి మన్యసే ।
మిథ్యేష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్వాం నియోక్త్యతి ॥ 59 ॥

స్వభావజేన కాంతేయ నిబద్ధః స్వేన కర్మణా ।
కర్తుం నేచ్ఛసి యన్మోహాత్ కరిష్యస్యవశోఽపి తత్ ॥ 60 ॥

ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి ।
భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా ॥ 61 ॥

తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత ।
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతమ్ ॥ 62 ॥

ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యద్గుహ్యతరం మయా ।
విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ 63 ॥

సర్వగుహ్యతమం భూయః శృణు మే పరమం వచః ।
ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి తతో వర్త్యామి తే హితమ్ ॥ 64 ॥

మన్యనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు ।
మామేవైష్యసి సత్యం తే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే ॥ 65 ॥

సర్వభక్త్యాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ ।
అహం త్వ సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచా ॥ 66 ॥

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన ।
న వాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యోఽభ్యసూయతి ॥ 67 ॥

య ఇమం పరమం గుహ్యం మద్భక్తేష్వభిభాస్యతి ।
భక్తేః మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్వత్యసంశయః ॥ 68 ॥

న చ తస్మాన్ మనుష్యేషు కశ్చిన్నే ప్రియకృత్తమః ।
భవితా న చ మే తస్మాత్ అన్యః ప్రియతరో భువి ॥ 69 ॥

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం భర్త్యం సంవాదమావయోః ।
జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహమ్, ఇష్టః స్యామితి మే మతిః ॥ 70 ॥

శ్రద్ధావాననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః ।
సోఽపి ముక్తః శుభాన్ రోకాన్ ప్రాప్నుయాత్ పుణ్యకర్మణామ్ ॥ 71 ॥

కచ్చిదేతద్భృతం పార్థ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా ।
కచ్చిదజ్ఞానసమోహః ప్రసప్తస్తే ధనంజయః ॥ 72 ॥

నష్టో మోహః స్మృతిర్లబ్ధా త్వత్ప్రసాదాన్మయామృతః ।
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ ॥ 73 ॥

సంజయ ఉవాచ

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః ।
సంవాదమిమమశ్రౌషమ్, అద్భుతం రోమహర్షణమ్ ॥ 74 ॥

వ్యాసప్రసాదాద్భృతవాన్ ఏతద్గుహ్యమహం పరమ్ ।
యోగం యోగేశ్వరాత్ కృష్ణాత్ సాక్షాత్ కథయతః స్వయమ్ ॥ 75 ॥

రాజన్ సంచస్కృత్య సంచస్కృత్య సంవాదమ్ ఇమమద్భుతమ్ |
తేనవాక్ష్మినయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్భుహుః || 76 ||

తద్ధి సంచస్కృత్య సంచస్కృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః |
విస్మయో మే మహాన్ రాజన్ హృష్యామి చ పునఃపునః || 77 ||

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో భనుర్జరః |
తత్ర శ్రీద్విజయో భూతః ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమః || 78 ||

మః తత్సదతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్స
బ్రహ్మవిద్యాయోః యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
మోక్షసంప్రాప్తియోగో నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః ||౭౮||

గీతా హారతి

జయ భగవద్గీతే, జయ భగవద్గీతే
హరి-హియ-కమల-విహారిణి, సుందర సుప్రసీతే ||జయ||

కర్మ-సుమర్మ-ప్రకాశిని కామాస్తతిహరా
తత్త్వజ్ఞాన-వికాశిని విద్యా బ్రహ్మ పరా ||జయ||

నిశ్చల-భక్తి-విధాయిని నిర్మల మలహారి
శరణ-రహస్య-ప్రదాయిని సబ విధి సుఖకారి ||జయ||

రాగ-ద్వేష-విహారిణి కారిణి మోద సదా
భవ-భయ-హారిణి తారిణి పరమానందప్రదా ||జయ||

అసుర భావ-వినాశిని నాశిని తమ-రజనీ
దైవీ సద్గుణదాయిని హరి-రసికా సజనీ ||జయ||

సమతా, త్యాగ సింహవని, హరి-ముఖీ బానీ
సకల శాస్త్రకీ స్యామిని శ్రుతియోగీ రానీ ||జయ||

దయా-సుధా బరసావని మాతా! కృపా కీర్ణ
హరి-పద-ప్రేమ దాన కర అపనో కర శీర్ణ ||జయ||

గీతా గ్రంథసారం

అధ్యాయం

1. సాంసారిక మోహంవలన మూనవుడు 'నేనేమి చేయవలెను, ఏమి చేయకూడదు' అనే ద్వేషిత్వంలోపడి కర్తవ్యమృతదౌరున్మాదు. కావున మోహము, సుఖోపక్తులకు వశుడుకాకాదు.
2. శరీరము అశాశ్వతము. దానిని తెలుసుకొన్న శరీరి (ఆత్మ) శాశ్వతము. ఈ విషయానికి ప్రాధాన్యమిచ్చి కర్తవ్యపాలన చేయాలి. ఈ రెండింటిలో ఏ ఉపాయాన్ని గురించి క్షుణ్ణంగా తెలుసుకొన్నా చింతలు, శోకాలు తొలగిపోవును.
3. నిష్కామపూర్వకముగా, ఇతరుల మేలుకొరకే, స్వకార్యతర్పణతో వ్యవహరించడంవల్ల శుభం చేకూరును.
4. కర్మజంభాలనుండి విడిపడుటకు రెండు మార్గాలున్నవి. 1. కర్మతత్త్వమును గ్రహించి, నిష్కార్యభావంతో కర్మల నాచరించడం, 2. తత్త్వజ్ఞానాన్ని అనుభవంలోనికి తెచ్చుకోవడం.
5. మూనవుడు అనుకూల పరిస్థితుల్లోనూ ప్రతికూల పరిస్థితుల్లోనూ సుఖదుఃఖాలను లెక్కచేయరాదు. వీని అనుభవంవల్ల మూనవుడు బగత్తులో ఉన్నత స్థానానికి చేరనూలేడు, పరమానందాన్ని అనుభవించనూలేడు.
6. ఏదో ఒక సాధనచేత మూనవుడు తన అంతఃకరణంలో సమత్వాన్ని సాధించాలి. సమభావంలేని మూనవుడు ఎప్పటికీనే నిర్వికల్పుడు కాలేడు.
7. "వాసుదేవః సర్వమ్" - సమస్తమూ భగవంతుడే, ఈ భావనయే పరమ సాధనం.
8. మూనవుడు తన అంత్యకాలంలో ఏమి చింతిస్తూ ఉంటాడో తదనుసారమే జీవుని గతి ఉంటుంది. అందుచేత ఆతడు నిత్యం భగవన్నామ స్మరణచేస్తూ తన కర్తవ్యాన్ని పాటించాలి. దానివలన అంత్యకాలంలో అతనికి భగవంతుని స్మృతి కలుగును.

9. వారి వారి వర్ణాశ్రమ వేషభాషా సంప్రదాయాలు వేర్వేరుప్పటికి మానవులంతా భగవత్పూజికి అర్హులే.
10. జగత్తులో నీకు ఎక్కడ విలక్షణత, వైశిష్ట్యము, సౌందర్యము, మహత్త్వము, విద్వత్త్వ, శక్తి సామర్థ్యాలు మొదలయినవి కనబడతాయో, అక్కడ వానిని భగవంతునివిగానే భావించి, భగవద్భజనంతోనే చేస్తూ ఉండాలి.
11. జగత్తునంతటినీ భగవంతుని స్వరూపముగానే భావించినట్లైతే ప్రతి ఒక్క మానవుడు భగవంతుని విరాట్ స్వరూపాన్ని దర్శించగలుగుతాడు.
12. శరీరేంద్రియ మనోబుద్ధులతో సహా తనను తాను భగవంతునకు అర్పించుకొను భక్తుడు, భగవంతునకు ఇష్టుడు.
13. ప్రపంచములో తెలుసుకొనదగినది ఒక్క పరమాత్మ తత్త్వమే. అది తెలిసిన తరువాత పరమపదము లభిస్తుంది.
14. సంసార బంధాలనుండి బయటపడుటకు సత్త్వరజస్తమోగుణాలకు అతీతుడై ఉండాలి. అనన్యభక్తి దీనికి ముఖ్యోపాయము.
15. ఈ జగత్తునకు మూలాధారం ఆత్మంత్రేష్టుడు పరమపురుషుడు పరమాత్మ ఒక్కడే. ఇది తెలుసుకొని అనన్యభావంతో పరమాత్మను భజించాలి.
16. దుర్గుణదురాచారాలవల్లనే మానవుడు 84 లక్షల జీవరాసులలో పడి నరకయాతనలనుభవిస్తున్నాడు, దుఃఖిస్తున్నాడు. అందుచేత జననమరణ చక్రాన్ని భేదించుటకు దుర్గుణదురాచారాలను త్యజించుట అత్యంతావశ్యకము.
17. మానవుడు శ్రద్ధతో ఏ శుభకార్యమైనా భగవన్నామోచారణతోనే ప్రారంభించాలి.
18. సమస్త గ్రంథాలసారమే వేదం. వేదాలసారం ఉపనిషత్తులు. ఉపనిషత్తుల సారం గీత. గీతాసారం భగవంతుని శరణాగతి. అనన్యభావంతో భగవంతుని శరణుపొందిన వానిని సమస్తపాపాలనుండి రక్షించి భగవంతుడు ముక్తిని ప్రసాదిస్తాడు.

కృష్ణాష్టకమ్

వజ్రదేవసుతం దేవం కంసచాగ్రహారమర్చనమ్,
దేవతేషుకమానందం కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 1

అత్యేషుష్కంధరాశం, హరసూపురశోభితమ్,
రత్నకంకణకేయూరం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 2

కుంభాంకుశయ్యుక్తం, పూర్ణచంద్రనిభాననమ్,
వింశతీకుండలభరితం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 3

మిరదాపగంధసంయుక్తం, చారుహారం చతుర్భుజమ్,
వృషేభాపయాదాంగం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 4

ఉర్జుజ్వలద్విపృతాక్షం, నీలజీమూతసన్నిభమ్,
చూడవాచాం శిరోరత్నం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 5

చిత్తీణకేశసంయుక్తం, పీతాంబరసుశోభితమ్,
అపార్వత్యులసేగంధం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 6

గోపికానాం కుచద్వంద్యకుంకుమాంకితవక్త్రమ్,
శ్రీసేతతం మహేష్వాసం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 7

శ్రీపర్వాంకం మహోర్స్కం వనమాలావిరాజితమ్,
శంఖచక్రభరితం దేవం, కృష్ణం పంచే జగద్గురుమ్. 8

కృష్ణాష్టకమీదం పుణ్యం ప్రాతరుత్తాయం యః పఠేత్,
తోటిజన్మకృతం పాపం, స్మరణేన వినశ్యతి.

ఇతి శ్రీ కృష్ణాష్టకం సంపూర్ణమ్
